કરવા ~~કાર્ય~~ રાજ્ય સરકાર વસ્ત્ર પહેરાવે, ત્યારબાદ
ST ત્યાંની કુમારી કન્યા - સ્ત્રીના બાળકોની પગમાં
રાગો પર અંકિત કરાવી, આપેલ પ્રમાણપત્ર પર
પુષ્પો ચોડાવી કરાવી સોંપવામાં.

~~કાર્ય~~ કાર્ય પૂરું કરવા બદલ પ્રમાણપત્ર

First fold here

Sender's name and Address

प्रेषित भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,

नई दिल्ली-१

NO ENCLOSURES

NEW DELHI

INDIA

RUPEES

Telephones : 45851 (5 Lines)

Telegrams : CONGRESS

154

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, JANTAR MANTAR ROAD,
NEW DELHI-1

१७-४-६४

पू. डॉक्टर

आपले तीन-चार पत्र आज वाचले. माझे तीन-चार निवडले असेल. आपल्या पत्रात आपल्या मनाची तीव्रता कळली. १९३० साली सेवादल स्थापीत करण्याचा आपणावर जो प्रसंग आला होता तशाच प्रकार पुन्हा सेवादल स्थापीत करण्याचा प्रसंग आला आहे व संघाची राक्षसी शक्ती मातृसंस्थेचा आदेश पाळून आपण जी केली तीच सेवेची करण्याचे प्रसंग प्राप्त झाले. रीती व आदेश या करण्यात मनाविरुद्ध काही करावे लागले अगर त्याग करावा लागला तर त्याला कर्तव्य केल्याचे समाधान आहे. यश कांही जणांनी कर्तृत्व सुचवले की पण सहकार स्वतंत्र पक्ष चालवावा, पंथ मंडळ, वगैरे. आपल्या मनाविरुद्ध कोणी हात सफाईदार लागल्याने आपण बंड करणे योग्य होणार नाही. काँग्रेसचे स्वरूप आज वास्तव करण्याचा दृष्टीकोन सेवादलाचा नाही. आपल्या पक्षाचे तत्त्व आपल्याला दिसत नाही.

आता प्रश्न येतो पक्ष सहकार बंद झाल्याने पुढची वाटचाल कशी करावयाची. याकरता आपण सुचवलेला संक्रमण प्रांताप्रांतात पक्ष चालवण्याचा व इतर सेवादल भावना व शिस्त वाढवण्याचा हा दोन्ही सहकार्याने स्वतंत्र पार्टी कार्यान्वित करावे (पक्ष सहकार नाही) प्रांताच्या पक्षाचा चालवण्याचा प्रयत्न पाहिल्या पाहिजे चालू आहे. पण त्यात उत्तरप्रदेशची, गुजरातची व कुंवरची पक्षाचा निघाल्यांत जमा आहे. ~~आणखी~~ कांगलीचा सेवानगरेंद्र करा आहे. पुढे ३-५ दिवसांत पक्षाचा निघाला पण त्याबद्दल होता आल्या. दरम्यान सहकारची स्थिती पण दोन्ही संतोषजनक नाही. मंत्रिमंडळाच्या संगठनेत १५०० खासदार, कोणत्याही कार्यकर्त्यात नेता नाही (३ व्यक्तींचे व नेतृत्व

व ठेवण्याची पध्दत नसल्याने. शेवाय मालकाचा वेळ पण
वाचविण्याचाही तसेच कारण. मोकळा स्वच्छ कपडा जाड व मऊ
असल्यास चालवण्या करता अडचण व योग्य स्वरूप नव्हता. टाचा यांची
दोस्ती करून स्वतःच्या पण मोकळे मालिश चालवता येईल. पुरुष
गोरट रंगाचे इतरच वर्णन याच कामाच्या मोबदल्यात अपेक्षित
व हवे. (संवादकौशल्ये) करण्या-घेणाऱ्या दोघांही कार्यक्षमता नाही.

मोपल्या पकात चिकटल्या प्रकाश स्वाक्षरीत कंडोम मजबूत
व रंगाच्या ट्रेडीत या वेगाने कार्यक्रम करवले आहेत. कामाच्याही
जास्त येण्याचे अगर काहीतरी पाण्यात करण्याचे सेवा दान अंगण
शेती अडचणीत पडला पण उजाडपार नाही व बंदावर होणारच
नाही.

कथा पुढचा मार्ग long term project च्या अंतरार्थ करता
येईल तिकडे जाते आहेत. ती पण मोठा गलेफट चालू आहे. २-३
दिवसांचा परत येईन. आज पुरेसे आहे. तारीखवार वसुली येईल असे
असे. रु-वा जोडावा

First fold here

191

All India Congress Committee

7, Jantar Mantar Road,

New Delhi-1

Fold here

Shri M. S. Namboodiripad

M.L.A. (Parliament)

Kerala Pradesh Congress Committee

Trivandrum (Kerala)

Second fold here

Telephones: 45851 (5 Lines)

Telegrams: CONGRESS

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
7, JANTAR MANTAR ROAD,
NEW DELHI-1

20.8.67

पू. डांगे,

माझे पत्र विचारले असेल. काल मी मोरना हे पत्र आणले. तेथे Long Term Project च्या संबंधी करता येण्या होता. रुबवारान आधीच गेले होते. प्रोजेक्ट बद्दल ची तालुका कोरेगाव स्टेशन पासून २॥ मैल आहे. रहाण्याची व्यवस्था पुरेशी नाही. डोंगरउतरण्या करावयाच्या आहेत. [illegible] मध्ये उन्हाळा राहील. पण त्यास उपाय नाही. पुरेशी मोती आहे. डाकची. दोन भाग डाकूंचा आहे. पण त्यांचे पासून स्थानिक पैसे वाल्या व्यापाऱ्यांनाच धोका आहे. रुबवारांच पुढील व्यवस्था करता कोणाला जावे लागेल. १-२ दिवसांत पत्र येतील.

श्री वेंकटराव यांच्या Correct करण्याची आपल्या चारित्र्याची प्रतवारी पहिल्या पेक्षा पुष्कळ चांगले आहे. पण [illegible] रक्त करावयास पाहिजे.

(१) आपण जोडलेल्या साहित्याचा व हिंदी तिसरे माणिकांचा शेजारच्या व स्पष्ट उल्लेख असावा.

(२) पान ४ वर पुरुषोत्तम K.H. संबंधी [illegible] काढून गोडबोले तारीचा उल्लेख. हे तारीख देण्याची जरूर आहे का? केवळ पानांच्या प्रकाशात ही माहिती ज्यास्त वाटते. त्या ऐवजी घेऊन पुरेसा आहे.

(३) कोंग्रेस - सेवादल व त्याच्या कार्याचा कोठेच उल्लेख नाही तो असावा.

(४) पा. ६७ वरील डायमंड जुबिली ची माहिती थोडी कमी केली तरी चालेल. (नाही)

(५) आर्थिक बाजूचे पुरुषोत्तम, जावडेकर यांच्या पैशाच्याची गोळा

३० वा वर्षा विजेत्या प्रकाश पेक्षांनी तांबे वैचर्य जारद्र आहेत
(७६) पान ७३ वर मोरा संवादकांचा उल्लेख करत जा
. संस्कृत दिसणा आहे व पुस्तक इथ कथ आहे. ते
~~ते~~ वेदकाव अर्थ वाटते.

दूरदर्शन प्रसार करण्या बद्दल मी लिहिले होते
त्या संबंधी आपण काहीच कळवले नाही. त्याच प्रमाणे
स्मृतिचिन्ह वर्धापन संबंधी.
आपण पुढील ~~A~~ ते करणार आ
पंधरा दा ?

ह. वा. दातार

First fold here

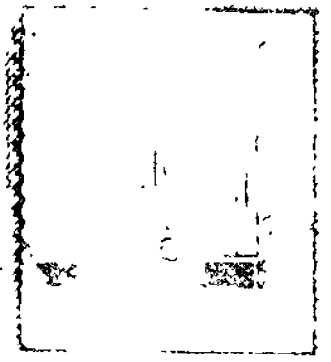

Dr. N. S. Hardikar
K. H. I. Ghataprabha
Dist Belgaum
(Mysore State)

Write here

All India Congress Committee
7, Jantar Mantar Road,
New Delhi-1

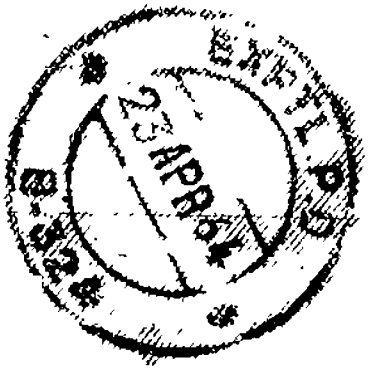

165

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन)

तार: कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

२८. ७. ६४

पू. डॉक्टर,

आपले ता. २५ चे कार्ड मिळाले.

आपल्या पक्षात आपण रु ववारावरच्या जाण्याबद्दल लिहिले आहे. परंतु ती गोष्ट आता तशी राहिली आहे! कारण त्या संबंधी आपणाशी मोकळेपणे बोलणे आणि तोपर्यंत तेथेच थांबणे. रविवारच्या डाकेत तो विचार इकडचा आपला असेल असे वाटत नाही. कोणाला कळविण्याचे नाही इकडे तशी तीव्र शक्यताही का है, या शंकेत की आपले पत्र आले त्या पूर्वी मला तसला वाटला. आपल्या पक्षात पत्र यायचे प्रयत्न आल्या पहिल्या पत्रात मला त्या तसे व आणखी वाटल्या. माझ्या कामाच्या पद्धतीची आपणास पूर्व कल्पना आहे. मूळ पत्र रद्दीतला तोपर्यंत मतदान नाही तो पर्यंत काम करण्याची कोणतीच अडचण येणार नाही. कुणी, कार्यक्रम या माझ्या संगठनेच्या काम करण्यात तोपर्यंत या मतदानाची शक्यता नाही.

पूर्वीचा स्वभाव व त्या अनुसरि कार्य पद्धती approach तिसरा असला तरी त्यामुळे आकस काम करण्याचा इरखता येणार नाही. मला स्वतःला वाटते की कोणत्याही जबाबदार कार्यकर्त्यांनी स्वतंत्र राहून इतर-याबरोबर संयुक्त काम करण्याची शक्यता होय. असेच मी तरी बोलेन.

डायमंड ज्युबिली दरम्यान फरीदाबाद, सुवेनीर कमेटी व अकादमी संबंधीही चर्चा होते. त्या संबंधी पत्र

166 मुंबईकडे जाणाऱ्या गाडीने मी १२ तारखेस सकाळी पोचत आहे.
१३ तारखेस कदाचित दादाच्या आरोग्याबद्दलची किरकोळ चर्चा होईल.

स्नेह..

य. वा. चव्हाण

167

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

Dr. S. S. Hardikar
K.E.M. Hospital
Gult Belgaum
(Mysore state)

28 IV 64

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन)

तार: कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

७. ८. ५४

१, डाक्टर

काल श्री आर्यित मुखर्जी यांचे वरून आपले अर्ज आणि आपल्या आजारपणाबद्दल त्यांनी आपल्या A.I.C.C. पेक्षाची राजीनामा दिला आहे. त्यांचे म्हणणे असे आहे की आपला दोन्ही (दोन्ही वाक्यांचे पुनरावृत्तिक होते, त्यामुळे जबाबदार पदाधिकारी दिवे होते व आपल्याच्या आजारपणाच्या माहितीचे ओहत) यामुळे आणि आजारपणामुळे आपला दोन्ही आहे. त्यामुळे परिस्थितीचा विचार करून ही त्याग करणे योग्य होईल.

हे वाक्य वाचून पहिले पत्र तुम्हाला जसेच्या तसे पाठवले आहे. आणि आपल्याकडून काही आक्षेपार्ह वाक्य हा फरक राखला आहे. आपल्याकडून काही आक्षेपार्ह वाक्य काढून टाकले आहे. त्यामुळे

काही आर्थिक मदत ट्रस्टकडून पार्टीसाठी काहीतरी विचारले होते.
त्यांनी दोन दिवसांची मुदत मागितली आहे परंतु मला कोणत्याही
मदत नको. ट्रस्टमध्ये कोणतीही व्यवस्था नाही तेथून मदत
घेणे आम्हीदेखील तीव्रतेने टाळतो. तरी आपण सर्वांनी
करा असे मी त्यांना सुचवले. ते त्यांना पसंत पडले तर,
त्यांना रु 300/ देण्या बद्दल ओक ठराव तेवढ्यावर व आभार
यांचे पत्र पाठवणे आहे. ते तो आभारपत्र त्यांना
पिंपळगाव आल्यावर ते त्यांना ओकेंची आवश्यकता
असेल तेव्हा.

बाकी विशेष नाही. मी २-३ दिवसांनंतर जोरात आल्याचे
लिहेन.

आ
स.वा. इनामदार

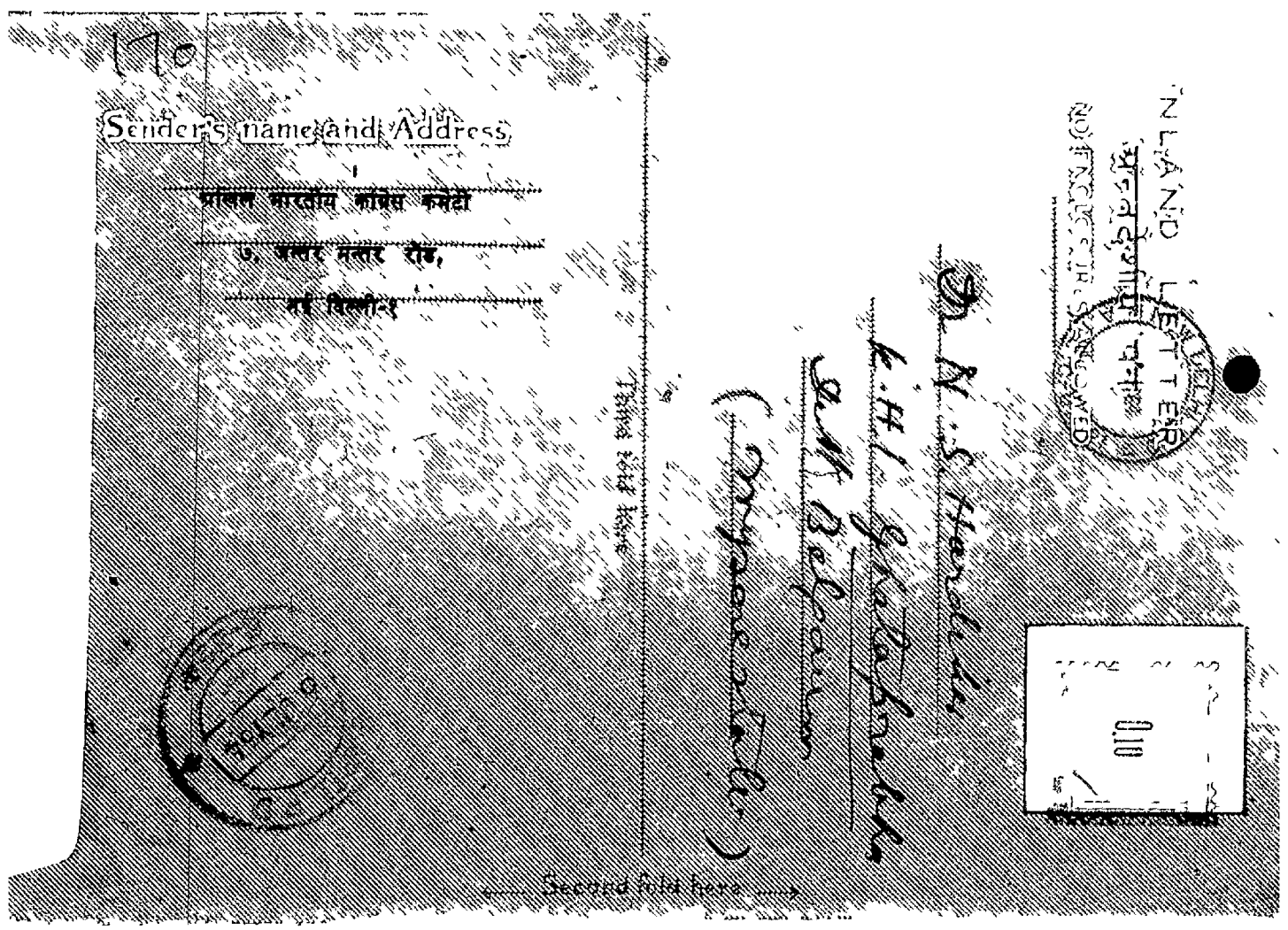

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन) तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

23. ७. ६४

पू. जी. करर

आपले ता. ६ चे पत्र मी येथे आल्यावर वाचले. त्यात उल्लेखिलेली कुलथल यांची बदली रद्द झाली आहे.

या बाबतीत प्रदेश काँग्रेस कमेटी व संबंधित बोर्ड यांचा Confidence कधी ~~गमावला~~ घेणे जरूर आहे. म्हणून मी तसे अंदाजपत्रक जा. रा. कं. दर्शक म. P. C. C. ला दिलेले आहे. ते urgent व confidential म्हणून पाठवले आहे.

मोगे याबाबतीत मी ~~प्रत्यक्ष~~ तर संबंधी अधिकाऱ्यांचा प्रयत्न केला होता परंतु त्यांची तसे अनुकूल वातावरण दिसले नाही.

मैसूर स्टेटचे विरोधी बंगलोर कडे संबंधित संघटनांचे संघटन करण्याचे काम म्हणून नवीन मोहीम पाठवले होते त्यांनी अंक योजना करून कामाची वाटणी करून दिली आहे. तसेच संबंधित कार्यकर्त्यांची यादी त्यांना दिली आहे. ती योजना दिली आहे त्याचा परिणाम 2-3 महिन्यांत पडून दोघांचा कार्य व कार्यकर्ते यांचे बद्दल स्पष्ट कल्पना व ~~सर~~ तेथे प्रदेश संबंधित बोर्डाचा घेण्याचा व त्या बाबतीत काही तोडगा करण्याचा येतील त्याना दिसायला सुरवात होईल. आपल्या प्रगतीचा दर्शक ही कुलथल बदली झाली आहे

Dr. H. S. Handuliq
K.H.I. Ghatabrabha
Dist Belgaum
(Mysore state)

Third fold here

Sender's Name and Address

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
७, जंतर मंतर रोड,
नई दिल्ली-१

Postage stamps are not to be affixed here

EARTL P.O
27 JUL 1968

*

आपवीडच्या आरंभी तर कोही तरुण यांची प्रकाशित न
करता दुर्लक्षाच्या अंका करता राखून ठेवता येतील.

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन) तार: कांग्रेस

डॉक्टर पाठवी कळावा.

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१.

3. ८. ६८

पू. डॉक्टर,

आपले तारखेचे पत्र मिळाले. सध्याची दिवाळी ही
मिळाली असेलच.

दत्त साप्ताहिकाच्या "पांडित्य व संवाद" या विशेष अंका
काढण्याचा विचार केला होता परंतु दत्त साप्ताहिकाचे
राजकीय तत्त्वाचा पुर्व व आजचा काँग्रेसचे दिन
धोरण आणण्या पुर्व दत्त साप्ताहिकाचा स्वतंत्र अंक
काढणे कितपत शक्य होईल याची शंका होती.

तरी पण या विशेष अंक काढण्या करता 2-3 हजार
रुपये जमा होतील व त्याची जरूरी पण आहे. आजत
"फेम" कार्यक्रमाच्या पुरस्काराची जरूरी मिळाली नाही.
(रुपयाची) ही मिळाली तर अंक काढा कार्यक्रम
पुरस्कार रूपाने तयार करून देण्या सारखे होईल. तोपर्यंत
तो काम प्रथम करावा असे वाटते.

पांडित्याची संबंधी तरुण पिढीची चेतना हा हेतू
डोळा ठेवून वेगळा शिवेसेना तरुणाची मागणी केली तर
तरुण पिढी कोणत्याही पूर्वग्रह ठेवणार नाही.

सध्यस्थितीत तरुण आणि तरुणी यांचे १५ लेख
दत्त साप्ताहिकाचा या अंगा प्रकाशित होऊन त्यात पांडित्याची
व संवादाचा संबंधीत तरुण पिढीचे. त्या प्रमाणे जुने
दत्त साप्ताहिकात पडून जाहीर केले तर आपण तरुण अंक काढा.
शिवाय २५-३० जुन्या कार्यकर्त्यांना त्यांचा पांडित्याविषयी
संबंधी आठवणी आणण्या बाबत पत्र पाठविले. त्यांचे
ही वासुदेवराव यांचा तरुण आला. भास्करराव तरुण सिंदीचे

योनी उत्तरे आली आहेत.

तेव्हा जेवढे येतील ~~[illegible]~~ (१० तारखे पर्यंत) तेवढे एकत्र
१५ फारतर त्याचा एक सविस्तर पत्र प्रकाशित केले जाईल.
सेवादलाबद्दची पंडितजींचे विचार पत्र प्रकाशित केले जाईल
बंद्दल एवढे पत्र पाठवले आहे तेव्हा त्याला आता
फरक करण्या सारखे काही दिसत नाही. मात्र १५ तारखेनंतर आपण
सेवादलाच्या सुवर्णमहोत्सवाची पार्श्वभूमीवर सेवादलाचा इतिहास
कोळ्याने करून त्याची माहिती पाठवली तर बरे होईल. याबद्दल
आपले मत कळवावे. हे काम सेवादलाने
कोणाच्या स्वाक्षरीने करावे लागेल. तसेच अंकन करणे, छपाई
याबद्दलची कळवणे वगैरे सर्वच करावे लागेल. पण व्यवस्था
व तसे प्रकाशन काम सेवादल करत असल्याने सेवादलाने
विचार करावा लागेल. ~~[illegible]~~ तारा एकत्र करून पाठवणे हे काम सेवादलाचे
पडेल हा मुद्दा त्यांच्या लक्षात आणून दिला आहे. अनुषंगाने येईलच
तेव्हा ~~[illegible]~~ बरोबर बोलणे. आ. य. वा. जाधवर

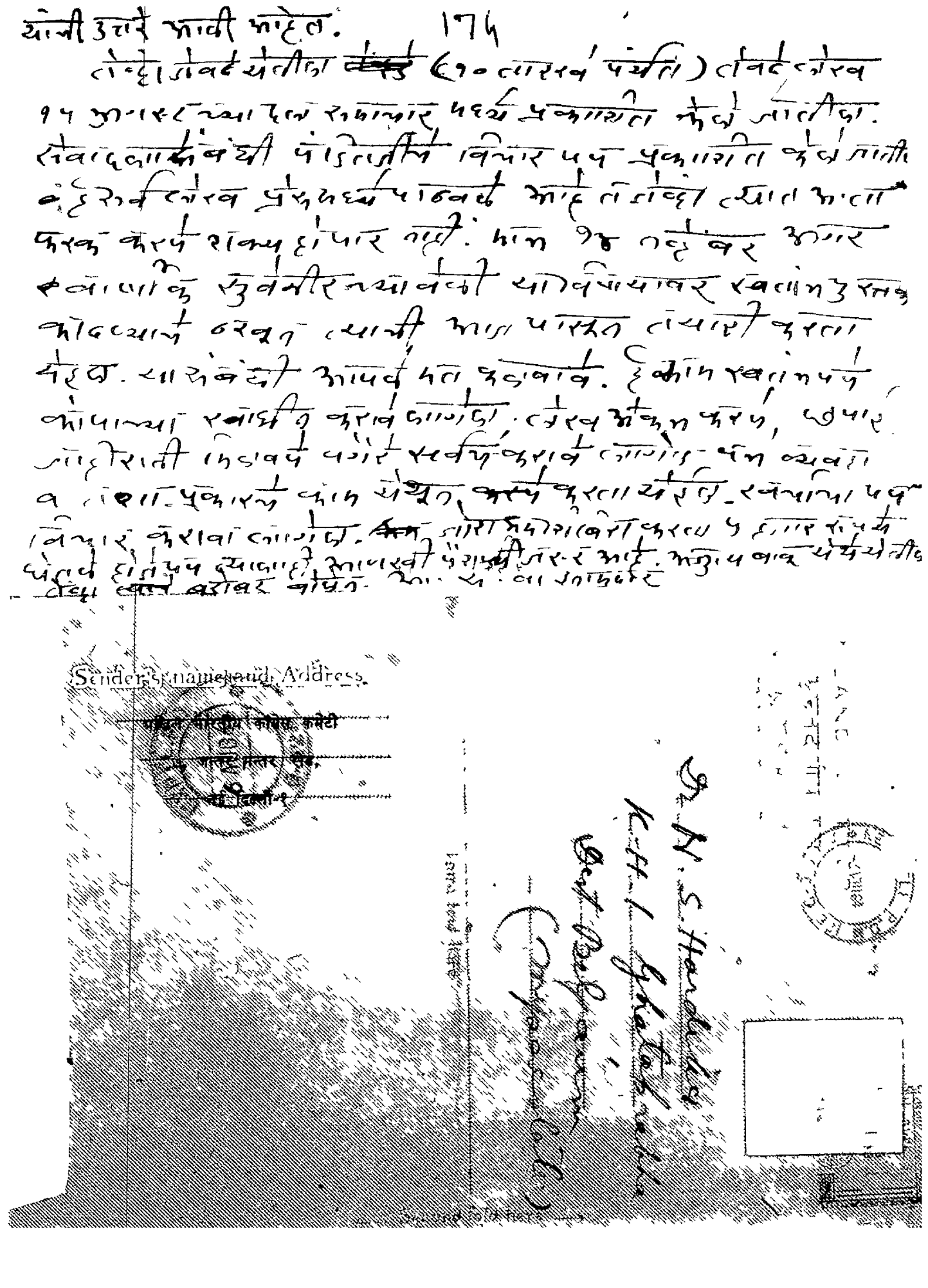

Telephones : 45851 (5 Lines) Telegrams : CONGRESS

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
7, JANTAR MANTAR ROAD,
NEW DELHI-1

१६-८-६४

प्रति डॉक्टर

मी काल मुंबई हून परत आलो. दिल्ली हून कोपाव ला गेलो होतो. जोरा येथे चालू असलेल्या कार्यकर्ता शिबिरास पं. शास्त्री आपण येत आहे तो पर्यंत कोपाव येथे थांबून राहावे. श्री रुडवाराव यांनी या बद्दल विनंती केली आहे.

तेथील संघात संवादाचा बद्दल राजस्थान, दिल्ली, मुंबई, गुजराव, महाराष्ट्र, मैसूर चे अध्यक्ष बोलले. विशेषा मुद्दा कपाचा नव्हता.

मैसूरच्या अध्यक्षांना तेथील संवादात व कृष्णन यांच्या बद्दलच्या संबंधी बोलायचे, या संबंधी त्यांचे सेक्रेटरीना मागे पाठवलेल्या पत्राचे उत्तर आपण पाठवले नाही या बद्दल ही विचारले. ते पत्र सेक्रेटरीना विचारून काढून ही देऊ शकतो असे सांगितले. शेवटी तसे पत्र देऊन हे उडवून लावले. आणि स्वतः यांनी काही देण्याचा तयार असल्याचा तर ही त्यांचे वर तसेच पत्र तयार आहे. तसेच संवादाच्या payment बद्दल त्यांचे जोडपत्र जोडले होते त्या प्रमाणात आम्ही काढून टाकले आहे व कृष्णन बद्दल पत्र पाठवी करण्यास तयार आहात. त्यानी तीन सुनी तयार आहे असे दर्शवा संबंधी कळवले.

महाराष्ट्राच्या शिबिरास कोकणवाडीस गेलो होतो. शिबिर चांगले झाले. १६ ऑक्टोबर पर्यंत लोक आहे होते. दोन दिवस तेथे होतो. काही तरी काम वाढले असे वाटते

मी तुम्हाला आनंदाने कळवू इच्छितो की आपण
कायमस्वरूपी यांना त्याबद्दल करता येतील अशी. त्यांचे वेतन
A.E.E. कडून मंजूर केले आहे. सुरवातीस जमवून दाखवा करता
महत्त्वाचे सुचवावे पुढीलप्रमाणे तिकडे जातील.

मी सुरुवातीचे यांची मागणी पुरवठा केली आहे. त्यांच्यासाठी
वाडीमध्ये घेवानजी आहे यांचे बरोबर चर्चा केली परंतु
राजस्थानचे मध्यमवर्गीय त्यांना लगेच मोकळे करण्यास तयार
नाहीत. मी तात्पुरत्या राजीनाम्यासाठी दोन्यावर जाईन व
कार्यभार येईल 2e 30 वा A.E.E. ची संमती दिली आहे

आपली प्रकृती कशी आहे?

आपला
रा. वा. इनामदार

First fold here

Dr. H. S. Handelar
K H. I.
Ghataprabha
Dist Belgaum (Mysore)

All India Congress Committee
7, Jantar Mantar Road
New Delhi-1

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन) / तार: कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

१, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

२८.८.६४

प्रे डॉक्टर,

मी संसदेच्या अधिवेशनाचा अर्धा दौरा संपवून काल रात्रे आलो. उद्या व परवा A.I.C.C. आहे. संघटनात्मक कार्याची अंतर्गत रचना बदलण्याच्या सूचीविषयी चर्चा इगतपुरीवर १-२ दिवसांत पाठवीन. तसेच अहमदाबाद येथे हरिजन कार्य करताना तोंड द्यावयाच्या आहे.

आपली तात्काळ चर्चा करावयाची असल्यास आपण कार्यालयाच्या फोनवर वेगळे सेक्रेटरी त्यासाठी आपल्या बोलावून घेऊ शकता. दोन पेजेस व्यापी हाताचा लिहिलेला मजकूर आपण टाईपरूट स्वतंत्र ठेवावा. पत्रात व तार संबंधी कार्य करावयाचे त्या बद्दल आपण लिहिले नाही. या संबंधी मी काहीच कानी पडावे असे दर्शविणारी कृती व्यवहार करण्यास आपण स्वातंत्र्य आहे त्याचा पाठिंबा कायम राहील हा विश्वास मी नवीन कार्यकारी पदाधिकाऱ्यांना पुन्हा एकदा देतो.

सेवादलचे C.M. पदाधिकारी अहमदाबादला आपल्याला भेटतील. मी सेवादलचे काम चांगले चालत नाही कुणाकडून नीट कामही होत नाही त्याच्या विषयी पंडितजींच्या तक्रारी आहेत असे जाणवले. तरीही दोन्ही डॉक्टर जर स्वतः काही दिवसांचे तयार असतील तर मी सेवादलाचे काम त्यांच्यावर सोपविण्यास तयार आहे. डॉक्टरांनी सेवादलाच्या कामाचे नियोजन व पद्धती ठरवून अंमलबजावणीवर लक्ष ठेवावे. या पद्धतीने स्पष्टता येण्याची शक्यता आहे. पत्र स्वहस्ते लिहिले आहे. मी कृपया सेक्रेटरी कार्यालयात कायमचा कांही विश्वासू

Confidential व personal letter साठी गुडाकृती पाकीट
वापरले जाते. त्याचे उजवे व डावे कोपरे. कोपऱ्यांच्या
मध्यबिंदूपासून तेथे त्यांची पताका दिशेने आहे. तसेच
पंचाच्या गडकरी रंगाचे पट्टे त्यावर असतात. त्यांची
वादळे आहे. आता वृत्तपत्र वाहून आणण्यासाठी
वाहतूक त्याप्रमाणे येथील व्यापारी वाढविण्यासाठी
वाहतूक पंचायत आहे. "पंच" वेगळे वगैरे

अशा रुबाबदार आणि ऐतिहासिक. शोरा चंद्रावरील अनेक किल्ल्यांवर पंचाच्या
आक्रमणाची आहे. त्यांची संघटित व्यवस्था ही आश्चर्यकारक
वाटावी. आताच्या युद्धक व्यापारीकरणाचे ~~युद्धस्त~~ युद्धयुक्त वर्ष. ~~पंच~~
काही तात्पुरत्या वर्गाची करण्याचा विचार आहे.

३ वर्ष रुबरुस्काची मागणी करता आहे. ५५ शोरास्थान स्थापनेचा
तयार नाही. रुबरुस्कार यांची संख्या दोघांच्या नावाची आहे. परंतु
आतापर्यंत आहे. ~~आ~~ Final fold हाय प्रयोगात.

Dr N.S. Hardikar

K.H.I.

Gokalprabha

Dist Belgaum

(Mysore state)

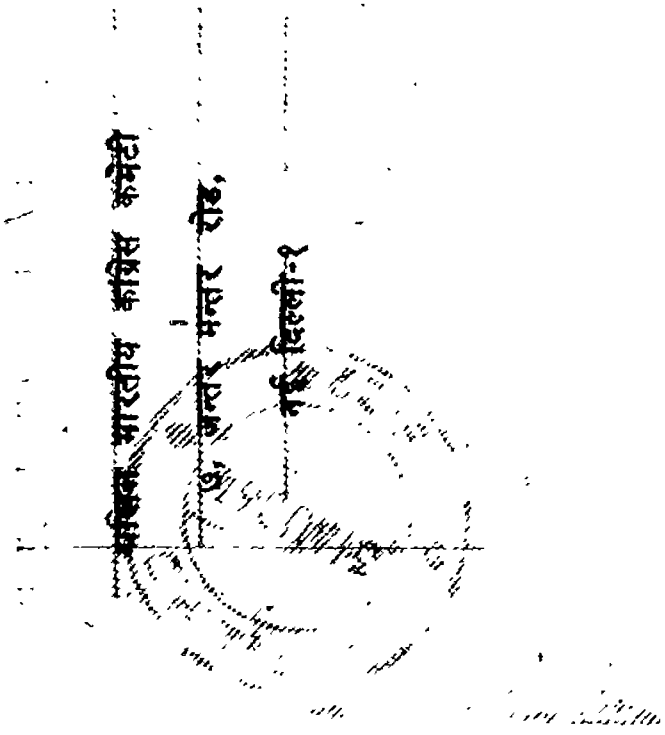

रीत करावीत अशी कळावा वाटते. आपण व Jyotsna पोंडा येथे आपली भेट घेतली होती. आपण दोघांनी आपले अभिप्राय कळवावेत अशी विनंती. श्री वेंकटरमण अण्णा मंत्री व पदाधिकारी

तार: कांग्रेस
टेलीफोन ४५६५१ (३ लाईन)

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

1979 26-11-78

प्रिय डेकर

मी परवा येथे आलो. मंत्रालये उद्घाटने दोन डिसेंबरला व्हावीत यांचा प्रवास केला.

स्वतंत्र पॅकेट मध्ये "तलवार की धार" ही पुस्तिका पाठवत आहे. आपण अंकाच्या पोडतोडीच्या वेळेला ही पोस्टाने मिळेल अशी पाठवत आहे.

A-3 size वर संवादकौशल्याच्या प्रात्यक्षिकासंबंधी काही सूचना मी पाठवल्या होत्या. त्याबद्दलची आपली मते व शेरे कळवावी म्हणजे ती अंमलबजावणीवर होईल.

गेल्या वर्षी केलेल्या ज्योतीच्या कार्यक्रमाचे अंक पुस्तक "Flame in Pedhe" तयार होत आहे. ६०-७० फोटो व थोडी माहितीपर मजकूर असेल. ग्लेज्ड कागदावर आकर्षक Binding चे पुस्तक तयार होईल. त्याकरता आपला Foreword लेख पाठवावा.

दक्षिण विभागाचा दौरा १५ पर्यंत पोहोचेल. त्याकरता आपला डेकर यांचा दौरा १ डिसेंबरला व्हावा लागेल.

प्रश्न ३ डिसेंबरच्या पुढे आहे. त्याबद्दलची सूचनीय संबंधी त्या दिवशीच कळेल. त्यामुळे आपणास आणि आम्हांस सूचनीय मध्ये बदल करता येईल. Foreword त्याप्रमाणे पोडतोडी संबंधी आपल्या अभिप्रायी प्रती पाठवाव्यात.

व्याख्यान प्रयत्नानंतर श्री U. C. Joshi यांचा पत्ता कळवावा. लोवाडीची व्यवस्था व तेथून यांना घेऊन करता येईल. प्रकाशित व्याख्याने काय Remarks / Profile सोबत पाठवावीत.

पण प्रत्यक्षात प्रकाशन अजूनही सुरूच्या कपनी कडे पडलेली आहे. मी आपल्या
लोकांना बहुधा विचारले. त्यांनी डाक्टरांनी वेगळे पण व्यवहार तोडले आहे.
परंतु तोरव कंपनी पाठवली नाही. त्यांनी बोलाविण्या वरून मंत्रीपूर्वी चौ.
पुरेशी पत्रव्यवहाराची तारीख "पत्राचा" volume तसेच त्यांच्या विचार आहे.
तुम्ही आपले तोरव पुस्तके पाहिल्यावरच प्रकाशित करण्या बद्दल ठरवता येईल.
मराठी कोणत्याही तुम्ही होत असल्यास करून पाठवावे ते तयार झाल्यावर
दोन्ही आपले व तोरव (फक्त काढलेल्या) प्रकाशित करण्याचा प्रयत्न करू
आहे. इतरांचे स्वतंत्रपणे व तोरवांचा विचार नंतर करावयाचा आहे.
प्रकाशन करता लागणाऱ्या पैशाची अडचण पण त्यांनी कळविली. तरी
यासंबंधीत आपल्याशी, आमच्या पत्रांचा कोणतेही फार तरतुदीचा
पाठवणे व आपले तोरव ~~काढले~~ तोपर्यंत प्रसिद्ध करावयाचे असतील तर
तेवढ्या प्रकाशनाची व्यवस्था करणे योग्य होईल असे कळवावे. तरी पण
Jerman & the people यांच्याबद्दलच्या आपल्या ~~मत~~ मताचा
विचार न झाल्यास होईल.

इंदिराजींचे 116 अध्याय होऊ शकले नाही. या बाबतीत पण कळवावे ही
पण स्वतंत्रपणे तोरव प्रकाशित करावीत. याप्रमाणे पाठवल्याने आपले
National Archives मध्ये maximum होतील. तोपर्यंत आमच्या
लेखनाला काही वाचता येईल. तोपर्यंत Finish करून आपल्या प्रस्तावना

18

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,

नई दिल्ली-१

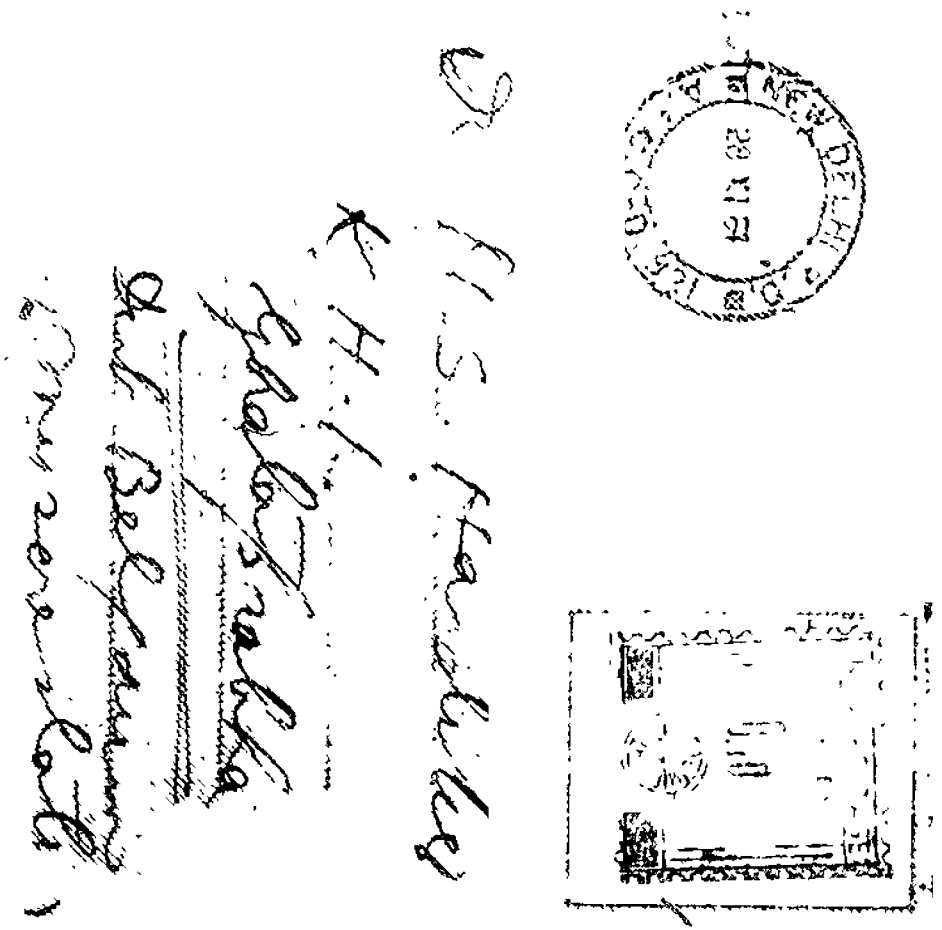

दुर्गापुर
१-१२-९४

प्रति, डॉक्टर,

मी १ तारखेस पंधरा आठवा काळा अ. भा. सहा महिने बेसिक सर्टिफिकेट इन्फरमेशन B.P.C.C. चा अभ्यास करीत आहे. माझे मार्गदर्शक श्री आनंद कुमार मुखरजी यांनी हा विषय माझ्यावर सोपविला आहे. या विषयी प्रत्यक्ष प्रात्यक्षिका द्वारे माहिती मिळविणे आवश्यक आहे.

श्री नारायण यांनी [redacted] कारखान्याची संपूर्ण माहिती दिली आहे. त्यांनी इच्छा A.P.C. चा अभ्यास करण्यासाठी तसे करण्यास सांगितले आहे.

आपली परवानगी असावी.

आपला

[redacted]

टेलीफोन { ४०३२० / ४५८७०

तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१.

५.१२.४८

पू. डॉक्टर,

श्री लालजीच्या पत्रा बरोबरची श्री भारतीय विद्यालंकार यांची बातमी पाठवली. ती वाचली. त्यातील मजकूर पण ती निवडणुका करता युक्त काँग्रेस तर्फे पाठवावे लागणार. मोठ्याना सुचवले की दोघून एक जण ~~जाणार~~ पाठवण्याचा ही निर्णय झाल्यास करता येईल. त्यास त्यांची हरकत नाही असे कळवा असे व पंतांच्या कानपूरच्या व इतर कार्यक्रमांत ते काही तिकिट संबंध राखत नाहीत असे मला वाटते हे सर्व मजकूर underline केलेला आहे. तेव्हा काय करावयाचे ते सविस्तर ~~लिहा~~ कळवावे. श्री विद्यालंकार

यांनी आपला पेन्शन प्रस्ताव आहे ते आवश्यक
कागदपत्रांसह

2) आपल्या पारिवारिक पेन्शनचा लाभ घेण्यासाठी
मृत्यूच्या तारखेपासून पुढील ६ महिन्यांच्या आत
अर्ज करावा. (अन्यथा काही कारणास्तव
पात्रता नाकारली जाऊ शकते)

3) पोस्टाच्या पेन्शन प्रस्ताव फॉर्मसह
आधार प्रमाणीकरण करण्यासाठी फॉर्म
भरून देणे. तसेच पेन्शन-प्राप्तकर्त्याचे
तीन पासपोर्ट साईज फोटो. तसेच पेन्शन
फॉर्म भरताना नॉमिनी म्हणून नोंदवलेल्या
व्यक्तीचे आधार कार्ड, बँक पासबुक
सेवानिवृत्ती प्रमाणपत्र, तीन फोटो
सेवानिवृत्त देवस्थान करता दोन साक्षीदार

४) मृत कुटुंबाच्या पात्र वारसाचा आधारचा
फोटो आणि बायोमेट्रिक माहिती घेतली जाते.

५) सुधारित करता फॉरवर्ड व पोस्टाद्वारे
आवश्यक तेथे पाठवल्या जाऊ शकतात
कम्प्लिट फॉर्म दिलेल्या पत्त्यावर करता पत्र

टेलीफोन { ३०३२०
३५८७०

तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१.

hका संदर्भात पाहिजे तपशील
त्याच प्रमाणे पोडतांतीचे काही फोटो
आवश्यक ते पण सुवंतीर पाठविणे
योग्य.

६) A.I.C.C. वर संवादकांचे प्रतिनिधित्व
पाठविण्या संबंधी मीटिंगमध्ये होते.
संवाद संख्या नोट त्या संबंधी पाठवत
आहे. या नोट प्रमाणे आपण, मी,
श्रीमुशीलाबाई व माहिती सहित पुण्याला
येणे याची नावे मीटिंगमध्ये आहेत.

७) संवादक प्रतिनिधित्व या संस्थांचे
यादी संवाद पाठवत आहे. यादीप्रमाणे
आम्ही तयार करतील त्या प्रमाणे संवाद
दिलेल्या वर्गणी कार्यकर्त्या संबंधी
आहे. दुसरी दुसऱ्या कार्यकर्त्यांची आहे व
तिसरी त्या पेक्षा इतर्या कार्यकर्त्यांची

आहे ~~यादीमध्ये~~ आपणास प्रत्येकी
१० वर्षे निवडावयाची आहेत. ती निवडून
कळवावीत. या यादी बाहेर जरी आण
यास कळवू नये आलेली व योग्य वाटली
तर तीस १० ते ~~२०~~ २० ता येतील.
शिवाय आधीच्या वर्षाची यादी
प्रथम संख्या घेण्याचा विचार आहे.
बाकी विशेष नाही. आपली प्रकृती
बरी आहे.

१८६ [illegible]

पू.डा.कटर,

आपले पत्र व पेपर कटिंग्ज मिळाल्या. आपले पत्र वाचून आनंद झाला. आपली प्रकृती आता बरी आहे हे वाचून फार समाधान वाटले. आज पेपरवाले पण फेब्रुवारी अखेरच्या सर्व प्रोग्रॅमचे दुप्पट पैसे घेऊन गेले. आज बऱ्याच दिवसांनी ऊन पडले आहे. १९६९ साली नागपूर-वरोरा-चंद्रपूर ही रॅली (Nagpur-Warora-Chandrapur Rally) झाली होती. १९६५ च्या रॅलीपेक्षा यावेळी १००० पेक्षा जास्त प्रेक्षक होते असे वर्तमानपत्रांनी लिहिले आहे. या रॅलीत सर्व प्रकारचे वातावरण तयार करण्यात त्यांचा फार मोठा हात आहे. आपल्या पत्रातील सूचनांचा उपयोग पुढच्या रॅलीच्या वेळी करण्यात येईल. प्रत्येक रॅलीच्या वेळी आपल्याला [illegible]

पोस्ट कार्ड
POST CARD

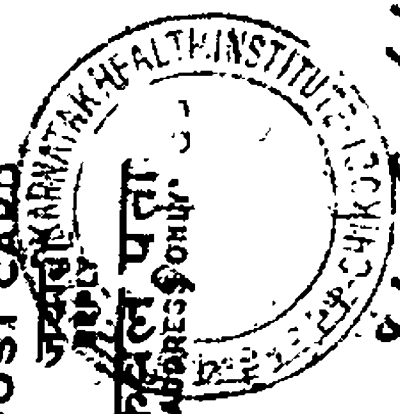

केवल पता
ADDRESS ONLY

Dr. N. S. Hardikar
Asst. Physiologist
Belgaum
Congress Nagar

टेलीफोन | ४५८५१ (५ लाईन) तार: कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

७.१२.६२

पू. डॉक्टर,

माझं परवाचं पत्र मिळाल्यावर तुम्ही मला तुमची पुस्तकं मिळवली का?

आज इंदिराजी नीगंठ चेतवी वंत्याना पंडित जींचं पत्र वाचला विचारलं. त्या कृपालन्या पंडितांची, पत्र, तेरव वगैरेंचा काही संदर्भ राखून ठेवल्याचा आठवतो आहे. तर्‍हा त्यासंबंधी काही प्रकाशित करावयाचं असेल तर राय त्यांनी द्यावी लागेल. पत्र लिहिल्यानन्तर महिन्याच्या डॉ. हर्डीकर व मंडळींचा यांना ती सोयीस्कर होईल तेव्हा देण्याची सूचना करावी असं वाटतं. पंडितजींच्या साहित्याचा उपयोग होऊ नये म्हणून ही व्यवस्था असावी आहे.

All त्यांना पांडेगांधी विचारल्या आधार हे पत्र लवकरच प्रकाशित करणं. बहुतेक ती पंडितजींच्या संमतीने प्रकाशित केलेलं. त्या संदर्भात आमच्या मते पत्र प्रकाशित होण्याचा काही लाभ होईल. जास्त मला वाटतं ती काही गोष्टींचा पुनरुच्चार आहे. तर्‍हा फक्त वादाचा संबंधीपत्र स्वतंत्र पुस्तकरूपात डॉ. डर्डीकर यांचे करतील तर ते आणखी होईल." वाटतं बहुतेक. ~~आपलाच~~ काय करावं ते आपणच ठरवावं लागेल. माझी त्यांना दिलेल्या पुस्तकं ती आपल्या दूरध्वनी संदर्भ करावीत असं वाटतं.

टेलीफोन | ४५८५१ (५ लाईन) तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

१३.१२.६४

पू. डेकर,

श्री एकनाथ आबाजी ठाले व सुवेनीर संबंधी फोटो, तसेच वर्गीस पेंबूत गेलो. त्यांनी तार-विषयी अभिप्राय त्यांना Four Chaplis, पोडेतजीवर तसेच व पोडेतजीच्या संवादना संबंधी अभिप्राय फोटो पाहिजे आहेत.

तसेच येथील रविवार २०.२१ तारखेचे बंदेकडो पार्सल श्री रुडवारच्या यांनी या संबंधात आपणास विचारले अभिप्राय.

दुर्गापुर अधिवेशनाच्या आपणांजवळ राजकीय का?

कुवरिया आ. को. स्टोअरची स्थिती समाधानकारक नाही त्या संबंधी काही तरी उपाय योजना अभिप्रेत. श्री वाडीकाका आपणास विचारतील.

रुडवारच्या कांही दिवसा पूर्वी येथे होते. त्या नंतर ते जोरहाट येथे गेले. व तेथून त्यांनी मला पत्र लिहिले की "माझ्या बद्दी डेकर कांही निर्णय घेता नाही त्याबद्दल श्री. कोमारेयन या सेक्रेटरी A.I.C.C. यांना या संबंधी ते लेखी दिले आहे." काय लिहिले हे त्यांनी कळविले नाही. आपण रुडवारच्या प्रयत्न रुडवारच यांना पत्र पाठवले होते का? आपण श्री गोरे यांच्याशी प्रयत्न करता होता तो गोरे जाऊन आल्यानंतरची परिस्थिती काय आहे? कृपावंत या बद्दल आपण रुडवारच यांनी विचारले अभिप्राय.

वाकी ठीक आहे.

आ.

P.T.O

रु. वा. डेकर

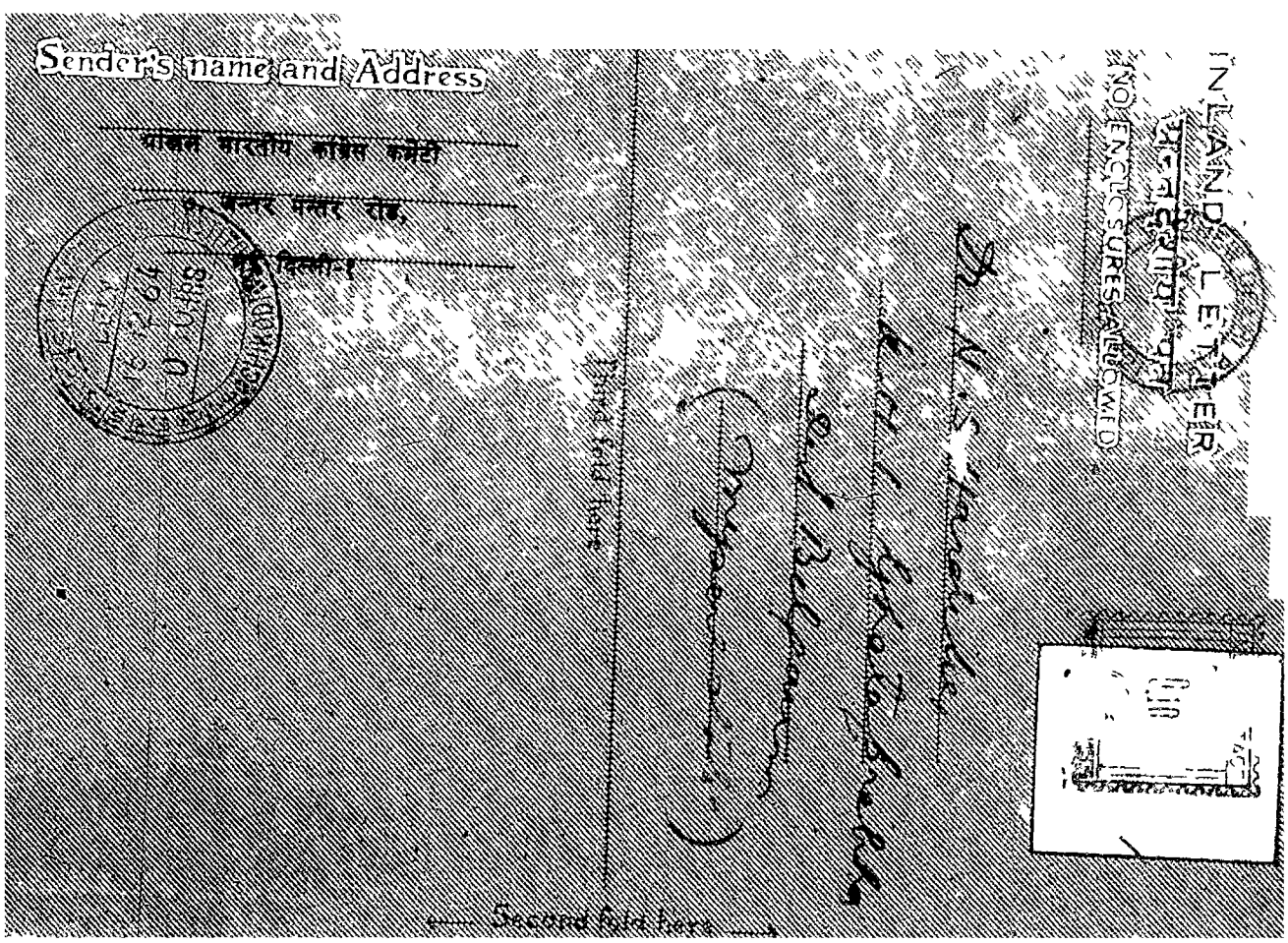
Sender's name and Address
Second fold here

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन) तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

12-9-65

पू. डॉक्टर

श्री काका दुर्गाप्रेर हे परत आले. त्यांचा पाय्वरची दाब पण फेकाची असतोय. अंकंदरीत संवादकाची बैठक बरी झाली विशेषा सर्व प्रांताचा प्रतिनिधी व्यवस्थित हजर होता. कांग्रेस अधिवेशनच्या मुख्य तीनही ठराव महत्वाचे होते पण ठरावांची लोकांची आवश्यता पूर्ण सर्व साधारण मनुष्य घोटाळ्यात पडतो व आपण काय करावयास पाहिजे याचा स्पष्ट होत नाही. कांग्रेस अधिवेशनाचे साहित्य आपल्याकडे पाठवत देण्या करता तसेच हरदेव रामा (संवादक) यांना कळविण्यात आले आहे. कि फेब्रुवारी चा १ ला आठवड्यात पण बंदमातरच बैठकीमध्ये संवादकांनी यावे पण शांतीलालने या कळाकरतांनी ठरावले: ~~जाता~~ यावे म्हणजे 2-3 days regularly दिसून आल्या त्याच आपल्या स्थानिक अधिकारी जबाबदार ओळख करून देणार लागते. या अधिवेशनात पोलीसाच्या, सैन्यार व इस्त्र देश पुष्कळच कमी होता. लोकांची गर्दी कमी होती. या वेळी सुध्द कांग्रेस नेहरू ज्योती ची दीप प्रज्वलन देशभर फिरवण्याचा कार्यक्रम घेतलेला आहे. ती ज्योती ७ तारखेला दुर्गापुरला आली होती. त्याच्या व्यवस्थेचे काम मात्र संवादकावर आपवादक होते कारण ती सरकारीजवळ देण्या ची काम सुध्द कांग्रेसचे लोक करतील. वेळ नाही म्हणून मनुष्य बाबत शंका होती!

संवादवाचा ज्योतीकडे अद्यावत माहिती तयार झाली आहे. संवादवाचा आज पर्यंतच्या प्रकाशनांची इत्यंभूत प्रकाशन ठरेल असे वाटते. आपणास ही आवडला. या करता A.I.C.C. कडून फारशी मदत झाली नाही. तरी फक्त 300 प्रती वाटण्या करता काढल्या आहेत. एक अंकेक्षित पडदा आपला अंदाज आहे 9. दिवसात आपणास तीन प्रती पाठवत आहे. आपला अभिप्राय कळवावा.

या वर्षी संवादला रुबनीर प्रकाशन झाले नाही. ती प्रभु आपली अपेक्षा त्यांचे पत्र आले होते. त्यांना आत्ताच पुरेशी माहिती कळवीत. आ.

के. वा. इनामदार

First fold here

Sender's name and Address

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जंतर मंतर रोड,

नई दिल्ली-१

Shri K. V. Inamdar,
Editor, Samvad,
Pune.

INDIA POSTAGE
RUPEES
0.10

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन) तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

29-7-52

पू. डॉक्टर,

माझी पर्वा मेव्हाची अपत्नीच्च. माझ्या पत्राच्या उत्तराची मी वाट पहात आहे. विशेषतः घटपुभाचे मि मित्र संवादकाचे बाबाक शेवकर करव्या संबंधी आपली अनुमती पाहिजे आहे. श्री. पुरुं यांनी प्रकृती बरी वाटते. माता ती चांगली असल्याची तार त्यांनी पाठवली आहे-वर्धा ते वर्धात पण नवती पहुत मी त्यांना तार केली होती. या बाबी खेरीज प्रकाशित हाऊ शकत नाही.

डॉक्टर साहेबाच्या पूर्वी श्री. रुक्मिणी यांनी श्री कानिया यांना पंचपल्लवत्यांचे मी आपणास कळविले होते. माझ्या गरिद्वारीत (श्री गुरुकुल कांगडी येथे होती) त्यांचे काम कौतुकास्पद असेल यात शंका नाही परंतु दीर्घ परंतु आपल्या रुक्मिणी वा नारायण या बंधूंनी आपले विचार बदलल्याचे दिसले. रुक्मिणी मेनका सांगितले की त्यांनी संवादक म्हणून पत्र राहते केला आहे. व इतक्या थोडी वेळा प्रत्येक पेपरात जाण्याची तीव्र इच्छा धरल्यामुळे आपले नजीकच्या भविष्यात रुक्मिणी वा पाहून मेनका आश्चर्य तारवाटपे. संवादक म्हणून जाण्याचा इरादा मी त्यांना कधीच रुमवले नवता. तो जाण्यापर्यंत आहे तोपर्यंत त्यांचे बरोबर काम करण्याचा माझी इरादा नाही. हे मी पण मी आपणास घटपुफेरा सांगितले होते. तेव्हा त्यांना हा निर्णय मला कळवायाही हुतेने अडचणीचा वाटता नाही. तरी पण या निर्णयावर मी ठाम यांनी बदलेकर चर्चा करता येण्या बाबा आपल्या बरोबर चर्चा

करण ते आपले आपले तर ते ज्यांना योग्य वाटेल त्यांच्याबद्दल
दिसले आपले. आपण आणि श्री मोतीचंद यांचे बरोबर या
संबंधी बोलणे झाले ते तेंही. ऐकल्यावर आपण कळवीत.

आपली प्रकृती कशी आहे? दोघा बाई व मुले आनंदात आहेत.
शेतीचे काम बहुधा करीत आहे. श्री. लक्ष्मण दादा बरोबर.
सोयगावची काही आहेत?

Freedom Flame in Pictures पुस्तक आपणास
पाठविले आहे असे वाटते. कोणते हाती परंतु Press मधून
तयार होऊन ते आल्यावर पाठवण्यास आणि नसल्यास
तसे कळवावे.

आ.
के वा उगलमुगले

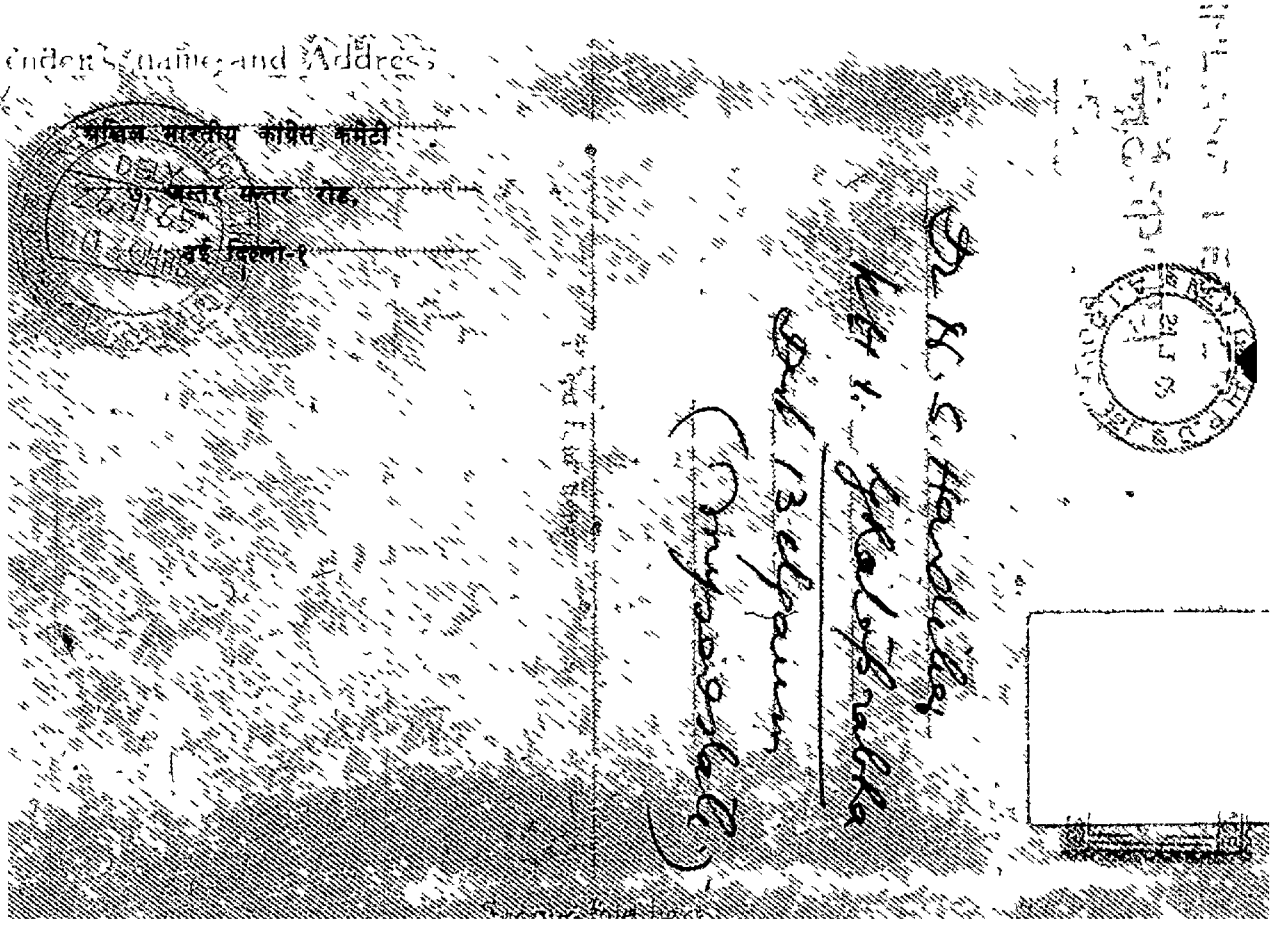

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन्स) तार: कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड
नई दिल्ली-१

३.६७

पू. डॉक्टर,

श्री. नारायण यांचे जाण्या बद्दल मी वरच्च दिवशी पूर्वी आंका पण दिल्लीहे होते. या वयांत व स्थितीत आपल्याला काम देवू नये म्हणून काही जोरी आपल्या कानावर घालून देता असतो त्यो पक्की झाल्ट होती. गोत्या डिपॉजिट परत जोरा शिल्लक राहिल्या पूर्वी श्री. नारायण यांनी अचानक येवून रोवादकांतल सर्व बंद करणारा कार्यक्रम हाती घेतला तो करावे असे मला पण पाहिजे होते. त्याचा उहार हा त्यांनी को करावे होते की. अनेक रोवादकांना आपल्यावर तोंडघशी पाडले हाते ही मला इच्छा नाही. तरीहा मला सल्ला विचारला तर मी आपल्याला तो सल्ला न देता सोडावा लागेल. जोरा येथे ते जरी मला हेरले तरीहा त्यांनी सोडावा लागेल. जोरा येथे ते जरी मला हेरले तरीहा त्यांनी कांग्रेसचे को या बाबतीत काहीचा सल्ला मी विचारला आहे. त्यांचे उहार आपल्यावर निर्णय. कायदेशीर तांत्रिक दृष्टीने तिन्ही आंदोलने व त्यांनी जो खर्च झाला तो सर्व मनन यांचे बरोबर पण व्यवहार केले. तरीपण त्यांना काही निर्णय घेवू शकला नाही. या बाबतीत श्री मनन यांचे बरोबर पुन्हा बोलावे लागेल व निर्णय घेईल असे ते म्हणाले. तरीहा मी त्यांना कांग्रेसचे को तुम्ही जाण्या पूर्वी काम देता ते करण्यास सुरवात करावे असे सांगून आलो व मी जी काम देता ते करण्यास सुरवात करावे Information Centre करता फिनस्टी मंथली काढून त्यांनी Information Centre करता फिनस्टी मंथली काढून त्यांनी तयार करण्याचे कामदेखे व त्यांनी तयार केले. श्री रघुरामा राडास्थान मध्ये रहावयास तयार नाहीत तरीहा त्यांना दार्जिलिंग पाठवणे त्यांचे जाणी श्री. नारायण नायाब्वार यांचे करता त्यांना जयपुरला पाठवणे होते पण ते तेथून २-३ दिवसात परत आले तरीहा मी त्यांना कांग्रेसचे को होलटाईट रहाहते पाहू आहे तरीहा कोणता तरी निर्णय द्यावा असा

suspension करण्यास सहाय्यभूत ठरणार नाही. मात्र मला मी स्वतः सांगितले की तुम्ही चालू रहावे. आपले सहकार्य तसेच पाठिंबा व स्नेह यांच्या बळावर मी सतत काम करीत राहीन. त्यावर त्यांनी सहानुभूतीपूर्वक विचार करीन असे सांगितले. त्यावर त्यांनी मला २-३ दिवसांनी फोन करण्यास सांगितले. पुढील आठवड्यात त्यांची भेट होईल असे वाटते.

आपल्या माहितीसाठी हे लिहिले आहे. रविवारच्या आपला आ.

प्रेमाने

इं. का. सिंग

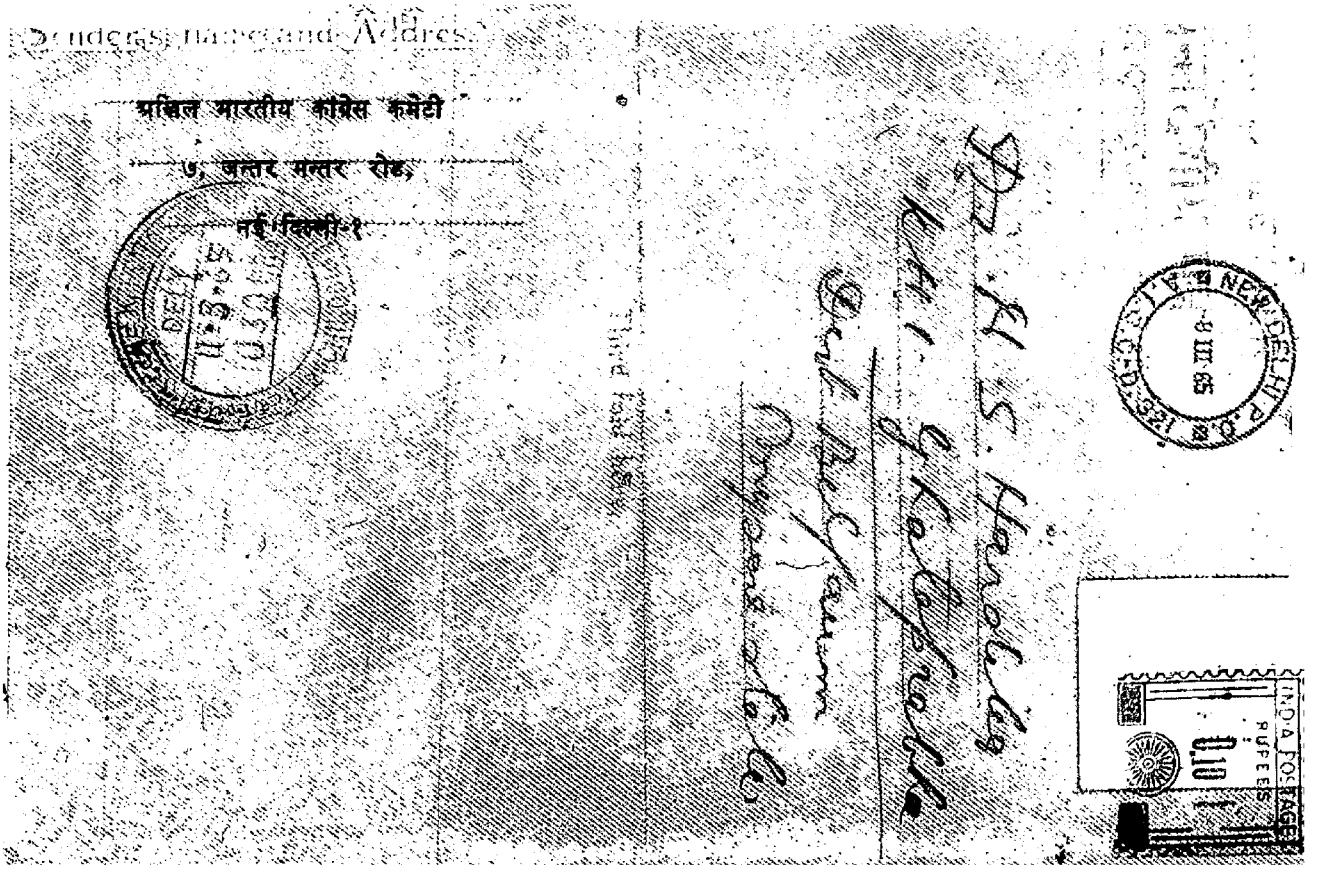

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन)

तार: कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

20-3-६५

पू. डॉक्टर,

मी अहमदाबाद सोडला होता व तेथून कुवरजी जावे लागले. त्यांच्या तब्येतीच्या खटपटीत आहे काल परत आलो. अहमदाबादला प्रचंड गर्दी पडली होती. तरी मी ओप्रेशन थिएटरोबर थेट प्रवेश येथे. आपले चरित्र व पांडेजींची कारोबार चालविण्याचा व्यवहार यांची छापण्याची व्यवस्था अहमदाबाद येथे करण्यास तयार आहेत. माझी इच्छा आहे की हे पुस्तक ७ तारखेला प्रकाशित करावी. निदान चरित्र तरी चरित्र तर ट्रस्ट कडून आदरी ट्रस्टरी. अध्यक्ष आपतात्पुरते. याबद्दल मी श्री. मोरारजी ना भी विचारले होते पण त्यांनी कबूल की अन्युस्किड आपल्या जबाबदारीवर आहे. चरित्राचे हिंदी भाषांतर पण लागेल तर करावे राहिले.

आज पाठवलेला कोरा C.C. चेकाची पावती आहे. काही आणखी ते पाठवल्याचे रुपयाचा वर कळवले आहे. पांडेजींवर तेरा पाठवल्याचा आहे ना?

बाणीक रीवर कॉलरीचा धक्का बद्दल कुठे यांना दिलेले होते. त्या बद्दल २-४ दिवसांत कळवतील असे त्यांचे पत्र आले आहे. काही वार्ता त्याचे अडचण पडणार नाही.

ऑक्टोबर अखेर ला All India Meet चा कार्यक्रम ठरविण्यासाठी आहात त्याच्या तयारीत आहे. Delhi P.C.C. ची जबाबदारी घेतली आहे व ते काम यशस्वीपणे पार पाडण्यावर कटिबद्ध आहे. २०-३५ हजार पर्यंत खर्च होईल असा अंदाज आहे.

की रुटवारावर अध्यक्षांचे बरोबर आहेत. तब्बेत आहे. काही दिवसांत रवाना होणे आहे आहेत. रवरसाठी यांना पत्र पाठविले आहे.

दाखले [illegible] पाठवायचे होते परंतु राजस्थान P.C.C. च्याना इतक्यात सोडण्यास तयार नाही. तेव्हा परत ते दिल्लीस जाणार नाहीत.

बाकी निरोप नाही.

आ.
सं. वा. इनामदार

श्री रहुरीकर यांचे पत्र आले आहे. त्यांची प्रकृती बरी नाही. आपल्या वडिलांचे वरेच दिवसांत त्यांना पत्र गेले नाही म्हणून तेथेही नाराज आहेत. श्री नंदकुमार यांची पण प्रकृती बरी नाही. ते हॉस्पीटल मध्ये आहेत. श्री उमाप्रसाद तिवारी त्यांना केंद्रात येत असतात.

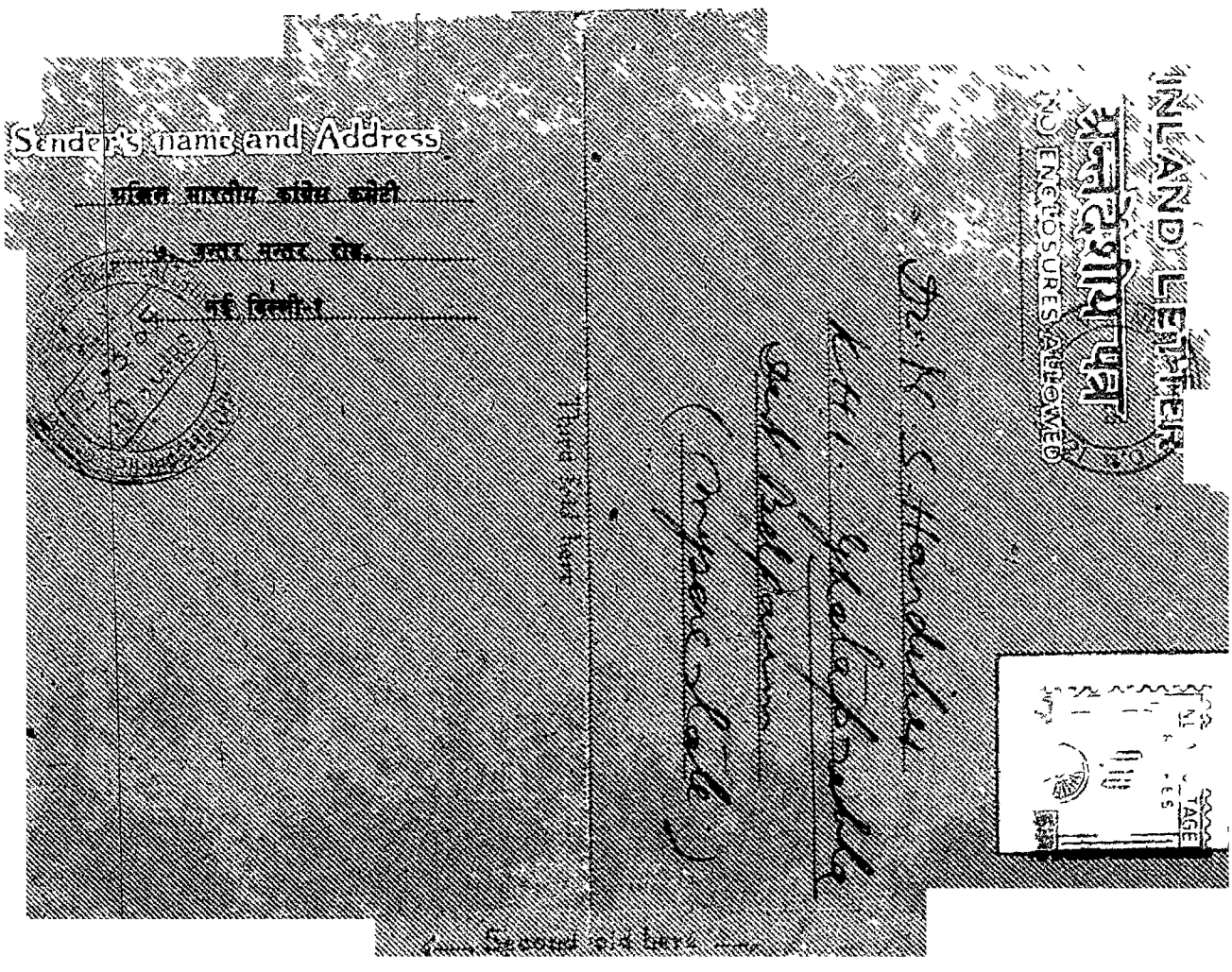

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन) तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

सागवी
२.५.६५

प्रिय डेकर,

दा. हणमंतराव तथैव येतीकार व मी दोघांनी परवा संध्याकाळी गडबडीत जाऊन आपण हणमंतराव यांना बरोबर घेऊन बाबतीत बोलणे व्हावे म्हणून हे पत्र लिहीत आहे. म्हणजे पुढे काम करण्यास अडचण होणार नाही:

१) पाहिली गोष्ट म्हणजे आर्थिक. ज्या वेळी चर्चा वगैरे चालते त्या वेळी हणमंतराव आपण होऊन चर्चा भाग घेतात. शेतकरी नाही तर वर्तमानपत्रात अगर मासिकात वा मग पुस्तक रूपाने यांनी लेख करतात. त्या मुळे चर्चा भाग घेणाऱ्या सारांचे मनावर दोन्ही प्रकारची छाप पडू शकते - त्यांना या विषयातले ज्ञान नसल्याची अगर अल्प थोडे ज्ञान आपल्याच कामात व्यग्र असल्याची! त्यामुळे चर्चा

२) दुसरी गोष्ट म्हणजे त्यांना कोणी पण पाठवले की ते त्या त्या ठिकाणी जातात. ही अडचण सर्वांचीच असते. पण हे जाणे त्यांना पटले नसल्याचा संभव आहे. पण हे जाणे त्यांनी परोपरीने टाळण्याची शक्यता कमीच. वाटते (illegible)

३) तिसरी गोष्ट म्हणजे प्रत्येक वाक्यात काही तरी हेतू असतो अशी त्यांची कल्पना झालेली दिसते. कोणीही काहीतरी करीत असल्या शिवाय हे जाणार नाही पण ती वाईट आहे असे नाही पण काही काम करण्यापूर्वी पूर्वग्रह. उदा. मागची गोष्ट करताना पण जर कोणाचे हेतू आडवे आले तर त्यांना वाईट हेतू आहे असे मानून कुणी पाठीशी घालावे हे जबाबदार लोकांच्या जीवावर बेतलेले असते. दोन्ही गोष्टी सर्वांनीच स्वीकारण्याच्या असतील असे नाही:

४) * जा. कलेक्टरांच्या पुढे settlement करण्याची जबाबदारी आहे. हे settlement काय व कशा प्रकारचे ते सविस्तर स्पष्ट करून नंतर आपल्या पुढे कोणती settlement करण्यास मी तयार आहे परंतु जा. कलेक्टरी पुढे मी माझ्या post च्या capacity मध्ये नाही. (अर्थात त्या पदावर असे तोपर्यंत). हे सरळ फुट्ट सांगण्यापेक्षा त्यांना काही देऊन पण सविस्तर ५) सादर होते.

माझी कामाची कल्पना (All India worker करणे) ही आहे की प्रत्येक ~~काम~~ काम पाहणाऱ्यांना कोणत्या तरी कामाला लावून मग त्याची शास्त्रे कोणत्या करावी त्याप्रमाणे all India level चे एक काम होणार आहे. याप्रमाणे मी आज पर्यंतची कामाची वाटणी करत आलो आहे. याबाबतीत काही गैरसमज मतभेद तो ही परस्पर चर्चेतून दूर करणे.

६) त्यांच्या पदाप्रमाणे disrespect for the authority न दिल्याबद्दल दिलगिरी व्यक्त करणे आवश्यक आहे. (विनम्रपणे आत्मसन्मान त्यांनी दूर ठेवून सादर आहे.

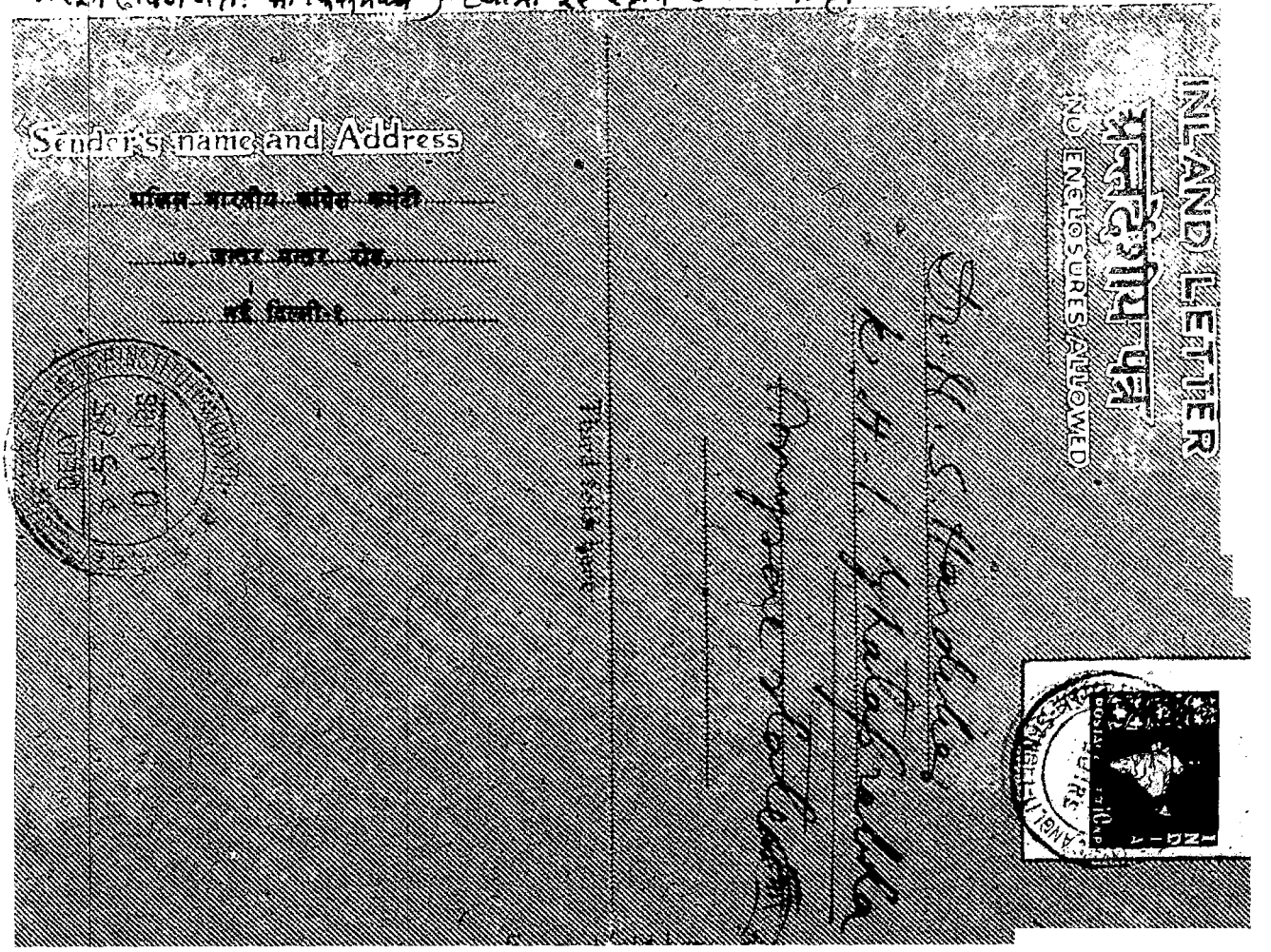

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन्स) तार: कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१.

२५-६-६५

प्रेडी कर्वे,

आपली तार पूर्ण (पत्र) काल सकाळी मिळाली. त्यावरुन आपला अर्ज काय करायचा होता? आपण आता बाहेरच्यांच्या सुरवातीची आहे. तात्पुरता अर्ज-पत्रांचा विचार. पाठवलेल्याचा वर होता. तो येथे तयार होता.

२) पक्षाचे त्यांचे गाईडलिंग पाचल्याचा पत्र आहे आहे त्याच्या पत्राची कार्यवाही करावी हा एक आहे. त्यांच्याकडे. मगर P.C.C. कडून व P.C.C. कडूनही हे पत्र फॉर्म राखून नाही. हे पत्र मध्यस्थ हे पत्र पाठवणी व्यवस्था करावी लागेल असे वाटते. तो P.C.C. च्या स्टाफवर आहे तरी पण मात्र यांच्या आवाहन करता त्याला १०० रु. दिले होते. हे पत्र त्यांचे वरच्या पुढे आहे. या आपल्या नंतर त्यातून तो वरहातीला मदती आणला आहे. हे पत्र कडून पाठवायचा खर्च आपली इच्छा नसेल तर तसे कळवावे. हे पत्र तसा ठराव करुन K.H. ला पाठवता येतील.

३) मंत्रीमंडळी निवडीच्या इस्टच्या ड्राफ्ट बद्दल आपल्या पत्राचा नाही: तो ड्राफ्ट. हो व्यवस्था तोकर्‍यावर करण्या बद्दल.

४) तारकार्ड बद्दल ता २८ ला येथे येतील. तरी कुठल्या आहेत. की शरद पवारांचे (साहेब) यांचे ता ४ ला ५) एक गोष्ट लोहियाची आता पर्यंत राहत होती. की जर तारुनी डाक्यांच्या आवाहन बद्दल सोकरशी करण्यास सांगितले होते [illegible]

यावर विचारले. ते म्हणाले Lotus Honey पेक्षा
चांगले औषध सांगावे

Succus Cinararia Maritimea
(Eyedrop) (Homeopathic)

2) Revital Capsule 1 cap. for 10 days

3) Renalor Tone 5 mg 10 Tab ~~Hard~~ 1 0 1 daily and 2 & 3 alternately after
10 days.

४. डॉक्टरांना भेटण्यापूर्वी डॉक्टरांना विचारण्यासाठी
विचारण्यासाठी उपयोगी पडतील अशा काही गोष्टी

६) मी मंत्री नंतर सांगलीच्या विश्रामगृहावर मुक्काम
आहे. तरी कृपया भेटावे.

७) श्री जुन्नरकर यांना A/C च्या खर्चावर पाठवू आहे
मी. मु. को. रवाना

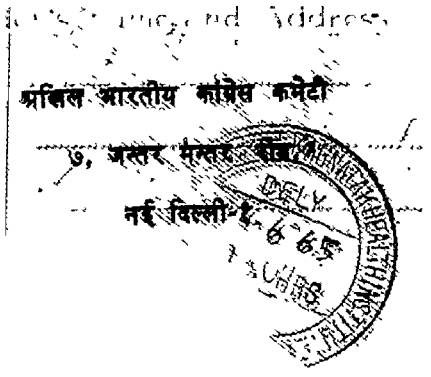

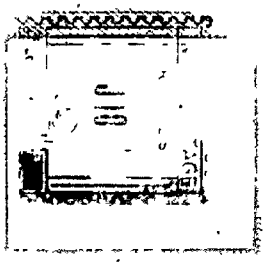

Dr. V. S. Hanchate
Karmaveer Hospital
Ashtvinayak Complex
Dept. Balpann
Sangli 416 416

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईनें) तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७ जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

२८.६.६५

प्रिय डॉक्टर,

गाडा आपल्या नावावर A.I.C.C. चे official पत्र जात आहे. त्या पत्राप्रमाणे आपण A.I.C.C. वर सभासद म्हणून आपल्यांची nominate केलेली आहे. कोपरगांव येथे झालेल्या Presidents' + Secretaries meeting मध्ये आपली रचना झाली होती की नाही याबद्दल काही खुलासा झाला नाही. या पत्राप्रमाणे A.I.C.C. वर प्रतिनिधित्व होईल. हा पत्रव्यवहार करून तुमच्या A.I.C.C. आफिसमधून खुलासा झाला. या प्रमाणे सभासदांना व प्रतिनिधींनी nominate करण्याचा अधिकार असतो. त्या बद्दल मी आपणास कळविले होते. गेल्या नोव्हेंबर मध्ये (गेल्या वर्षी) मी चार नावे दिली होती पुढे आपल्या कळविल्या प्रमाणे त्यांचा क्रमांक दुसऱ्या कार्यकर्त्यांच्या नंबरचा क्रमांक गेल्या वर्षी असतो. त्याप्रमाणे आपले, गाडे, दुशीलबाबूंचे व दुसऱ्या नेत्यांचे पत्र होते. काही अंतस्थ गोष्टींमुळे गेल्या गेल्या वर्षी हे पत्र पडून राहिले होते. ते आता तुमच्याकडून येणार आहे. ही nominations त्यांच्या [illegible] नंतर [illegible] होत राहतील. म्हणजे आपण nominate केलेल्यांची मुदत या वर्षा अखेर आहे काँग्रेसच्या सभासदांच्या इतिहासात प्रथमच

सेवादलाचे प्रांतापती [illegible] A.I.C.C.
मार्फत खासदार आहेत. आपण [illegible] कळवावे
आर्थिवरातांकडा ईतर रहावे.

तारावार्ड बुर्क आता मुंबईत येथे आली
आहे आपल्या खासदी जेवी [illegible] तेही.

आ.
पं. वा. दांडेकर

आपणास आवश्यक पत्रांना पत्रा मागणाऱ्या आहे
पत्र तो ही दिला आहेत

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

Dr K. S. Hanekar
E. H. I. Kataphrakte
Dist Belgaum
(Mysore State)

तार EMPICC

फोन नं. ४५१२६९

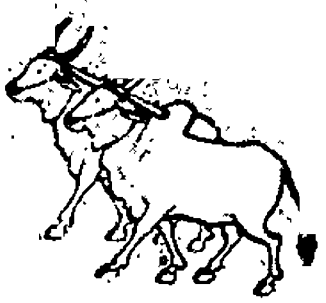

महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस कमिटी

टिळक भवन, गोखले रस्ता (दक्षिण),
लोकमान्य-नगर, दादर, मुंबई क्र० २८.

दिनांक 26-10-96

प्रति

डॉक्टर

मी सध्या पुण्यात आहे. काल रात्री उशिरा
मला ताप आला व डोळ्यांचे तापमान वाढले. परंतु
रात्री झोपल्यानंतर सकाळी ताप उतरला. आज दिवसभर
मला कोणतीही लक्षणे नाहीत. परंतु
काळजीपोटी मी रक्त तपासण्याचा निर्णय घेतला.
रक्त तपासणीचा अहवाल

208

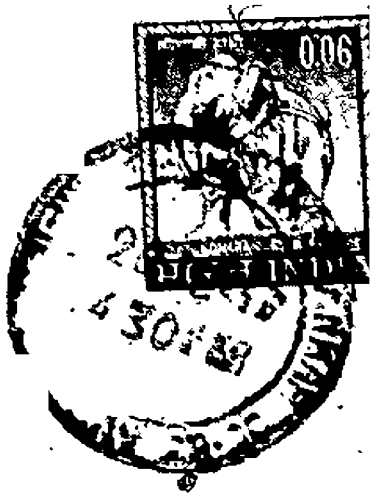

Dr H. S. Haroldkar
K. H
Khalapradha
A Belgaum
Mysore State

Telegrams : CONGRESS

Telephone : 45851 (5 Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, JANTAR MANTAR ROAD, NEW DELHI-1

२०५

५-११-६८

प्रति डॉक्टर

तारखे प्रमाणे माझ्या वयास आज २० वर्षे पूर्ण होत आहेत. तिथी प्रमाणे ती काल मुलांच्या दिवशी पूर्ण झाली. साठ वर्षाच्या आयुष्याचा कोणता गोषवारा मांडावा याचा विचार करीत असता अनेक गोष्टी स्मरणरंजनाच्या आहेत. त्या कुठे आपल्या आपणच पहाव्यात. साठीच्या उंबरठ्यावर आयुष्याची उतरण सुरू होता होता आपले हृदय तात्पुरते पन्नाशीच्या उंबरठ्यावर उभे असल्याची आपली सदिच्छा व आशीर्वाद मागण्याकरता हे पत्र लिहीत आहे.

आपण माझ्या पेक्षा वयाने अनुभवाने ज्ञानाने थोर आहात. १९३० साली आपला व्यक्तिसंबंध आला त्यापूर्वी पासून

आपण कडून प्रभ औरंगाबाद व प्रादेशिक
पक्षिमित्र संघटना आणि पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी
होळकर पुणे, विश्वास ठाकूरजांच्या
सर्वांच्या आधारावरून आज मी काही
पोलंड्या स्थितीस पोचलो. माझ्यातीला
कमीपणाच्या बाबतीत माझा स्वतःचाच
मला जो काही थोडाफार गुंता माझ्या
लक्षात होता त्यात आपल्या पुस्तकाच्या
चांगुलपणाची भर पडताच वाचकांच्या यांची
मला जाणीव आहे. त्या कृतज्ञतेच्या भावनेत
मी माझी कृति अर्पण करत आहे
आपण त्याचा स्वीकार करावा ही विनंती

आपला

स्नेहांकित

Gram: CONGRESS
Phone: 45871 (Five lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, Jantar Mantar Road, New Delhi-1

15.11.6 -

My dear Hima

Sorry I missing [illegible] Jyoti
Jyoti - a small Ms & Honolulu Julie's
Collection Trust. It was the weekend
in Honolulu Hima and I wonder
if [illegible] musical Jane Pickens
Jyoti - a small Muslim small Ms Ms

carried 20 that I can
approach concerned persons here
Hope you are in good
health Ramakrishna
friends
Yrs
Sd/ Srinivas

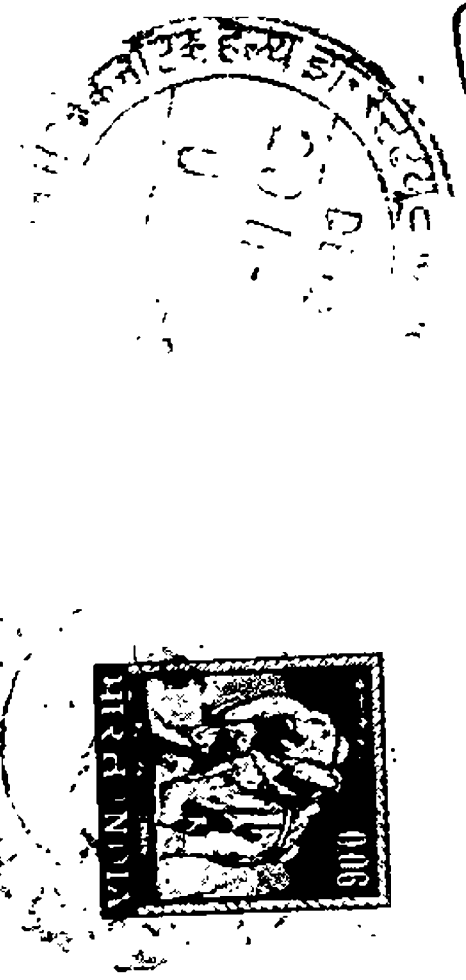

Dr. K. Krishnamurthy Rao
Retd. Professor of Chemistry
Andhra University
Waltair

Gram : CONGRESS

213

Phone : 45851 (five lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, Jantar Mantar Road, New Delhi-1

25-11-66

प्र. डॉक्टर

की सेवकराम यानी आपका [illegible]

बनाने की भी मेहरबानी करें।

मोदक खाने वाले की मेहनत बचाने

हेतु मोदक के निकाले नहीं। कोकण

की जनता मोदक पसन्द करती है।

216

Dr N. S. Hardekar
Kh. Ghatprabha
Dist Belgaum
(Mysore State)

तार 'कांग्रेस' [redacted] फोन : ४५८५१—५५

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड, नयी दिल्ली–१

21 39-11-1

५ - डॉक्टर

श्री बाबा साहेब आंबेडकर यांचे आज सकाळी दिल्ली येथे निधन झाल्याचे वृत्त ऐकून मला अतिशय दुःख झाले. श्री यशवंतराव चव्हाण यांनी बाबासाहेबांच्या कुटुंबियांचे सांत्वन करण्यासाठी आज सायंकाळी दिल्ली येथे जाण्याचे ठरविले आहे. मी श्री कृष्णमेनन यांच्याशी टेलिफोनवर बोलले आहे. त्यांनी मुंबईला येऊन तेथून विमानाने दिल्लीला जाण्याचे ठरविले आहे.

916

To N. S. Handiker
K.L.I. & Hotel Prabha
Dist. Belgaum
(Mysore State)

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

29-9-60

प्रिय डॉक्टर

आपको दाखल केल्या बरोबर पाठवलेले अॅटेस्टेशनचे फॉर्म्स. अजून गेले नाहीत त्यांनी सोसायटीची यादी पूर्ण होईल तेव्हा letter सहित पाठवले जातील. तोपर्यंत आपले फॉर्म्स पुन्हा एकदा टॅक्सनीरिक्षा इक्झॅमिनरकडे तपासणीकरिता पाठवावे लागतील. या long procedure मुळे. त्यासाठी कालावधी सरत आहे तो पहात आहे.

. टेस्ट डोसचे कोड पर्यंत आले. ते काम पूर्ण झाल्यावर पुढची गांधी करता येतील. ही टेस्ट डोस आपली power failure झाल्यावर पाठवल्याचा प्रयत्न करावा. ऑपरेटिंग करता कमीत कमी खर्च होईल पाठवीन.

बंगला फेरारा हे होमगार्डस्टर श्रीरामराव डॉ. यांच्याकडे आले होते. त्यांच्या कडची माहिती

विसरू नये.

आपला

[illegible]

Telegrams : CONGRESS

Telephone : 45851 (5 Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, JANTAR MANTAR ROAD, NEW DELHI-1

7.3.66

पू डाकर

आपले पत्र ता २५ चे व ट्रस्ट डीड पाकीट मिळाले. आपण दिलेल्या प्रमाणे सर्व येथे करून घेतले आहे. अधिकारेही आपण सांगितले प्रमाणे वागवतील.

श्री. रंगनाथराव हे actively आहेत. काही तरी काम त्यांनाच आपले, परवाच राष्ट्रीय सोसायटीच्या कामा करता बोलावले होते. सोसायटीच्या कामा करता ते केंद्र मंत्री करणार व काम आखून देतील असे विचारले पण त्यांची इतर व मागावयाची माहिती - जी तुम्हास देणे शक्य आहे, ती दिल्याशिवाय इरकत नाही. कामाची माहिती देता येईल ती मी देईन. तो पुस्तक प्रसिद्ध करतांना पत्र मागवून प्रमाणे बरोबर तेच लागेल.

राष्ट्रपतींच्या अधिकारात काही आखा घालावा हा प्रश्न आहे. कारण हा ट्रस्ट मंडळ स्थापन. आहे. मागे तेथे आपले लोंगण नाही. त्याच congress पण shape नाही. या बाबतीत

वर्तमानपत्रात Correspondence प्रसिद्ध करून public opinion तयार करणे हा अजून एक उपाय आहे. वर्तमानपत्रांना उत्तम वार्ता ही पत्रकार परिषद पण या वाक्तीला एक उपाय योजणार आहे. सी. एडिलेंड आम्ल एक संघ करणा येथे येथील व त्याना लोणच मॅरेरका जॉर्ज फ्रांगला त्या व त्यांचे बरोबर कोणत्याच विषयाचा चर्चा करायची नाही. या संघटनेचा हा उद्देश करण्या पण संघ राखणे नाही तर अजून एक संघ पाहिजे. श्रीरामराव पुढेका आ. स्था ता येतील असा अंदाज आहे.

सोबत Universal Brotherhood अजून एक राव पत्रिका करत पाठवला आहे. तो पत्रिका करून परत पाठवावा. यात राव Brotherhood Patron member, life member, व साधारण सभासद या Approval ची जाहिरात आहे

पंजाबराव देशमुख व आपली पत्नी A.I.C.C. कडून झालेल्या वृद्धा ची सार्वजनिक सभेत सत्कार होतो. तेव्हापासून पैशाची सहाय्य मदत आहे काही दिवसांनी वाढ ही सी. एडिलेंड आम्ल यांचे येतील तेव्हा त्यांचे बरोबर या वाक्तीला कोणत

Telegrams : CONGRESS

221

Telephone : 45851 (5 Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, JANTAR MANTAR ROAD, NEW DELHI-1

2

टेलीफोन ४५८५१ (५ लाईन)

तार : कांग्रेस

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

४.४.६८

पू. डाक्टर

१ वरच्या दिवशी आपला पत्र वाचली. आपली प्रकृती कशी आहे?

आज को मुंबईचा दिवाळी दरम्यान डिसेंबर यांचे पत्र आले आहे. त्यांची इच्छा आहे की त्यांना काँग्रेस पार्टीत Legislature Council वर घ्यावे आणि राज्यसभेवर त्या ~~nomination~~ जागा मिळवायच्या आहेत. M.L.C झाल्याने स्वतःच्या त्यांना प्रवास खर्चाचा फक्त खुटका. त्यांनी सूचना आहे की काम्पस या बाबतीत की सी.बी. गुप्ता आणि कमलापती त्रिपाठी ~~[illegible]~~ यांना पत्र लिहून हे सूचित करावे. दोघांचा राज्यसभेवर डॉ. बी. गोपाल रेड्डी यांना सहानुभूती करता आणि तर कारण त्यांनी आहे. आपण हे कोणत्याही प्रकारे अंडरस्टँडिंग वाटता नको तर अन्य पत्र लिहून मला कळवा वाटते. यात सेक्रेटरीयल पदवी होऊ नये.

Trust चे पेपर्स तयार होऊन वरच्या दिवशी सर्व Power of Attorney जाकर तिवारी तर ते काम पूर्ण होऊन जाईल. हे सर्व रजिस्टर्ड करून घेणे [illegible]

अन्तर्देशीय पत्र
INLAND LETTER
NO ENCLOSURES ALLOWED
तीसरा मोड़ यहाँ fold
भेजने वाले का नाम और पता : Sender's name and address:

223

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

१२-५-६७

प्रिय डाकर,

दि. १५ ते १८ पर्यंत संवादकाच्या पुरव्या प्रदेश आधिकाऱ्यांची रुझाड येथे चर्चा झाली. सर्फेस १३ प्रांतांचे २४ आधिकारी आले होते. सर्व चर्चा आपेक्षेत होती. संवादकांनी स्वरूप, कार्यपद्धती व कार्यक्रम यावर चर्चा झाली. त्याचा रिपोर्ट तयार झाल्यावर पाठवीन. सर्फेस आधिकाऱ्यां प्रदेश प्रश्नांना ही मोरारजी देसाई आणि लालबहादूर शास्त्री डा. झाकीर हुसेन यांच्या भेटीस गेले होते त्यांचे संवादकांवर चर्चा झाली. की रामाधिक आहुती यांनी पण शिबिरास भेट देऊन राष्ट्रीय काँग्रेस व संवादकांशी संवाद चर्चा केली. चर्चेचा base मी तयार केला होता. Rethinking ची नोट होती. मोरारजी भाई यांचे वरावर झाले. वैयक्तीत चर्चा थोडी अस्वस्थ झाल्यावर गेली. पण शेवटी ठीक झाले. काँग्रेस अध्यक्षांचे चर्चा. अध्यक्षांची उत्तरे त्यांच्या पश्चात प्रकाश दोन दोन शब्दात दिली. महत्त्वाची चर्चा झाली नाही. डा. झाकीर हुसेन यांनी प्रत्यक्ष भाग घेतला नाही. कार्य करा चर्चा झाली पूर्वक सोडविले.

१८ व्हाईसरवर्स संवादक विरोधी डावरा को-संवादकांची संख्या देवली होती. अशा कार्यक्रम वरा झाला.

आपली प्रकृती कशी आहे. A.I.C.C. कार्य पश्चात आपली काटकसरीच्या योजनाचा आहे. प्रत्येक

विभागाचे बजेट कमी केले जाईल व काही कार्यक्रम ही
कमी केले जातील. आज पर्यंत येथून प्रांताना कार्यक्रमांचा
पगार इथून ही मदत संचालक विभागा कडून जात होती
ती बरोबरी कमी केली जाईल. इथे सरकारच्या एक
पत्र पुन्हा लिहिले आहे - ~~[illegible]~~ आपला स्वर्च
आपण काढा परंतु तर तो बंद करण्याची सूचना दिली.
जात आहे. पाठ काय बंद करत होतो ते. ~~[illegible]~~ प्रांत
प्रमुखांच्या बोलाव्या वरून पण परंतु की तेथे स्थिती
पोंगली नाही परंतु वरील कारणी आर्थिक लेखा तेथे
विषय कमी जाईल. आता हा आर्थिक प्रकरण
संपवावा हे सर्वांचे पुर्ण झाले आहे.

आ.
प.वा. इनामदार

← पहला मोड़ First fold →

अन्तर्देशीय पत्र
INLAND LETTER
NO ENCLOSURES ALLOWED

भेजनेवाले का नाम और पता : Sender's name and address

← दूसरा मोड़ Second fold →

Telegrams : CONGRESS

Telephone 45851 (5 Line

226

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, JANTAR MANTAR ROAD, NEW DELHI-1

६.६.६८

पू.डांगे,

कर्नाटक विधानसभा - आपली पत्रे वाचली. मी मागील पंजाब विधानसभा प्रमाणे A.I.C.C. कडून पक्षाची कार्यालये व सदस्य यांची काटेकोर देखरेख करण्याची व्यवस्था केली आहे. आपल्या माहितीसाठी ९० जागांची कर्नाटक विधानसभा असून ६३ जागा काँग्रेसच्या व २७ जागा विरोधी पक्षांच्या आहेत. सध्या काँग्रेसचे ४९ सदस्य आहेत. ६३ कार्यकर्त्यांना वेगळे पगार असून ते पक्षाच्या सर्व कार्यक्रमांना हजर असतात. ते सर्व सदस्यांच्या संपर्कात आहेत. मुख्यमंत्री व उपमुख्यमंत्री यांच्या कार्यालयांवर देखरेख करण्याची व्यवस्था केली आहे. त्यांच्या कामाबद्दल अहवाल आल्यावर पुढील कार्यक्रम ठरविण्यात येईल. सध्या तरी आपल्या

warning आहे. इतर सर्व ठीक आहे. आपल्या

पत्रावर (पुस्तिकेच्या दर्शनी) ठेवा आहे.
पुढील पत्र पुढील कार्यक्रम कसल्या पत्र आपला
संपर्क कसा करता आहेत. आपल्याला कार्यक्रम
रीती व कार्यालयीन वेळ यांची माहिती
आहे. या बाबतीत जी गोष्ट की जा. कुटुंबाला
दिली आहे त्याची त्यांची सांगता पाठवत आहे.

९.०० वाजेपर्यंत मी तुमच्याला कार्यालयात होतो.
दोघे अंकारोळीकरांच्या संसारात तुम्ही-चार तरी
पडू घालत व संवाद खेरीज ही एक आहे
तीन कार्यक्रम होते.

बाकी ठीक चालले आहे. आपली प्रकृती
कशी आहे ?

।।

के. वा. उपाध्ये

तार 'कांग्रेस

फोन : ४५८५१—५५

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड, नयी दिल्ली–१

३०.३.६८

श्री वेंकटाई यांना सर्व

कोही देवरा इवाने पावर ऑफ अॅटर्नी पाठवल्या बद्दल तो डॉक्टरांना पसंत नाही त्यांनी त्यांचा हात पाहिला त्या डॉ. हडकर फार उशीरा येणार तोपर्यंत इतर्वे आहेत रोडावर करण्या करता वरोबा गोव्होनी जरूर आहे त्यांनी डॉक्टरांना त्यांचा ऑपरेशन करू दावी

229

Dr. Vimal Kulkarni
Karnataka Health
Institute
Ghataprabha
Dist Belgaum (Mysore)

Gram : CONGRESS

Phone : 45851 (five lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

7, Jantar Mantar Road, New Delhi-1

23-2

24-8-60

प्रे. डॉक्टर

ओमप्रकाश वर्तकजी को पावर ऑफ अॅटर्नी मिली
की. आता पुढील कार्यास्तव आपण आपले
अभिप्राय व सल्ला कळविणे आवश्यक
वाटते. त्यास सेवेत अहमदनगर.

2-8 दिवशी आगीकांड या संदर्भात पेपर वाचण्यात
येतील.

कॉन्ट्रॉक्टरांची प्रतिज्ञापत्रे मिळाल्यावर

उपदेश कार्यालयाचे पत्र पोचले.
विषयी संकल्पना आपणास
लवकरच कळवू. त्या संदर्भात
कोणी राज्यपाल कडून नामनियुक्त
१०-१५ सदस्य घेतील.
आपली प्रकृती कशी आहे?

स्वदेश सुनकर

Dr. K. S. Hardikar
Lokshikshan Kendra
Kasturba Niketan
Indore (M.P.)

232

47401
Telephones : 44443
4416

L INDIA CONGRESS COMMITTEE

President
Jagjivan Ram
General Secretaries
Dr. Shanker Dayal Sharma
Hemwati Nandan Bahuguna
Treasurer
D. P. Mishra

नवी दिल्ली
६. ६. ८०

पू. डॉक्टर

आपले ता ३० चे श्री. मधु दंडवते यांचे [redacted] वाचले. [redacted] पत्राची कॉपी पाठवली. अशा पत्रातून आपण आपली भूमिका स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न करता हे एका दृष्टीने चांगलेच आहे. पण हे [redacted] दुसऱ्या व्यक्तीने पत्र उपयोग करून घेतला जाण्याची शक्यता वाटते. श्री मधु दंडवते व माझ्या मधील संबंधा बद्दल आपण जो दृष्टिकोन स्वरूपात आहे पण ती गोष्ट श्री. गोविंदराव यांना लागू नाही. आमचे आपसात मतभेद असतील पण स्वार्थासाठी खोटा दावा करून आम्ही दोघांनी संबंधाचा धंदा केला हे म्हणणे पटत नाही. आपल्या पत्रातील या भागाने मी थोडा upset च झालो. [redacted] (brackets) [redacted] अगर सोन्या चांदीच्या बरोबर माझे नाव घालावे असे म्हणणे काहीच वाटण्यासारखे नाही पण गोविंदराव हे पैसा, पैसा व्यवहार - संबंधाच्या बाबतीत तसे नाहीच नाही. या बाबतीत माझ्या नावा बरोबर त्यांचे नाव घेतले जाणे म्हणजे स्वतःचा अपमान वाटतो. माझी या बाबतीत (disservice) अगदी स्पष्ट मते आहेत की त्यांनी संबंधाची केलेली ही disservice आहे. संबंधाच्या ऑपरेशनचे गोविंदरावांचा तर या ऑपरेशनचे स्वरूप काही तरी वेगळे राहिले असते - याचे चांगले साक्षीदार आहेत. हे माझे मत आहे असे नाही, पुष्कळशा संबंधाच्या राहण्याच्या कार्यकर्त्यांचे [redacted] C.C. मधील इतरांचेही मत आहे. माझ्या या मताची वाच्यता मी कधीही केली नाही. अशाही केल्याचा वाटतो की गोविंदराव इतरांच्या वेळेवरील मनुष्य आहे. गोविंदराव यांच्या [redacted] काही स्वभावातून व वागण्यातून ऑपरेशनमधील कार्यकर्त्यांच्या रजिस्टरमध्ये He is not fit for any responsible [redacted] कारण काय दिले हे सांगणे जरूर आहे. त्याप्रमाणे त्यांनी [redacted] यांच्या तोंडावर ऑपरेशन [redacted]

करता ३-४ वर्षांपूर्वी कागदी कागदी वर्तमानात मी ~~[illegible]~~ कटाक्षाने
पालन पण करतो. A.I.C.C. ऑफिसकडून ऑक्टोबर महिन्यात पण पत्रांना
A.I.C. India office ची image पांढरी राहावी हा याचा उद्देश होता.
दुसरी अजाणतेपणी चूक राहून गेली पण आपला पत्र गोपनीय
यांना त्यांच्या योग्यता बद्दल ~~[illegible]~~ डॉ. हर्डीकर यांचे कडून
निवडीबद्दल प्रशंसापत्र मिळण्यासाठी पाठवायचा आहे. त्यासाठी कागदी
आवश्यकता स्पष्ट करण्यासाठी हे पत्र. हे पत्र तांत्रिकदृष्ट्या करणार.
कृपया तरी पण प्रसारित झालेल्या सेवादल कार्यालयाला अधिकाधिक
काही अगर इतर कोणी माझ्या वेगळी काही ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
करणाऱ्यांना वाईट वाटणार नाही कारण तो वैयक्तिक मतभेदाचा
~~[illegible]~~ आहे. ~~[illegible]~~ ज्या गोष्टी मी टाळण्याचा प्रयत्न करत आलो त्या
या पत्रांत लिहाव्या लागल्या या बद्दल वाईट वाटते.

तारखेनुसार कुठे कळवले आहेत. मी या महिना अखेर कागदांची
पूर्तता व्हावी असे वाटते. त्या बद्दल ~~[illegible]~~

आपला स्नेहांकित

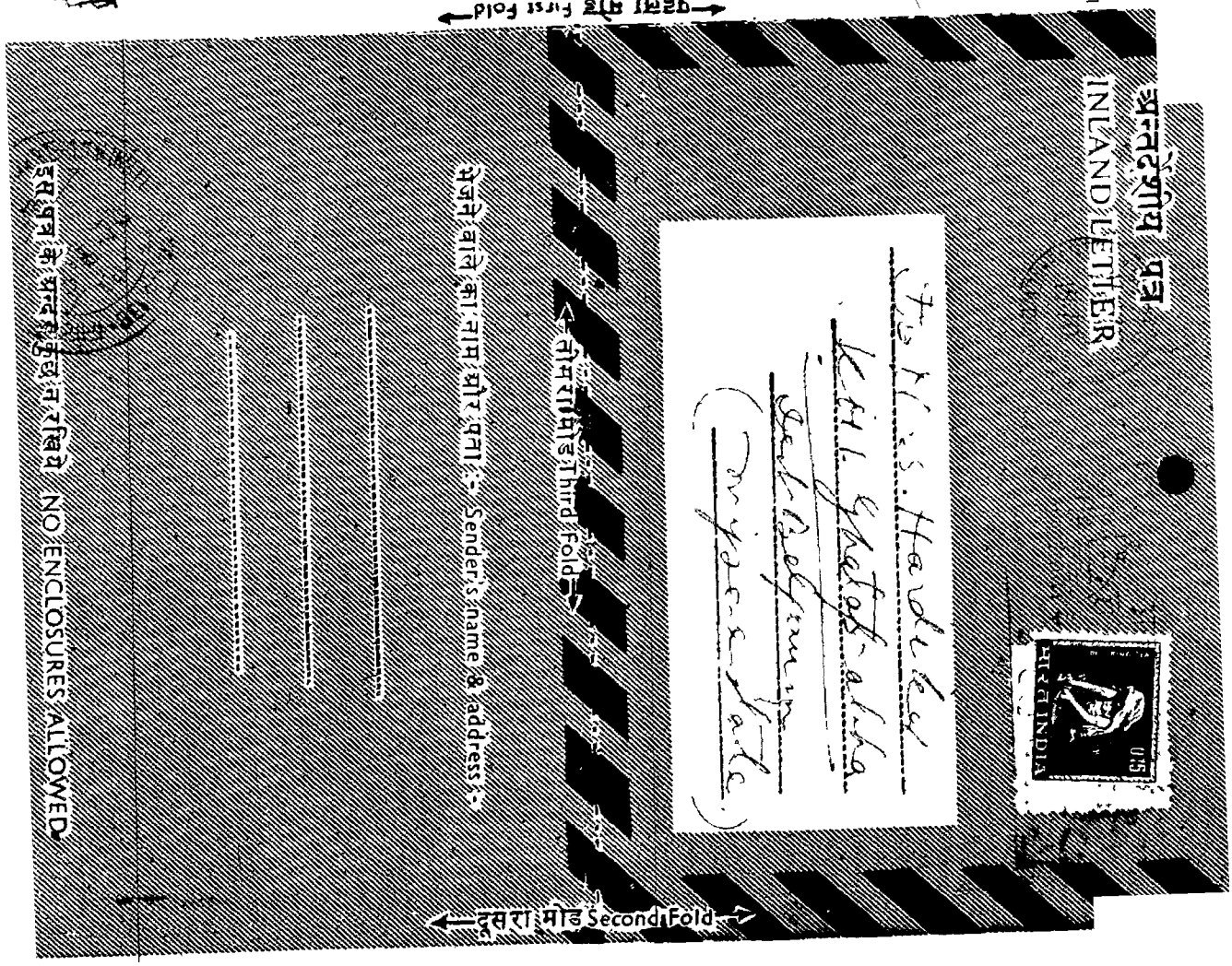

तार : 'कांग्रेस'

234

फोन : ४५८५१—५

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

७, जन्तर मन्तर रोड, नयी दिल्ली-१

११-८-६८

स -,

आपण पाठवलेला वार्ताफलकाचा दुसरा अंक मिळाली. कार्यिक मा-ध्यमालीचा इकाचाली पाऊलखुणा या वार्ताफलकाच्या माध्यमातून मिळतात ही अंक त्या संस्थेशी संबंध व पुढे ~~असलेल्या~~ उपक्रमांच्या बाहेरगांवच्या लोकांना ~~असलेल्या~~ त्या दृष्टीने पोहचवीत राहू

या दुरुस्तीस मान्यता देऊन उपयोगी
आदेश व्हावेत ही विनंती.

आपला
वि. वा. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

231

टेलिफोन : ४७४६१
४४४४३
४४४१०

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

नवी दिल्ली
29.8.80

पू. डॉक्टर

वरील विषय झाला आपणास फक्त
दोघेच नाही इकडे आपले ठीक चालले आहे.
ता 2 पर्यंत मी माळेगाव काढणार आहे. तेथे सेवा
दलाचा शिबीर करण्यात आहे ता 2 सप्टेंबर पर्यंत
तेथे राहीन. तेथीला पुढचा गांधी विद्यामंदीर माळेगाव
पो. ता. शिरोळ हा आहे. या पुढे फेब्रुवारी ४ सप्टेंबर मध्ये
शेवटच्या आठवड्यात अक्कलकोट व विदर्भात मध्ये घ्यावा
तेथे ऑक्टोबर च्या तिसऱ्या आठवड्यात अक्कलकोट
ऑक्टोबर मध्ये करावी आहे.

आपली प्रकृती कशी आहे? श्री विठ्ठल माऊली
कृपा करो

आपला
स्नेहांकित
[illegible]

२३८

४७४११
टेलीफोन : ४४४४१
४४४१०

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकर दयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

नवी दिल्ली.

१८.६.७०

प्रिय डॉक्टर

आपको तो १५ पत्रं काढे लगेच लिहावे. मी आपण पत्र पाठवल्याचा विचारच करत होतो. मी काही दिवसात पत्र पाठवतो नाही.

मालेगावहून तेथील शिबिर संपवून परत आलो. लोक फार उत्साहाने सहकार्य केले. फक्त काम करणारे पाहिजेत. मालेगाव शिबिरात ११ ग्रामीण व १ जण आले होते. तरी काही जणांना नको म्हणून सांगत गेलो. त्यातून फक्त एक शिबिरासाठी घेण्याचा निर्णय घेतला. या शिबिरास पंच सर्व ग्रामीण भागातून १०० पर्यंत लोक यावेत असा अंदाज होता. पण तेथील पुढाऱ्यात काय गडबड झाली व शिबिर दुर्दैवाने बारगळले. फार निराशा झाली. पण आपण कार्यकर्त्यांचे मनावर वाईट परिणाम होऊ नये म्हणून काही बोलले नाही. सर्वांना स्वस्थ पाठवणे एवढे कर्तव्य होते. या मते स्थिती आपणास पत्र पाठवल्याने उजेडात आली. मालेगाव शिबिराचा रिपोर्ट त्यात प्रसिद्ध केला असे समाचार लिहिले आहेत.

मालेगाव हून मुंबईस गेलो होतो व श्री कदमांचे येथे गेलो होतो. आपल्या चरणांचे आशीर्वाद मागत असे दोन तीन वेळा लिहिले आहे. १९ ते २५ पर्यंत.

पत्रे सर्वांची बरी आहे. ताराबाई पवार यांचा उत्साह वाखाणण्यासारखा आहे. त्यांचा मुलगा आहे. त्यांचा मुलगा पुढे येत आहे.

या संबंधी पुरावा पंचनामा (जोडला)

पंचांतर्गत पक्षकार काही इलाजाकरिता हॉस्पिटलमध्ये दाखल असल्याने हजर नाही. पुरावा रिपोर्ट करणे आहे व 3 महिने मुदत मिळणे करिता अर्ज आहे.

१५ दिवसांनी पुढची तारीख मिळणेबाबत अर्ज काही निवेदन व अॅफिडेव्हिट वर (जोडला) नं. आहे. वा इतर आदेश १५ दिवसांनी पुढची तारीख आहे.

वकील देऊ शकतो/नाही

सही.

के. वा. जोशी

DR HARDIKER DIAMOND [illegible] TRUST

7, JANTAR MANTAR R[illegible]

240

29-12-80

पूज्य डाक्टर

मी परवा येथे आलो. इथे गुजरात कॉलेजचे व तेथून डिप्लोमा झाले. माझ्या भावाला डायरेक्ट दाखवून येथील E.E.N. मध्ये याला दाखवले पाहिजे. त्यांनी दाखवले पाहिजे आहे. त्यांच्या कामात मी रत आहे. कॉलेजात याला काम करता होता. ते सोडले नाही. त्याला पुन्हा घेतलेले नाही. कारण माझ्या पुढे पळतात आहे. तेव्हा आता रजा कोठे घ्यायची याचा विचार करत आहे. डिप्लोमा झाल्यावर काय ते निर्णय घेऊन मी पत्रकारांचे व गांधीजींचे याला नमस्कार. आ. स्वा. दासानी

DR. HARDIKER DIAMOND JUBILEE TRUST

7, JANTAR MANTAR ROAD, NEW DELHI

Dated 22-12-60

SD/7

पू. डॉक्टर

मी 24 ला रात्री येथे आलो. मुंबई व गुजरातला प्रचार बराच झाला. गुजरात सर्व जुने फिरून आलो. पुष्कळ ठिकाणी पाठवलेले पत्रकार असल्याने, मीटिंगच्या आधी घरी गेलो होतो तेव्हा पत्रे वाचली नाही. तेव्हा फोनवर बोलण्याने चौकशी झाल्याने काही जरा आवश्यक नसेल तर आता आठवडा आहे. नियोजनाचे काम पण 9-2 पाहू. लोणावळ्यावर पडेल. हे दोन दिवस करता. प्रकाशाकडे पहाण्यास वेळ कुठे? वाचायला दिलेले आहे. आपल्या फोटोची निगेटिव्ह आपल्याकडे ठेवण्याची खात्री देता ही

परिपूर्त पत्रास

एक सर्वांची कर आहे. मी
उद्या आसाम मणिपूर नागपुरा
जाणार आहे. १०-१२ दिवस
परत येईन

मध्यंतरी तीन पत्रांवर उत्तरे
लिहिले होते असावी गडबड झाली
असेल बाटली.

आ.
रा. वा. जोशी

Dr. H. S. Hardikar
Asst. Professor
Govt. Polytechnic
Nagpur (M.S.)

2h

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
कांग्रेस सेवा दल

15, विन्डसर प्लेस,
नई दिल्ली-1.
29-12-70

विषय :- बैज बनाने वाले में परिवर्तन

प्रिय भाई/बहिन,

आपको यह जानकारी दी जाती है कि सेवा दल के चक्रबैज (सैनिक और असोसिएट) भविष्य में दि यूनिक मेटिल प्रिन्टस 186 खेतवाड़ी, मेन रोड, बम्बई -4 से सीधे खरीदे जायें। उनके साथ निम्न शर्तें तय की गई है :-

(1) कीमत 60 पैसा प्रति सैनिक बैज और 55 पैसा प्रति असोसिएट बैज।

(2) सौ से कम बैजों पर ही पोस्टेज चार्ज किया जायेगा।

(3) बैजों वी० पी० पी० से ही भेजे जायेंगे।

(4) बैजों की बनावट अच्छी रहेगी और उसमें गोलाई होगी।

(5) बैजों के लिए आर्डर कांग्रेस सेवा दल के प्रदेश कार्यालय द्वारा ही दिए जायेंगे, आम तौरपर 15 दिन के अन्दर बैज भेजे जायेंगे, किसी निश्चित तारीख के पूर्व बैजों मिलना जरूरी हो तो वैसा आर्डर में स्पष्ट लिखा जाए।

(6) बैज संबंधी देरी, किस्म और संख्या आदि के बारे में शिकायत हो तो वह बैज प्राप्त होने के तुरन्त बाद कम्पनी को की जाय उसकी प्रति कांग्रेस सेवा दल अखिल भारतीय कार्यालय 15 विन्डसर प्लेस, नई दिल्ली को भेजी जाए।

आपका,

स० वा० इनामदार

सभी प्रदेश मुख्य अधिकारियों

प्रतिलिपि :-
जिला मुख्य अधिकारियों को

नोट :- सैनिक बैजों सेवा दल के प्रशिक्षित एवं नियमित स्वयंसेवकों के लिए ही होते है वे अन्य किसी को न दिए जाएं।

145

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

15, Windser Place,
New Delhi-1.
29-12-70.

Sub:- Change in badge manufacturer.

Dear Brother/Sister,

You will note that in future orders for Seva Dal Chakra badges - Sainik and associate will be placed directly with the Unique Metal Prints- 186 Khetwadi, Main Road, Bombay - 4./ agre the term upon with the company are as follows.

(1) Price 60 paisas for a sainik badge and 55 paisas for an associate badge.

(2) Postage will be charged on orders of less than hundred badg

(3) Badges will be supplied through V.P.P. only.

(4) The badges will be well finished and will be embossed (with a curve)

(5) All orders for the badges will be placed through the prade sh office of Congress Seva Dal Generally badges will be supplied with in fifteen days. If they were needed before a certain date it should be clearly mentioned in the order.

(6) Any complaint as regards delay, quality, quantity etc, wil be made to the company immediately after the receipt of the badges. A copy will also be sent to the All India office of Congress Seva Dal 15,Windser Place, New Delhi.

Yours Sincerely,

S V Inamdar

(S. V. Inamdar)
All India Organiser

To Pradesh Heads
and Copy to district Heads

Note:- The Sainik badges are meant for regular trained volunteers of Seva Dal only. They should not be distributed freely.

24C

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
कांग्रेस सेवा दल

15, विन्डसर प्लेस,
नई दिल्ली -1.
30. 12. 70.

प्रिय भाई/बहिन,

संसद चुनाव की वजह से कांग्रेस अधिवेशन तथा सेवा दल की राष्ट्रीय रैली का कार्यक्रम स्थगित हुआ है । अगले दो मास में हमें चुनाव कार्य में अपनी शक्ति केन्द्रित करनी है । चुनाव प्रशिक्षण देने के लिए अब समय नहीं है । लेकिन आवश्यकता होने पर आपके पास चुनाव संबंधी नोट भेजे जायेंगे । आपको संबंधित कांग्रेस कमेटी तथा चुनाव समिति के साथ सतत् सम्पर्क में रहना चाहिए । चुनाव कार्य के लिए पर्याप्त मात्रा में कार्यकर्ता और उससे भी बड़ी मात्रा में स्वयंसेवक देने की स्थिति में रहना यह एक प्रथम महत्व का कार्य हमारे सामने है । पूर्व परम्परा के अनुसार इस कार्य के लिए असोसिएट सदस्यों की भर्ती की जा सकती है । अस्थायी तौर पर असोसिएट बैजेज़ अपने वहीं बनवा कर चुनाव कार्यों में इस्तेमाल किए जा सकते है । इस बैज का नमूना पहले जैसा चक्रबैज जिसमें नीचे असोसिएट लिखा हो 2 इन्च व्यास का ; हो सकता है । यह बैज टीन, प्लास्टिक, कपड़ा या कागज़ का भी बनाया जा सकता है । चुनाव कार्य संबंधी कुछ सूचनाएं निम्न दी जा रही है :-

1) योजना बनाइए और भर्ती किए हुए स्वयंसेवकों को टुकड़ियों में निर्वाचन क्षेत्र के अनुसार विभाजित कीजिए ।

2) चुनाव के लिए जो समितियां बनेगी उसमें सेवा दल के कार्यकर्ताओं को समुचित रूप से प्रतिनिधित्व दिया जाय ।

3) नियम के तौर पर सेवा दल के कार्यकर्ता अपने अपने निर्वाचन क्षेत्र में ही कार्य करें । किसी खास कारण से, विशेष तौर पर जब तक बुलाया न गया हो तब तक ।

4) प्रदेश तथा जिला अधिकारियों को अपने पूरे क्षेत्र में कार्य करना होता है वह किसी व्यक्ति, स्थान, निर्वाचन क्षेत्र से बंधा हुआ नहीं रहेगा । अपने विस्तार के किसी एक हिस्से में काम करने का मतलब शेष क्षेत्र के साथ अन्याय करना जैसा होगा ।

(5) चुनाव प्रचार व्यक्तिगत उम्मीदवार के बजाय कांग्रेस पार्टी तथा उसके सिध्दान्तों के नाम पर ही होना चाहिए ।

6) सेवा दल द्वारा किया कार्य अनुशासन, संगठित कार्य और स्वेच्छा सेवा से अलग दिखाई देना चाहिए ।

7) हमारे कार्यकर्ताओं को एक राजनैतिक कार्यकर्ता के तौर पर तैयार होने का प्रशिक्षण इस

क्रमशः

247

चुनाव के द्वारा प्राप्त करने का मौका मिला है । इस बहाने युवक तथा सुशिक्षित नए नए कार्यकर्ता सेवा दल की तरफ हम आकर्षित कर सकते हैं । चुनाव परिणाम के अलावा हमारी सफलता इन बातों पर नापी जा सकती है ।

आपके प्रदेश तथा जिस क्षेत्र में आप कार्य करते है उसमें आपके द्वारा चलाए जाने वाले कार्य की जानकारी समय समय पर देते रहिए ।

आपका,

(D वाD इनामदार)

प्रदेश प्रमुख अधिकारियों के नाम :-

प्रतिलिपी :-

जिला तथा अन्य कार्यकर्ताओं के नाम :-

'इअ3

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

248

15,Windsor Place,
New Delhi-1.
30-12-70

Dear Brother/Siser,

The Congress Session, and the National Rally now stand postponed due to the parliament elections. Now we have to concentrate on election work during the coming two months. There is no time to have an Election training camp, but I will try to send notes on election work when ever necessary. You will have to be in close contact with the concerned Congress Committee and especially the election Committee where so formed. The first and the fore most thing is to make available a good number of workers and still more, a large number of volunteers for the election work. For this the usual practice of recruiting "Associates" for this work could be resorted to. You can get provisional associate badges prepared locally and use during elections. The design of the badge will be the same as we used to have in the past - the chakrabadge with the words Associate at the bottom. The size of the badge will be of 2" diam. It may be made of tin, plastic, cloth, paper etc.

Here are some instructions as regards election work:.

I. Prepare a plan and start with the work ofmobilising and organising the workers in units - constituency wise.

2. See that Seva Dal workers are included in Committees meant for election campaign

3. Dal workers as a rule should workin their respective areas (constituencies) only unless specially called to work else where for specific reasons.

4. A pradesh or district officer has to organise and look after the work of his whole area. He should not bind himself to a particular person place or constituency which may mean doing injustice to the remaining part of his field of jurisdiction.

5. The propoganda should be more for the Congress party and the principles for which it stands and not for any individual

on---------

condidate.

6. Seva Dal work should be marked by its discipline, organised work and voluntary selfless service.

7. The elections as a matter of fact should serve as a training to our workers to develop themselves as real political workers. It should also help us attract more and more young and educated youths under our banner. A part from the election results we will asses our acheivements in this light only.

Hope to read from you from time to time about the work that is being done in the pradesh or area in which you work.

Yours Sincerely,

S. V. Inamdar

(S. V. Inamdar)

Pradesh Heads

Copy to:- District Heads and other workers.

/IA/

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

कम्प ऑफिस १५ विन्डसर प्लेस, नयी दिल्ली-१

2-9-69

प्र डॉक्टर

मी काल येथे आलो. येथे प्रदेश [illegible]
काम आहे. त्यासाठी मोरवा आणि [illegible]
यासाठी आता प्रांताकडून प्रांताकडे [illegible]
तयारी चालू आहे. आणि [illegible]
आहे. ११ जानेवारी ते ८ [illegible]
आवश्यक आहेत. त्यासाठी [illegible]
व तालुका येथे जाऊन [illegible]

आप निवडणूकी बद्दलचा हर्ष. ही निवडणूक आश्चर्यकारक होतीच पण धक्का देणारीही ठरली आहे. काश्मीरच्या पुढारीकरिया थोडी निराशी आहे. पाहिजे तेवढ्या मतदानाची व्यवस्था अशी होती की प्रत्यक्ष मतदान झाल्यावर, मोजणी होईपर्यंत पूर्वी कित्येक तास होते. इकडच्या अशिक्षित वर्गाच्या जातीच्या निवडणूकी संबंधी मतदारांना घरात बंद करून ठेवत असत: गावात मोठ्या जाती व बंदुकधारी इसम पहाऱ्यावर ठेवत असत. यावेळी mobile वरून व मोजणीच्या वेळेत मतदान चालू ठेवल्या मुळे मतदारांचा दरवेळी खोळंबा होऊ शकत. काश्मिरी मते (ही देशात अधिक आहेत) गरीब हरिजन, शेतकरी, मजूर (ही मते थोडकी आहेत) छोटे व्यापारी, धंदेवाले यांची मते काँग्रेसला मिळाली. शेवटी मुळे इंदिराजींच्या capacity या अजून मोठ्या मोठ्या लोकांचा अंदाज आलेला नाही. ती सर्वच underestimate करता आली आहेत व त्यांच्या वेगाची व त्या वरून गोष्टींचा प्रचार करता आलेले आहेत. याचा परिणाम यावेळी जनतेवर उदाहरणादाखल. निरोधी पक्षांनी पाठवलेल्या व्यक्ती देशाच्या दर लोकांचा त्यांच्या वरून अंदाज.

नवी पेठ

251 दि. ६-३-७१

पु. कॉन्ट्रॅक्टर

आपले ता. १३ रु. चे पत्र मिळाले.

माझीही अशीच काहीशी दुखाची भुकटी बहुतांश आपण (वाईटच) हाताळली. बरेच दिवस पत्ता-पोच-करून ते पाठपुरावा करावा त्याचा पत्ता लागेना. शेवटी अॅग्रीमेंट हे पुढील निकालाचे यांवर्षी Contract renew झाल्याच आहे पहा त्यावरून ते बंद झाली असावी.

हे दोघांतल्यांतर पूर्ण करण्या बद्दलही तडजोड यांना पत्र (वाईटच) हाताळले करतो. म्हणून त्यांचे पुढील पण आहे आहे. प्रकाशक शोधण्याचे त्यांनाच सांगितले आहे. त्यांची प्रकृती बरी नसते.

डायरीची ६ प्रकरणे राहिली करण्या करता कुंबरून आवाक्यात पाठवली आहेत. पुढील लेखन चालू आहे. मी (वाईट) बहुतांश (वाईट) ते लिहिताना येता नाही. पण येईल ते लिहिताना येता नाही. पण येईल ते लिहून ठेवताना येईल म्हणून बसत असताना येईल

SD/2174

Dr N. S. Hardikar
K H L Khalapralaka
Dist Belgaum
(Mysore State)

या निवडणुकीची संधी साधून अन्य बाबींची आखणी या संघर्षात डोके वर काढू लागली. नव्हे तर्कतीर्थ पाटील, गुप्ता, पी. सी. सेन यांनी मात्र मोक्याच्या अनेक जागा बळकावल्या आहेत. ही निवडणूक म्हणजे एक दृष्टीने रक्तपात टाळून स्वराज्याच्या संघर्षाला लोकशाहीच्या मार्गाने आपला आस्तित्व स्थापित करण्याचा केलेला क्रांतीकारी प्रयत्न आहे. इंदिरा गांधी हे एक नेतृत्व आहे. परिवर्तनाचा प्रवाह थांबवणे शक्य नाही. त्याला रोखण्याचा प्रयत्न करणे म्हणजे आत्महत्या ठरेल.

आता इस्टेटच्या मागे लागत आहे. जुन्या इस्टेटचा रेपोर्ट छापण्याचा करता सी.आय.डी. खर्च व कर्ज फेडण्याचा होणारा खर्च व [illegible] छापून काढतील. ही सर्व सरकारचे कर आहे.

आ

स.वा. [illegible]

255

४७४६१
टेलीफोन : ४४४४३
४४४१०

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस

७.८.७१

अध्यक्ष
जगजीवन राम

महामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा

उपाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

प्रति, डॉक्टर,

आपको ता ३ रु का कार्ड मिळाला.
A.I.C.C. च्या बरोबर सेवादल
आघेकाऱ्यांची सभा पण ठेवली होती
निवडणूकीचा काम, १९७१ या कार्यक्रम वगैरे
र चर्चा झाली. या सभेत १५ प्रांतांचे प्रांतीक
पुरवं आधेकारी) हजर होते. काग्रेस अध्यक्ष
श्री. रेड्डी व उपाध्यक्ष आले होते. Member in
Charge म्हणून श्री. चंद्रजीत यादव आहेत. त्यांनी
पण बरोबर चर्चा केला. लोकशाहीत ज्या प्रमाणे कोर्ट
मोर्चा आपल्या दारी प्रश्न करता, यत
नाही त्याच प्रमाणे कोर्ट मोर्चा काढतात.
पोलिसांची गोष्ट पण करणं शक्य नसतं. त्या मुळे
प्रत्येक जण आशिर्वाद देता कामा नये त्यातून
होत नाही. शेवटी ज्या त्या कार्यकर्त्यां
सारखं वरती अवलंबून राहात कि कोणाकडे,
किती काम करून घ्यावं. आणि कोणाकडून
किती काम करून घ्यावं. सेवादलाच्या
कार्यक्रमात हे शिस्त कमी दिसते.
निवडणूकीत निवडणूक यशं पाहून प्रत्येकाने
कमीत्यारत्या प्रमाणात अन्न वाट लागली

आहे की "मी सर्व प्रकार लायक असूनसुद्धा
या पुतळ्याकडे "कोणी पाहत" नाही. अर्थात
यात्या दुसरा भाग म्हणजे "दुसरे लायक नाहीत."
फक्त तिकीट न देणे हेसुद्धा अन्याय आहे.
सेवेची कदर नाही. याची खंत आहे.
वगैरे वगैरे". तद्दोत पोहोचल्यावर पडल्यावर
अंग व कपडे कोरडे राहतील व हा
आग्रह करता येईल. पण पोहोचताना
तद्दोतीला रक्षक, कोचर वगैरे पाहून कसे
वाटतात यावरही हा विचार प्रामुख्याने अव-
लंबून आहे. सेवादल व त्यांचे कार्यकर्ते यांच्या
बद्दल पण माझ्या मनात हाच विचार तयार होतो.
कार्याच्या श्रेयाबद्दल पहिला त्यांच्या वरच्या
पदाचा कोण व कसा हितसंबंध होता हेच लोकांना ज्यास्त
लक्षात राहते. आणि खरोखरी संस्थेत
काम करणाऱ्या सभासदांचे संस्थेच्या व माझ्या
हितासाठी संस्थेचे हित साधणाऱ्यांचे हेतू हीनभाव
वादिने लोकांच्या स्मरणातून जातात. प्रत्येक
प्रत्यक्ष गोष्ट घडण्याच्या वाटेत विघ्ने असतात
आणि शुद्ध स्वरूपात असलेल्या कार्यकर्त्यांचे
मरणसुद्धा नाही. आणि प्रत्यक्ष
उदाहरण म्हणजे टिळक. त्यांच्या बरोबरचे सर्व सहकारी
मरेपर्यंत टिकले असतील. कार्यकर्त्यांच्या
संकोचन व विचार माझ्या मनात आणि
या बरोबर प्रकाशन होते

४७४६१
टेलीफोन : ४४४४३
४४४१०

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस

ध्यक्ष
जगजीवन राम
हामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
ाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

गेले काही दिवस सर्वांच्या डोक्यात एक कल्पना सारखी घोळ करत आहे. साधी कल्पना व Correct Expression यांचा अभाव मनात सारखा जाणवतो. की महाराष्ट्र यानी डोळ्यांचे पारेषाचा भाग काढून्या जावा आहे. त्याना थोडे दिवस एका जुलेला भागाची आठवण करत राहिली आहे.

श्री रत्नतारायण (रेडरच) फटका होता. ते मोठ्या फटक्याने त्यांनी स्वागतचे दिवा ज्या जुन्या कार्यकर्त्यांची एक बैठक घेतली होती. मी त्या बैठकीला येण्याचा प्रयत्न करीत. त्यांनी पंडित यादवना पण इकडे राहण्याचे स्वागतचे आहे. त्यांचा महाराष्ट्रात एक कार्यक्रम की कुठ यानी देवका आहे आणि तिथे होते. त्यावेळी ते मार्गदर्शन पण करणार आहेत.

गेले पंधरवडा सौम्य बाबत होत होता. तिला एकाची झाली. सर्वांनाच याचा आहे

मी नावडा M.P. यांना आपल्या पक्षा
तर्फे उमेदवारी.

सोबत शेट्टी (Ex M.P. Delhi)
यांच्या मुलाच्या अंगी पाठवत आहे. तो
B.A. झाला आहे व गेली 3-4 वर्षे नोकरीच्या
शोधात आहे. दिल्ली सरकार तर इतरांना
तोडायच्याच तयार आहे. मी आपल्या
मार्गा संबंधी बोलणे होणे. तरी
आपण सिनेट्रेट बंगल्य मी. पं. यांना
कडून व्यवस्था करून घेता
आली तर पहावे. त्यांचे नाव श्रीकेश
राणी असे आहे. शेट्टी विश्वनाथ
गोड असे नाव सांगतील तोंड
बघी नवशीचा वाटेल

आ.

रु-वा इनामदार

मुलाचा बहुतांश प्रेमाच्या डेपाजिट बहुतांश
ही रक्कम जोडीची यांना 2-3 दिवसांत
मिळाली होती. त्या नेहमी प्रमाणे पहाते
असे झाले. फॉ. वेलकर यांचे मधुमधुर
फोटोत

sdein Bijapur

My dear Doctorji, D/30-4-71

I don't know what a activities are in progress at GPL However ever I am troubling my Doctorji rarely often. Can't help!

Our DPO had been here on 25-4-71 to attend to CPO who h been to BJP from secunderabad to have Night Scenes. He had called m to see him. Accordingly I saw him in connection with my de Roster. However he came with definite decision not to agree to change of roster. I feel they have got big plan. After returning to Hub he sent one letter demanding my willingness letter to come do as ASM as before to act whe

for night duty again & they want to incur the loss of Rs 130/- every month to me. In order to remove Chhaligi they prefer spending Rs 170/- every month (ie Rs 40/- extra) for domestic duty. They want to maintain the discipline of the office at the cost of the employee's legal rights.

I have sent copies of message & letter received from DPO for your kind information to get link to my correspondence pl: And my reply in response to DPO's letter also has been sent along with this.

I have not received any thing about my leave & pay. I am not on duty still. With Rs to all Vaidya & his wife and DUE RESPECTS to MY DOCTORJI yrs affly Chhaligi

२८।

४७४११
टेलीफोन : ४४४४३
४४४१०

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस ८-१५-७१

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

पू. डॉक्टर साहेब

काल दिवसभरात मी पक्ष कार्यात होतो. येथे जिल्हा काँग्रेस कमिटीच्या अध्यक्षांची व सिटींगची सभा होती. ती आज संपली.

सेवादलाची बैठक करायची होती? नारायण नाराय पुन्हा कार्यकर्ता आहे. Sincere आहे. पण कामात व्यवस्थितपणा कमी आहे. दोघांचे फार करतो.

ठाणे पालघरचा सेवादल शिबिर दरोज काही ठिकाणी असतात. या वेळी येथील शिबिराच्या कार्यक्रमात मी असणे होते. ~~Etc~~ च्या अध्यक्षांचे सर्व पुर्व बंद कमी ठिकाणी. तरी त्यांची तब्येत बरीच पडत चालली आहे. काही डॉक्टरांनी दुसऱ्यांदा पडता येणाऱ्यांची नावे व पत्ते सोबत पाठवले आहेत

सेवादलाला आमचा माहेरचा शिक्षिका ता. २८ फे ते रजूत पर्यंत उद्घाटनाचा कार्यक्रम चालणार आहे. १००रुपये शेअर्सची ही एक या शेअरास हजार रुपयाचा आहे. तारखा पुढे दिल्या आहेत.

२. उदाहरणे वर मांडली आहे. थांबलेल्या दोघी मुली N.C.C. कार्यकर्त्या असल्याचे जात आहेत. शाळेच्या वर्गांतर्गत ती येथे परीक्षा आहे.

श्री शहाजी यांच्या मुलाला श्री. राजेश यांच्या मार्गदर्शन खाली? त्यांना मार्ग मोफत श्री. प (सिनेट बँक यांना कडे पाठवला होता

बाकी विशेष नाही. आ.

क. बाळकृष्ण

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

कैम्प आफिस : १५ विन्डसर प्लेस, नयी दिल्ली-१

उज्जैन
२०-५-७०

डॉक्टर

263

मी ता २३ ला येथे आलो. येथे म. गो. माहेला
रोखेर पैच्यार्थ होतो. काल रोखेरारा सुरवात झाली.
१ ते ४ जून पर्यंत हे रोखेर चालणार. रोखेर २१
जानेवारी ते ५ रोखेराचे आदेश आहेत. मी
रोखेर पर्यंत रोखेर आहे. हे झाल्यावर
दिल्लीला जाईन. मी. रा. को. [illegible]

मागवडा जाता व त्यना कायाची
माहिती दे पारी पलक डायरेक्ट येथू
पाठवली जाताात. ई follow up
बद्दल मार्गदर्शन करतात आहे. ज्या
रोखेरास ५०००रु पर्यंत रक्कम येते
दिवशी ती दान रोखेरे धेतली
त्यास ज्यारच रक्कम जाहीर करण्
येथे. दिवस व भोजन करतो ज्यारच
रक्कम करावर लाज्जाते. आता पुढ
कार्यक्रम राहेर करेर नागपु
येथे फक्त कार्यकर्त्यांची (ज्यास्ती
ज्यारच ५ हजार) रक्कमी हा आहे.
~~येथीला~~ येथीला रोखेरातून मोकळ
होत्या पुढ आपण कोहेत्या हुक
जोडीक लाक देतात.
आतू
ज्युने रेकार्ड उतारतारवाल
आहे व ते विषय शिक्षण नाही

Ref No 215 नवी दिल्ली
५-८-६१

पू. डाक्टर

आपको ता १ चपक दिवाळे. उड्डाण
व्या कंपनंतर दिड्डीस अेक इमर्जन्सी
कंपचेतका. वी ३० वारखेच (गेल्या)
सपका. दा कंपा १५ दिवसांचा होता. त्यात
१७ प्रांतांचे ८४ जण होते. सभारोप इंदिरा
जीच्या हस्ते झाला. या शिबिराचा प्रभाव
कार्यक्रम पुढाऱ्यावर योगका पडका करने
वाटते. या शिबिरात पुष्कळा गोष्टी नवीन
होत्या. गेल्या वर्षी अपेक्षेपेक्षा दुप्पट
चाळावडो त्यात ५३० पर्यंत कार्यकर्ते
आले. या वर्षी उड्डाण वोदडो मरण्यात
केंपडाळे. पाहत्याना ४६ वर्षांच्या
८४ लोक होते. उड्डाण शिबिर मान
सिंया करता होते. इतर शिबिरांपेक्षा
३० ते ३५ रुपया आत्या असतील. शिबिर
संपल्यावर प्रत्येकाकडून फायनल रिपोर्ट

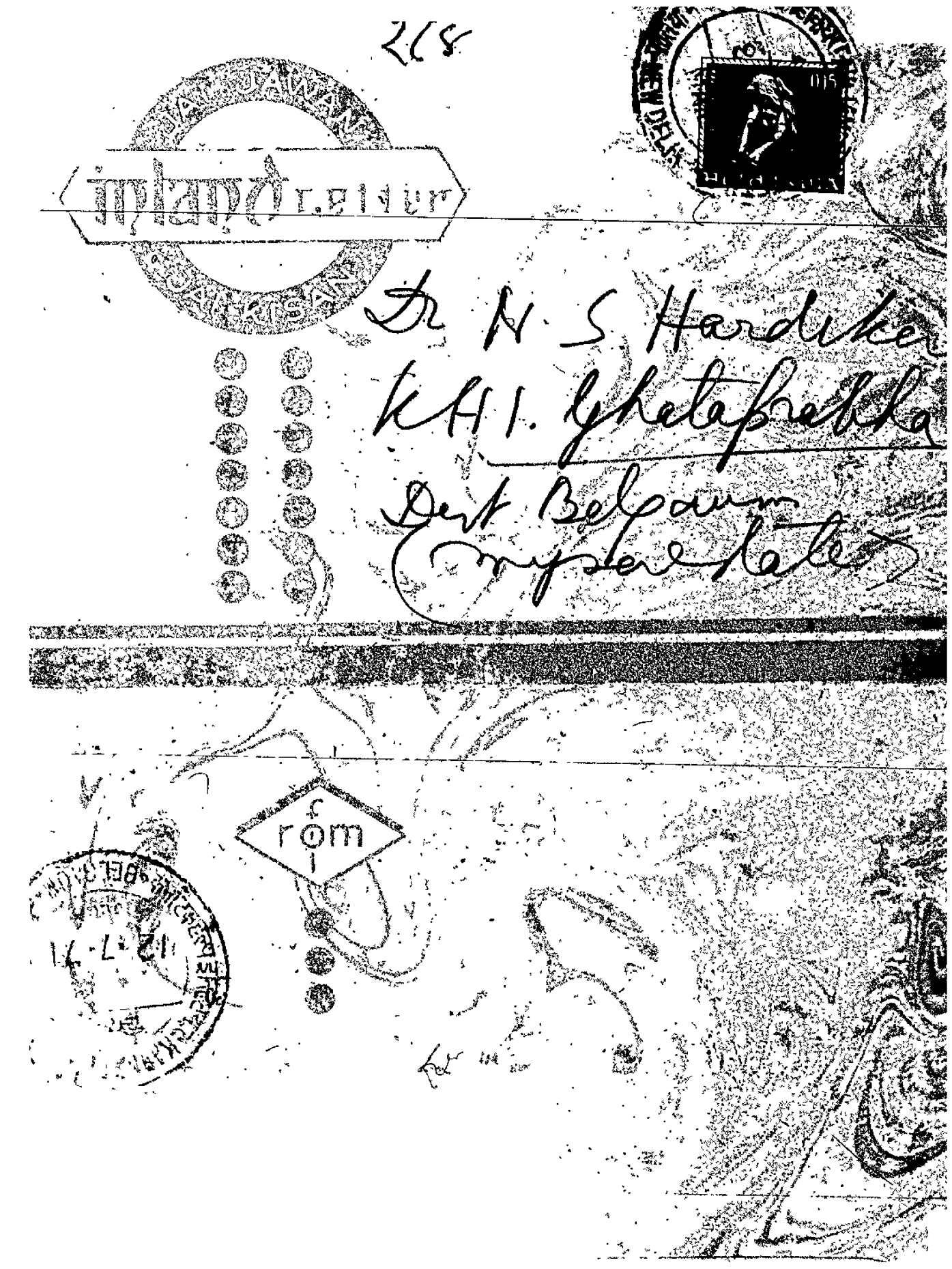
Dr N S Hardikar
KHI. Ghatprabha
Dist Belgaum
(Mysore State)
rom

सेवाधर्माचे साहित्य जे तेथे पडलेले आहे ते इकडच्या कोणी विकता घेण्याचा गोवा ती त्याला विकायला गाडी ही त्यांची मनोरा आहे!

धरो एवं आनंदात आहे... ताराबाई व मुले अजून पुण्यात येथे आली. परवा राष्ट्रपती केवल मध्ये ~~[illegible]~~ ही मदालसा वेन यांचा तेरोपा आत्म्यावरून त्यांना घेऊन गेली होती. त्यांनी दुपारी आठवण व पाच केवी ही मदालसा वेन नी आपला करता तेरोपा दिला आहे त्याचे पत्र्या " डॉक्टरांनी सेवाधर्म दर्शन (Philosophy of Seva) यावर पुस्तक लिहावे व त्यात गांधीजींच्या विचारांचा व सेवेच्या संस्कारांचे दर्शन व्हावे अशा त्यांच्या इच्छेचा उपयोग पडेल." असे नीलनारायण [illegible]

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

15 Windsor Place
New Delhi
10-7-71

Sub:- National Rally

Dear Brother/Sister,

In the meeting of the Pradesh Heads held in Delhi it was proposed to hold the National Rally on 24, 25, 26th Sept 1971 in Nagpur. We have about two and half months at our disposal for preparation. In view of this you will work with all seriousness to make the Rally a success. Your every movement and programme will aim at the success of the Rally.

Here are the details of the Rally for which you have to make preparation.

Admission:- (a) Age 18 to 45 years men, and 16 to 40 years women.

(b) Previous training in Seva Dal.

(c) Complete uniform (White canvas shoes compulsary for all)

An admission fee Rs. 1/- will be paid by each participant.

Note:-I. The Rally is a workers rally and not a volunteers Rally Hence those who are working on responsible positions in Seva Dal or carrying on activities in their own locality should only be selected for the Rally.

II. So also organised special units will be given preference for admission in the Rally.

III. Any physical disability or weakness will disqualify a worker from admission.

Travelling:- The pradeshes will try to make their own arrangements of the travelling expenses, though attempts will be made to offer one way Rly III class Rly fare only to a selected workers from each pradesh who really fulfil the conditions with reference to the record of the All India Office.

Programme:- Main items :-

1. Inspection and flag salutation (similar to one we had in Delhi in 1969 workers Rally)

2. Public service and public meetings in groups.

3. National Cultural programme(Each pradesh will be given a limited time)

Other Items i) Pradeshwise meetings and discussions to be addressed by selected leaders (Pradesh problems & Programmes will be discussed)

ii) Group discussion on (i) Seva Dal worker in a political field. (ii) Development of new workers (iii) The problem of finance (Workers will be devided in three groups. Only a selected number of workers will speak others will participate in discussions)

Concession

a) Sports - Valley Ball for men, Kho Kho for women.

b) Elocution(to be tested in Main items no 2 and Other items no 2)

c) Special training & units (including Emergency Unit)

(d) Chorus singing(will be tested in cultural programme)

What you have to do

1. Prepare a list of workers who fulfil the conditions to attend the Rally.

2. Get the uniforms ready and also find out ways and means to arrange for their travelling.

3. Names of those whose travelling we should pay as stated under "travelling". We can check the names and send our approval well before hand. We maintain registers of pradesh and district office A.I.Emergency Unit, All India Camps (1970-71) and local workers whose reports of activity we get.

4. Prepare cultural items peculaier to the pradesh and chorus songs. A pradesh could get about ten to fifteen minutes. The items will be examined and checked before hand. The e should be more political and national propaganda than cultural or art. The units will have to bring their own equipments. Every one of the participant must fulfil the conditions given under admission.

5. Names of speakers for Main item no 2 and other item no 2 with their subjects.

6. Sports team for Valley ball and Kho(one each) of really seasoned players.

We need the following information before 10th August.

1.Maximum number you expect to send to the Rally(if not given earlier.)
2. Names as required under 3 & 5 of "what you have to do".

3. An outline of suggested programme & time required for the same.

4. Sports item and menu if the occasion.

5. Your Suggestion if any.

Do not forget that the Rally is the best of what we have done during last two years as an organisation, and as individual officers, holding responsible position. We have to pay our wishes to bring in the Rally a maximum number of local and active workers from every nook and corner of the Province and the country.

An immediate reply is expected.

Yours sincerely,

(S. V. Ingale)

To

Pradesh Heads

Copy to District Heads

and Training Camps of All India Camps.

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

15 Windser Place
New Delhi-1.
22-7-71

URGENT

Dear Brother/Sister,

You should have read in papers about the All India Congress Rally that is being organised in Delhi on 9th August. This is Bangla Desh and National Solidority Rally. Every pradesh is requested to send as many Congress men to the Rally as possible. Each pradesh has to make its own arrangement including stay and food here. It is only one day Rally, from 9 a.m. to 7 p.m.

The General Secretary of the A.I.C.C. wants volunteers of Seva Dal to join this Rally in a very large number. They of course be in Seva Dal uniform only. A badge of Congress Seva Dal will be given to them when they reach here. The conditions meant for other Congress men are applicable to the volunteers of Seva Dal also. There will be no special arrangements what so ever of travelling food or stay. So you have to contact the P.C.C. and include our volunteers in the contingent that is to come through the pradesh or the district Congress Committees.

There will be a big procession and a public meeting at the end. The target for this Rally is of five lakhs. Nautrally people from neighbouring pradeshes and districts are expected to reach Delhi in large numbers. The number of volunteers from your pradesh or district also be in proportion with the number of Congress men coming from

your place. The time at our disposal is too short. You will try your level best to bring in as many volunteers as possible on your own. They have to reach here by 9th morning. Taking advantage of this accession you will get the uniforms ready of as many volunteers as possible. The volunteers should be trained and disciplined. The uniform may not necessarily be of khadi. Such accassions are a test of the strength, and efficacy of the organisation as well as of the workers who claim to be officers bolding responsible positions. I am sure you will prove yourself more than a match to any other Congress Worker.

Write atonce how many disciplined volunteers in uniform you will bring to this programme?

Further instructions if any, will follow.

Yours Sincerely,

S V Inamdar

(S. V. Inamdar)

Note:- Volunteers without uniform can be brought as Congress men. That will add to the strength of the total number of Congress men coming for the Rally from your pradesh or district. Informme of the probable number of such volunteers also. Mind you have entirely to be with your Congress Committe & make your own arrangements. The Seva Dal force will help in management of the procession and the meeting. They will also march as an organisation in the procession.

To

The Pradesh Heads, District Heads, Trainees of All India Camps(Rajasthan, Punjab, Haryana, Delhi, U.P.)

"IA"

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

15 Windsor Place
New Delhi -1
10-7-71

Meeting of the Pradesh Heads 27th & 29th June 1971- New Delh

The following pradesh representatives were present.

1. Shri Kumud Deka
2. Shri M. Satyanarayan
3. Shri Harihar Rawal
4. Shri Veersen
5. Shri Chaturbhuj Mishra
6. Shri Baldev Raj
7. Shri Raghvan Pillai
8. Shri Paygavane
9. Shri M.N.Satyanarayan
10. Shri Mamraj
11. Shri Bashir
12. Shri Padam Ch. Das
13. Shri R. Chakravorti
14. Shri Umaprasad Tiwari
15. Shri S. V. Inamdar
16. Shri Chandrajeet Yadav

Points Discussed

1. Sending of trainees to all India camps with special reference to emergency camp.

2. Uniform for ladies.

3. Conducting camps and other programmes at Pradesh & dist level.

4. National Rally

5. Emergency Units and relief work in Bengal Desh refugees.

6. Marks of distinction for officers.

Decision and instructions

1. It should be brought to the notice of the districts that circulars sent to them from A.I.Office for information are to be implemented through the pradesh office only.

2. Changes (See Dal Samachar Jly, 1971)

3. Pradesh Heads should try to organise programmes at pradesh and district levels to prove that they were active and really functioning at the pradesh level.

4. The National Rally should take place on 24, 25, 26th Sept or 2, 3, 4 Oct 1971. The first programme should begin in the afternoon. Only those should be admitted whose age is 18 to 45 years, have complete uniform(White canvas shoes) previous training and capacity as a worker (not a volunteer).

An admission fee Rs. 1/- be charged from every one who joins the Rally. The programme should be brief, impressive and of political significance.

5. Coupons for collection of funds for Seva Dal should be kept safe or returned to the All India Office.

6. The Dal workers should try to become active at the district level by participating in all Congress programmes organised by the Dist Congress Committee:

7. Pradeshes should be ready for emergency and organise local Emergency or special units where ever necessary and possible.

S. V. Inamdar.

To

Pradeshes

Copy to district.

"IA'

दू. डॉक्टर

माझे पोस्ट कार्ड किंवा मजकूर मी ~~~~ इकडे येथे इथला हाऊसिंग कॉम्प्लेक्स सोसायटी तयार होत आहे. पुढे १० मोठ्या बिल्डिंगची अक्षरे सदनिका बंगलो रचना केलेली आहे. पाच इमारतीपर्यंत स्वयंसेवक पथ बांधावयाचे आहेत.

सोबत एक appointment letter आपल्या राहते करता पाठवत आहे तो राहते करून मला शक्य तितक्या लवकर परत पाठवावे. विरारहून सकाळी ९ वाजता पुढे जाणारी अरुणा एक्सप्रेस नेमकी हातात पडण्यासाठी ~~~~ वेळेची गाडी कारण मी ~~~~ हाऊ शकत नाही. कारण सोबतचा ~~~~ तिथला business आहे वाढवत ती पुढे पसरत इरा आहे म्हणून हा बदल करावयास आहे. नवीन तारखेस चर्चा करू.

ता स्वातंत्र्यदिनाच्या संचलनात पुन्हा
शिवाजी प्राथ कार्यक्रम आहेत. ते पूर्वी
कर्तव्यावर होते. आता ते येथे
राहण्यास आले आहेत. तेव्हा त्यांच्या
हातून काम करून घेता येईल.
आपली चूक झाली आहे!

आ.
स. वा. दुगाणे

ता. क. आपल्याला ड्राफ्ट पत्र
काही बदल करावयाचा वाटत
असेल तर त्या कार्यालयी
कागदावर टंकलेखन करून लवकर
करून पाठवावा.

278

टेलीफोन : ४७४६१
४४४४१
४४४१०

दिल्ली

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकर दयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी 12-C.G.

पु. डांकर,

श्री. मल्लापूर यांचे बरोबर पावकाच पण फिर्यादी. इतीच्या गडबडी मुळे श्री पावकाश यांचे पण त्याना देता आले नाही, त्यान मुळे फोनवर बोलण्याचा प्रयत्न केला पण गांव पडत नाही. तेव्हा त्या संबंधी मी नंतर लिहीन (पुस्तकाची किंमत व Who's who.) श्री मल्लापूर व श्री मोहन गोडांपाटीदा यांना गोवा व तेथील माहिती कळली.

Socialist India या. १४.८.७१ च्या मासिकात Review but Task या पुस्तकाचा review आला आहे. त्या मासिकाच्या कार्यालयात आपण ३-४ दिवसांनी पाठवीन.

एक दोन वर्षे मागला आहे.

विशेष काही कागद नाही. आपला पावक्रो हा. व फिर्यादीची स.वा. इतकीच

अखिल भारतीय कांग्रेस व.

(कांग्रेस सेवादल)

कैम्प आफिस : १५ विन्डसर प्लेस, नयी दिल्ली-१

20.C.49

प्रिय डाक्टर

आपको तार-एक्सप्रेस कार आलाम रविवार.
मी २२ तारखेस पुनानेपुन हैद्राबाद, कडापा व
करनूलाकडून मग मैसूर जाणेचा आहे : मैसूर
स्टेशनवर ३-४ दिवसाचा प्रवास आहे. ५-६ तारखेस
पर्यंत मैसूर सोडून पुढे जाईन असे वाटते
मी पाठवलेला रु. Rs ची यादी आणली आहे
ती घेतलीच पाहिजे. पहिल्या हप्त्याचे पत्र

भारत येथे Socialist India
पर्यंत New Way चे पुस्तक
काही परिचय आहे. त्याच्या
दोन प्रती आपणाकडे पाठवीत आहे
तरी त्या पाठविल्या आहेत.
New Way येथून प्रकाशित होत असे
Socialist India येथून प्रकाशित
होता. वाचून मते. आ.
स. वा. डोंगरे

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

कैम्प आफिस १५ विन्डसर प्लेस, नयी दिल्ली-१

२१८

१४. ८. ५

पू. डाक्टर

की मद्रास यात्रा बरोबर आठ वाजताच्या विमान

सर्वत्र. दुपारचे जेवण वाजता दिले. रात्रौ ८ वाजता

ते जाऊन परत येतील. १६ तारखेची विमानाची

सोय तातडीने करावी.

२३'६'५१ कांचीविरंजन

Reg

DELHI

आ.

स. वा. डोंगरे

Tele : 386494 (Five Lines)

279

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

dent
Sanjivayya
ral Secretaries
. Shanker Dayal Sharma
. Henry Austin
surer
na Shanker Dikshit

प्रति डॉ. राजेंद्र प्रसाद
राष्ट्रपती
23.2.50

पू. शंकर,

की शंकरी यांच्या मुलाचा हात मोडल्याबद्दल दोघांनी. त्यांत रेल्वेचे एक मूल मरण पावले. पण त्यांत काही राजकीय नाही. मोठ्या घरांतील त्या मुलांनी काचेच्या-हातांच्या बांगड्या घातल्या होत्या. त्यांत प्रकाश ती या नावाची दोन मुले आहेत. शंकरीच्या मुलाचे नाव श्री शंकरा शंकरी आहे. तो B.A. आहे व दक्षिणेतल्या श्रीपेरुंबदूर येथे त्याचा पक्का मोठा व्यवसाय आहे. त्याला दोन मुलगे आहेत. त्यांना सरकारी नोकरी करायची वर घाईची आहे. त्यांना सरकारी S.U. मध्ये नोकरी करावी लागेल. काही उपयोग नाही.

श्री पुलारवेलु रेड्डीचे A.I.C.C. ऑफिसमध्ये आपल्या ता. 19 च्या पार्सल मोडलेल्या हातांच्या प्रकाश काम करण्याचा प्रयत्न करतो.

From:- Rakesh Kumar Sharma,
2203, Gali Shanker Wali,
Masjid Khajoor,
Delhi-6.

280

To

The Regional Manager,
Syndicate Bank,
Connought Place,
New Delhi.

Sub: Application for the post of Clerks.

Sir,

Being given to understand through some reliable sources that some post of clerks are vacant under your kind control, I wish to solicit myself in one of them. The following are my particulars :-

Name: RAKESH KUMAR SHARMA.

Age : I am twenty one years old and have good physique.

Qualifications: I am a graduate from Kirori Mal College of Delhi University.

Experiences : I have worked in Farmers Cooperative Bank of India, Nizamuddin West, New Delhi, for more than one and half years as an apprenti I have also worked in Syndicate Bank Branch of Chattar Pur under the Managership of Shri O.P.Kalra for more than two month as a representative of Farmers Cooperative Bank of India, New Delhi. I know typing very well. My typing speed is 40 W.P.M. Now I am learning short-hand.

I hope that my qualifications would suit your requirements. And I assure you that I will perform my duties to the best of my ability and sincerity and to your satisfactions.

I may assure you, Sir, that I will not give any chance to my superiors to complain about my behaviour or conduct. I hope that you will give me an opportunity to work in your Bank.

Thanking you,

Yours faithfully,
Rakesh Kumar Sharma
(Rakesh Kumar Sharma)

Dated: 18th September, 1971.

अखिल भारतीय काग्रंस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

कैम्प आफिस : १५ विन्डसर प्लेस, नयी दिल्ली-१

281

१८-१०-६१

पू. डॉक्टर

आपले दोन्ही कार्ड मिळाले. मी मे.ए.ए. च्या बैठकी करता सेवादल येथे गेलो होतो. काल परत आलो. तेथे सेवादलाच्या प्रदेश प्रमुखांची बैठक पण झाली होती. १७ ऑक्टोबरचे आदेश होते. येथून पुष्कळ होती व सर्वांची तात्पुरत्या राहण्याची व्यवस्था होती.

आपण दिलेल्या कार्यक्रम तार केला. आणि पाठवले आहेत. सर्व ठिकाणी

283

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

कैम्प आफिस : ~~१५ विण्डसर प्लेस~~, नयी दिल्ली-१

दि. १७-१९-५१

प्रति डाक्टर

श्री येथे सरकारी पोलक्लिनिक जागा मिळणे

इकरता पोलिस इजाजत

येथून डाक्टर सरकारी बंगल्यात दवाखाना चालवत. दवाखाना

चालविण्या साठी

आपली विनंती

सेवा दलाधिकारी

D/2681

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

2.11.61

कैम्प ऑफिस : ~~१५ बिन्डसर प्लेस,~~ नयी दिल्ली-१ 285

प्रिय डॉक्टर

मी आज सायंकाळी येथे आलो. पुन्हा एकदा दोनही श्री महाराजांची गाठ घेतली. विविध मार्गांनी प्रवृत्ती माझ्या सारख्यांचे मनःस्थितीकडे लक्ष वेधण्याचा प्रयत्न केला.

बरोबर आहे.

इकडे सर्व ठीक आहे.

आ.

स्व. वा डांगळे

287

नागपुर
१७-१२-...

पू. डाक्टर,

मी भदाराम दा-यावर
आहे. हे पुण्याचे असून
सध्या व्यापारी रानी
महाविद्यालयात प्रथम वर्षात शिकत
आहे. माझे वडील शेतकरी
आहेत. त्यांना मिरजेत प्राथमिक
शिक्षक म्हणून नोकरी आहे. त्यांना
वेतन पाहिजे आहे. डाक्टरांनी
ते कोठल्याच पुण्याचे
असावे आहे. त्यामुळे ते
नवरे वगैरे कोठला योग्य नाही
वाटते.

म.
दा. वा. देशपांडे

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Rajendra Prasad Rd
New Delhi-1.
3-12-71

Dear Brother/Sister,

Workers who have enlisted their names in All India Emergency unit some times ask for the work to be done by them and as to when they will be called on duty. As the name of the first indicates the workers will be called on duty only when there was an emergency and when their services were needed by the Emergency concerned. Some times it happens that the local workers are found adequate to meet the emergency, or sufficient funds and arrangements are not possible to send workers from other pradeshes or far off places. Out side workers should not be a burden to the already affective area. So there and other consideration may result into few or no calls for emergency during the year.

Inspite of this you may be eager to do something as members of this unit. Her is some guidence for the same.

As a member of the Unit.

1. You will be more active locally, in local activities and equip yourself by specialising in a subject of your choice, through study training and experience.
2. Organise a unit in one of the subjects in which you were interested. Train it and meet accasionally for practice.
3. Reach at once to the place whether in your town or in other place if possible where any emergency has arisen. Send report of such work for publication in Dal Samachar.

As a member of the Emergency Unit you should be physically fit and have complete Seva Dal Uniform. Knowledge of different languages, technical trades and skills will be an additional qualification for working at All India Level. Write if you were ready to bear your travelling if called for emergency work outside your pradesh.

Yours Sincerely,

S V Inamdar

(S. V. Inamdar)

Members of All India Emergency Unit.

The Latest - to Pradesh and District Heads

Pakistan is in war with India. India has declared emergency and we have to be ready for action suffering and sacrifice. You will fallow the developments and act on your own initiative as an organisation. Circulars dated 30-10-71 and 8-11-71 will serve as a guide. According to the said circulars to maintain discipline and sense of unity - Seva Dal should organise mass parades, arrange special training classes and be in close contact with the Govt. and such other agencies for other points in the said circular see Dal Samachar of Dec. 1971.

4-12-71

S V Inamdar

S. V. Inamdar

"IA"

291

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Rajendra Prasad Rd,
New Delhi-1.
1-1-72

Dear Brother/Sister,

The Congress Seva Dal is supposed to be an organisation of active and trained workers. As such it works on planned programme chalked out by them at the beginning of the year. This helps maintain consorted progress uniformity and certain standard of efficiency in the organisation. At the end of the year we review the work done in each pradesh, with a view to find out as to how best the draw backs could be removed conceived for the ensuing year.

I give below the programmes completed this year in your pradesh, in the light of our Annual Programme and instructions issued from this office from time to time. I would request you to examine and discuss the set up, working and the achievements of your pradesh in the meeting of the pradesh Seva Dal Board, and take serious steps to build a solid organisation and achieve better progress next year I need not add that it is the leadership at local, dist. and pradesh level that helps develop strong organisations healthy traditions and imbibes proper spirit in the same. For this, Seva Dal needs young educated and progressive leadership capable of building up a political cadre for the Congress without entangling themselves in to the sectional politics. Proper selection, More and more whole time workers, adequate facilities for their movements, and after all recognition and appreciation of their devoted, silent and selfless service will go a long way to build up a strong and active Seva Dal in the pradesh.

I need not add that the ensuing General Elections is a fine opportunity to develop and utilise the Seva Dal as an organisation for the service of the Congress. It will certainly be an encouragement to Dal workers from them if suitable ~~From Them~~ were selected as Congress candidates.

I few lines in reply as regards the steps the Prades Board had decided to take will be appreciated.

Thanking you-

Yours Sincerely,
S V Inamdar
(S. V. Inamdar)
All India Organiser

Encl. 1
To the General Secretary
Pradesh Seva Dal Board
Copy to Pradesh Heads.

"IA"

293

All India Congress Committee
CONGRESS SEVA DAL

5 Rajendra Prasad Rd
New Delhi-1.
2-1-72

Dear Brother/Sister,

With a view to acknowledge and appreciate the implementation of instructions and guidence , and adherance to the Annual programme as chalked out at the All India level, on the part of individual workers in their respective capacities it is decided to issue Appreciation Cards every year to such workers who attended All India training Camps, whose names are on the All India Register of officers as district or pradesh officers, and also those whose services were requisitioned by the All India Office for any specific work of pradesh or all India type as officers. You know we maintain regular records of these in our office and a worker is jugged from the attainment of the minimum standards fixed for different posts.

The pradeshes are also advised to issue such cards to workers at Block and local levels with the object and conditions similar to these. It should be seen that such cards are issued only to regular members of Seva Dal who were active during the year and did their duties according to the position they held in the organisation. Our aim should be that members with real Seva Dal spirit and have a disciplined mind get recognition and appreciation from us. Unplanned work and work as you wish tendency are to be discouraged. As an organisation our workers should be particular and insistant on planned, continuous and finished work and be conscious of the responsibility entrusted to them according their post(designation). In future you will give positions in Seva Dal to such workers and change those who do not do fulljustice to the post they hold.

Here is a list of workers whom we desire to issue the said cards. You will write atonce if you have anything to say about any particular name. Kindly check the correctness of the names, their latest address and their work.

Yours Sincerely,

(S. V. Inamdar)

To
Pradesh Heads

Encl.1

"IA"

Information

294

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Rajendra Prasad Rd,
New Delhi-1.
3-1-72

Dear Brother/Sister,

The year 1971 has ended. Let us cast a glance on our achievements in the light of our annual programme and devisions taken in the meetings of the Pradesh Heads. Progress and success has to be judged from the point of view of our plan and decisions. Here is a chart of your acheivements. You can compare them in the light of our annual programme and decisions given in Dal Samachar of March August and October 71. It was proposed in the meeting of the Pradesh Heads at Simla that pradesh and district officers who do not fulfill the tasks, should be made to feel their failures. Now write to as what to you want to do in this connection about your own pradesh.

I am taking the following steps.

(a) Address a letter to the secretary P.V.B. alongwith the work done in the pradesh in light of the Annual Programme with a request to equip and develop Seva Dal for better achievements.(Copy of the letter is enclosed.)

(b) Issue cards for the year 1971 to active workers at pradesh and district level and to those who attended All India Camps. This is with a view to recognise and encourage them and keep off bogus workers at these levels(a letter in this connection is enclosed).

(c) I have sent my criticism on the replies received to the annual questionaire. The pradesh and district officers of those pradesnes who have not sent their replies will not be recognised as officers for the All India record. They will be treated as individual workers and could be recognised as officers on the basis of their direct reports only.

(d) Those pradesh Heads who have not sent replies to the annual questionaire will be treated as invitees in the meetings of the Pradesh Heads when ever held.

(e) After going through the reports of the pradesh and district officers I found that some officers were active in other duties than the post they held. In such cases it would be advisable to change their designation and allot them duties which they liked most. A list of such officers is attached here. It should be insisted that a worker perfoms duties as per his designation first. This is in a way inculcating sense of duty and responsibility.

2. I also want to know your achievements in the items we decided in the Pradesh Heads meeting held at Simla.

3. I do except and need immediately the annual budget 1972, statement of expenses 1971, detailed programme for the year 1972 and a consolidated general report of the pradesh for 1971. I want to give this due publicity through Dal Samachar.

4. I need information (a life sketch) of Ex. Dal workers who are now in good social position and doing some political or social service work. I desire to start introducing such workers through Dal Samachar.

5. The election work is before us. It will last till the end of March. It does not seem possible to have a meeting of Pradesh Heads to discuss the Annual programme for 1972 before that. So a tentative programme is given below to be undertaken after the elections in pradeshes where the elections are to take place and immediately by the pradeshes where there are no elections.

Programme 1972.

All India Level

1. Workers meet.

2. Administrative Training (Two classes, twenty five trainees each, duration ten to fifteen days.)

3. Officers Training Camp.

4. Political Seminar

5. Correspondence Training Course in politics(for the workers)

Pradesh Level

1. Sainik Training Camps at Dist. or Parliamentary Constituency level.

2. Pradesh Rally of trained volunteers.

3. Conduct some activity as a compaign and a speciality of the pradesh.

4. Regular units and institutionalisation of Seva Dal activities.

Dist. or M.P. Constitutency level.

1. Congress Programmes

2. Information Centres(Parliamentary work)

3. Primary Training Classes.

6. You will note that as the staff of the Jantar Mantar Road office is working with the office at 5 Rajendra Prasad Road Shri Madanbhai is now working us in the Seva Dal Dept. as before.

A reply is expected.

Yours sincerely,

SV Inamdar

(S. V. Inamdar)

To the Pradesh Heads
Copy for information to Dist. Heads.
"Read Dal Samachar of Dec. & Jan for general instructions, guidence and names of officers".

Encl. 2

"IA"

तसे सहकारी क्षेत्रात पारंपरिकरित्या शेतीतील
ज्या कामाचा प्रकार समजला जातो तो म्हणजे शेती
व्यवस्थापन शेतीतील, आंतरपीक आणि अंतर्गत
पीक हे शेती तसेच दोघी यांच्यातील फरक
समजला असे वाटत नाही. कारण शेती व
व्यवस्थापन यांतले मुख्य गोष्ट व जोडे तर
यांचा व्यापक कार्य व्यापक प्रकारचे कार्य
व्यवस्थापन व व्यवस्थापन यांचे कार्य
नेतृत्व आहे. या बाबतीत व्यावसायिक
काम करण्याची तीव्र इच्छा असणे
हे काम नवीन आहे. यात
यांच्या limitations चा व्यवस्थित
अभ्यास. आपल्या क्षेत्रावरच्या
सेवेची पद्धतीचा जाणीवपूर्वक
संघटनेचा मार्गदर्शक
आहे व हे phase pass करण्यासाठी
करण्याची वेळ पडली तर. तिसरी
गोष्ट म्हणजे आहे ती कार्यक्षम
individual service व्यवस्थापन
relational service पर्यंत कसे. त्यासाठी
संघटना त्यांच्या individual इच्छांना
संघाच्या कार्यक्षेत्रात व्यवस्थित

६ डिसेंबर,

आपली दोन १५ पोस्ट कार्डे मिळाली. वरच्या देवरायांनी आपली पत्रे पाहून आनंद झाला आपण मागितलेली माहिती मिळवून ठेवली. तिसऱ्या लोकर पाठवून दिली.

दक्षाचे पाठवून आल्याचा जोरात पडला पाहिजे असे आपण दिसते आहे. खरोखर ते फार वर्ष किती भोगले होईल! मी आपल्या या बाबतीत तेवढा हात घालत आहे. आणि त्याचे प्रयत्न सारखे सतत चालू ठेवले पाहिजे हे आपण सांगितलेच आहे. त्याशिवाय तरणोपाय नाही. विचार करीत व नेटाने करीत राहिले पाहिजे. तसा प्रयत्न चालतो. नवीन विचार व नवीन कल्पना आपल्याला सुचत आहे असे वाटते. पण बुद्धीवादाने वर्णित असे माझ्याकडे येऊ लागले की त्याबद्दल संशय उत्पन्न होतो. हात तेथे पर्यंत पोचत नाही तोपर्यंत चारच संतोषाचे वेळा देखील आनंद होत नाही. इतकी नोंद करीत आहे. तुमचे

297

INLAND LETTER

Dr N. S. Hardiker
Kit. I. Gtalaprabh
Dept. Belgaum Corpo

SENDER'S NAME .

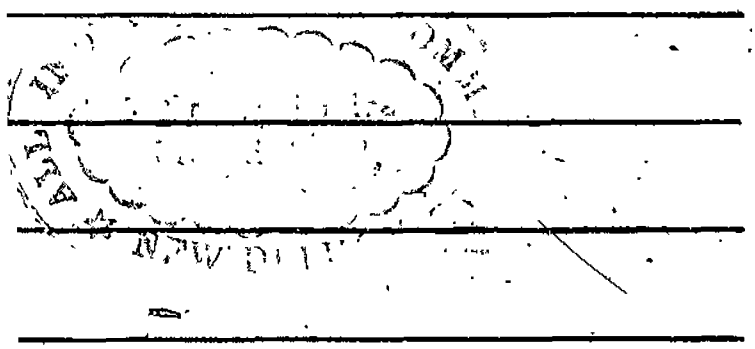

ce तयार होतात. आणी तेथे Permanent
Inlet ची आपल्या वास्तविक स्थिती
पण स्पष्ट होत नाही. तेथून हे तंत्रीकरण
~~[illegible]~~ नवीन योजना बनवताना करते
लक्षात हा मुद्दा आहे.

पहिल्या टप्प्याच्या वरच्या पायऱ्या साठी
कार्य वातावरण अनुकूल नाही. तेथून
या बदलाच्या वातावरणाला अनुकूल व
उपयोगी पडेल त्याच प्रकारे प्रभावी
(simple करून टाकेल) करून टाकेल
कुशली क्षमता आणण्याची आवश्यकता दिसून
कार्यक्षमता जोपर्यंत परस्परी होतील त्या
वर कोणत्याही पुढील कार्यवाही
अवलंबून आहे. Reduce करण्याची योजना
बनवली जाईल व तीच प्रभावीपणे
दिसेल पण आहे.

कोणत्याही प्रोग्राम्स पण पाहण्यासाठी
उदाहरण द्यायचे Philips Radio कंपनी मध्ये
apprentice म्हणून काम करत आहे. तसेच त्यांच्या
पूर्व इतर यांनी वर आहे. येथे [illegible]
आहे. तेव्हाच येथे आवश्यक आहे. [illegible]
[illegible]

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5Rajendra Prasad Rd
New Delhi-1.
15-1-72

Dear Friend,

My attention has been drown to a very serious misunderstanding that is prevailing in some Congress Committees and their office bearers. It is about the position of the members of the Seva Dal vis a vis elections. In consonance with Congess and Seva Dal constitution I would like to make it clear that.

1. No member of Seva Dal was and is banned from contesting any(Parliamentary as well as Congress Organisational) elections.

2. Till 1969 only officers of Seva Dal were not allowed to contest in Congress Organisational elections. But the rank and file had no such restriction on them.

3. After the split in the Congress the then Congress President Shri Jagjivan Ram announced that even Seva Dal officers could now contest in the Congress Organisational elections.

4. To encourage the promising and able workers of Seva Dal the General Secretary A. I. C. C. and the Member-in-Charge of Seva Dal Shri Chandrajeet Yadav has issued a letter dated 15th July 1971 to the P.C.C. Presidents and Chief ministers to include district and pradesh heads of Seva Dal in various Committees, that may be formed from time to time for any specific work.

I think it is now quite clear that even the officers of Seva Dal can contest as Congress Candidates in the general election. In continuation of my letter dated 1-1-72 addressed to the General Secretary P.C.C. I again request you to give preference to Seva Dal workers in granting Congress Tickets in the elections as per recommendations and policy of C. E. C. I am sure, as trained and active workers they would prove to be more loyal, disciplined and progressive in the cause of the Congress.

Yours Sincerely,

S. V. Inamdar

(S. V. Inamdar)
All India Organiser

To

The President
P. C. Cs.

४७४१२
टेलीफोन : ४४४४३
४४४१०

२१७

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस

२८.१.७२

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
भगवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

पू. डांगे

इचलकरंजीचे निवडणुकीचे वातावरण आहे. सेवादलाच्या ३०-४० लोकांचा ग्रुप तिकडे जाऊन आलेला आहे. मी एकच वाक्य ऐकून जाणून घेतला आहे. त्यांचे नेते अरेरावीने वागतात. कारण तिकडे मेंढपाळांच्या जातीचा लोकांचा प्रभाव, दारू व उत्पादन पण काढण्यात येत नाही. काही पैसा तिकडे जातो. लोक इतके वेडे होते की त्यांचा पाहून त्यांना दोष द्यावासा वाटत नाही. तरीपण उद्या हा तिकडे जाऊन आल्यावर स्वतः एकदा चौगल्यांच्या कार्यालयाला भेट देण्याची लोकांना खूप इच्छा होती. ही वाट बघत आहे. पण काही ठिकाणी चौगलेच अस्तित्वात नसून काही लोक परस्पर करतात.

सेवादलाबद्दल काही विचार मांडण्यात आले आहेत. ते आपल्याकडे पाठवून देऊन कार्यवाही करण्यात येईल. सेवादलाच्या इतिहासाची माहिती गोळा करण्यात येत आहे. आपल्याकडची माहिती पण तशी पाठवून द्यावी. आपण केलेले पार्टिसिपेशन तर खूपच महत्त्वाचे आहे. त्याचे दोष दूर करण्यासाठी आपले विचार हवे आहेत. कारण ते वाचून

- जरवा पं. जवाहरलाल नेहरू यांच्या प्रेरणेने प्रथम प्रकाशन आले. त्या वेळी पंडित निरक्षरीपाठवीत आहे. गंमत व गोष्टी मधून देवी सेवकांना आरोग्य पथ आणि दुर्धर रोगांचे योग्य मार्गदर्शन आणि आरोग्य सेविकांच्या गोष्टी (नेमलेल्या सेवा) आहेत. त्यांची काही पुस्तके पथ पाठवत आहे. तसेच त्यांचे साहित्य नियमित पाठवत असतात. माझा व. सर्व गोष्टीवर विचारले. तर्कपथ पक्ष हे व्यक्ति Help आहे मधून मार्गदर्शन पाठवावे. वाटते. नुसता सेवा - पाठवतेच्या पुस्तकांच्या पोस्टर वर आहे. आरोग्याचे विषय मांडले आहे. मला वाटते. मी तुमचा मित्र पाठवावे. अशा प्रकारे देवेंद्रजी हार.

मला छातीचा दुखणे सारखे होणे. जाणवत आहे. योग्यता - Heart expert Dr. Kaiali (पद्मश्री - या heart mark आहे. वाटते आपल्याला काय केले तर दुरुस्त आपल्या सारखे हार. काय तरी. वाटते. इतका वाटते अगर ~~वाटते~~ palpitation वाटते. त्या हार्ट व पथ्ये काही केले आहे.

वाणी विरोण वाटते. आशा व शाळेच्या वर पाठवत आहे. आपल्या तेव्हा-वाणी प्रेक्षकांची आता बसले आहे व ~~वाटते~~ ते देवेंद्रजी Services व नियमितपणे जाणवत आहेत उदाहरणार्थ Radio & Television चा कार्यक्रमांचा व Philips कंपनीत apprentice ship करत आहे. : चारवार इच्छा इतरांना मार्गदर्शन आहेत. त्यांचे विकासाची नमुना. —

त्यांचा उत्साह

३७४११
टेलीफोन : ३४४४३
३४४१०

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस

नई दिल्ली

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

३-२-७२

प्रिय डॉक्टर

आपण population figures मागितले होते. दरम्यान पहिले ते आकडे पूर्वी (१९७१) दिले होते त्याचा reference ते दोन मासिका पलीकडचा होता. १९७१ चा Census चे आकडे (पुस्तक) अजून छापून तयार नाहीत. म्हणून आपण तेथील तात्पुरते आकडे पाठविले होते. आकड्या संबंधी पाठविलेली माहिती त्यांचा आपण काही उपयोग झाला तर पहावा. आकडे १९७१ चे आहेत. व ते World Youth Centre Delhi यांच्या Survey मधून घेतलेले आहे. आकडे वेगळे नाही. आता तालुक्यापर्यंत आकडे उपलब्ध झाले आहेत.

मला अजून काही life sketch पाठविता आले नाही. काही फोटो पाठविले आहेत. कोणास काही तयार करून पाठविता आले तर पहावे

इकडे सर्वांची प्रकृती बरी आहे. आई
मी : वेदिका तुझा वाढदिवस कसा साजरा करणार
वेदिका : आम्ही
स. न. इनामदार

इकड़े संवाद कर आई 5:04

नाई-या घरी आता फोन करायला

आई फोन नं. 0706 ही आई

मी

नं. का ठेवायचा

3.3 ०.वा.दक्षा।
9-3-92

दू डाकर
मी आडारानी येथे परत आडा.
सेवादलाच्या जी पाहिजी प्रकरणे
आपणास दिली होती ती केली का?
नाही केली तर प्रथम पूर्ण करण्या
दृष्टीने आपण सुरुवात करा. त्याच
काय झाले. आपण ती मी फोटोवा
लोणावळ्या प्रकाश फोवाच्या. प्रदर्शन
भरवून पाडवावीत पहिले ती नीट
दुरुस्ती करून. पुन्हा टाईप करून दाखवा
यवतमाळ मी. चार या दृष्टीने सांगून
गेला आहे. त्याचा पत्ता. Shri.
श्री. व. वा. इनामदार द उमरखेड
को आपरेटिव्ह हाऊसिंग सोसायटी
कोंडा पूर्व Dist. Yeotmal 5 हा आहे

मुक्तरस पार्थवता आहे. ३०१

'वाता स्वातंत्र्य रक्षता मुक्तरवा करता
सेवादेता तथ कार्य कार्यकुक करता
देईल यासी योजना त्या करता.
काँग्रेस न नमवलत्या कमटे कड
दिली आहे. त्यातील ज्ञ स्वीकृत
गाईडा ता कार्यकुक पाहू. तत्व
मुक्त्या स्वातंत्र्य गीतामा सम्मुख
सूत्र- कडा आहे. त्यासी अनुसरुक
प्रकाशित करण्याचा विचार आहे
परसी सर्व आगामी ग्राहक
माझी प्रकाशी करी आहे.

आ.
स्व. वा डुनमंदार

(P. T. O)

नवी दिल्ली

३०.८ ३० ३. ०२

पू डाक्टर

आपला दि २७ रोजचा पत्र मिळाले.
आपण दिलेल्या प्रमाणे सर्व कोरे
धनादेश पाठवत्यास आपण त्यात करावयाचे
टिपणी प्रमाणे मी त्यांत फेरफार
करून पुन्हा टाईपचा देईन. मंजुलावरील
पुस्तक छापण्यास जाण्या पूर्वी श्री
महाराज यांचे वतीने स्वाक्षरी करणार
करणे संबंधीची पत्रावर
माहिती आपणास दिली आहे. तसेच
आपली पुस्तक दोस्ट कडून
प्रकाशित करावे असे वाटते. कारण
त्यावर आपलेकडून माहितीच्या
आणखी भर जाण्याचा संभव आहे
आणखी चार पत्रे लिहिणे संभव
आहे तो टाईप करता येईपर्यंत

Inland Letter

365

Dr. N.S. Hardikar
Kh. 1. Ghatprabha
Dist Belgaum (Mysore

SENDER'S NAME :

3051

TAJ MAHAL 71

काका वहर-रेकार्ड तपासून जाई
यांचा फोन आला होता. आपल्या
जवळ आरवाडा हुतार काराद्यन
पण्ड्यांनी पाठवले आहेत. मी
पटकुरेस जाऊन त्या बद्दी पक्का
पहिन असे मी त्यांना सांगितले
त्यांनी आधारा पत्र आहे
असेल.

आई

Jawar S.

३, साउथ एवेन्यू लेन
टेलीफोन : ४७४६१
४४४४३
४४४१०

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस

नवी दिल्ली
८.४.७२

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

पू. डांगे

आपले ता. पुचे कार्ड मिळाले.

स्वातंत्र्य संग्राम महाराष्ट्रात करता त्यांचे कोणाला कार्यकर्ते सांगता येतील असे आहे. हे फक्त डांगे आहे. महाराष्ट्रच समिती यादीवर जी पसंती करतील ती ज्यांचा संघाची व्यवस्था करतील ते कार्यकर्ते हातात घेतलेली द्वारिका प्रसाद मिश्रांचे आमच्यातले सांगता काँग्रेस या करता एक स्वतंत्र कमेटी नेमली आहे. त्या कमेटीचा कार्यकर्ते योग्य ती दिवसात बाहेर पडतील असे वाटते.

माझ्या कोरवा संबंधी (सांगलीचा डायरेक्टर आपण केलेल्या रचनात्मक तेवढा व्यापक व्याप्तीने सेवा दल पेक्षा डॉ. डांगे डायरेक्ट ज्युडिशली दल ना केला तर हरकत नाही का?

मी २६-२७ ला तेजोरेव २८-२९ ला कोल्हापूर असेन. परत येताना चर्चेस येईन. दोन्ही ठिकाणी कमलताई

वरच्या दिवसा झाडे पडल्या आहेत
यांचे पत्र नाही. श्री सुरेश बाबू पंचम झाड
होते. श्री रघुनाथ यांच्या पत्राप्रमाणे श्री. अशोक
रघुनाथ वि० श्री. कारिनाथ राव ज्योती
बरदापुर ता. बोड (महाराष्ट्र) हे झाडे..
पण त्यांच्या गावाचे नाव. कारवड आहे येथे
पोस्ट ऑफिस नाही.
इकडे सर्वांचे कर झाडे आहे

आ:
रे. वा. [illegible]

वाटी पत्राची वर्णनी. रघुनाथ रघु ची पोस्ट ऑ
विजयदुर्ग तालुका कणकवली आहेत.

CONGRESS SEVA DAL

Proposed programme for Silver Jubilee Celebrations of Indian Indepence.

It is suggested that the week " 9th August to 15th August be observed as a Silver Jubilee Celebration week.

The Congress Seva Dalproposed to have the following programmes

i. Independence day prabhat feries locally with functions such as flag salutation, route marchsalutation to martyrs, preferably on 9th August.

ii. Daily prabhat Feries in the morning and cultural programmes at night, This will include singing of old national songs, scenes from the freedom fight, stories of heroic deeds and incidents Film shows etc.

iii. Publication of a book on old songs sung by Dal volunteers during the struggle.

iv. Wall boards and posters giving dates of important incidents slogans given by then leaders, chronological progress of march towards freedom, photographs local martyrs.

v. Seva Dal Independence Souvenir depicting the part played by Seva Dal in struggle for freedom.

vi. Indias progress after independence. Then and now this may be in the form of an exhibition series of lectures, Film shows, etc.

vii. Elocution competitions on subjects concerning bas cpolitical ideas and ideologies.

viii. Visit families that suffered a lot during freedom struggle and present the family with a Tambra Patra as a token of their services, and offer financial help if possible to those who really need it through local collections.

ix. "Gandhgi Hatao" campaign to the intensified.

x. Pledge to be got signed by as many citizens as possible to the effect that they themselves would remain true to the principle of Liberty, equality, and brotherhood fir themselves and also for any other human being irrespective of class, creed culture and country.

16-1-72

(S. V. Inamdar)

"IA"

Gram : "Congress" 313 Phone : [illegible]

CONGRESS SEVA DAL
AKHIL BHARTIYA SAHAKARI BHANDAR LTD

(Regd. No. C-2671 of 1957)

Certified By K & V. I. Commission (Certificate No. M/R/691 of 1959)

Congress House, V. P. Rd
BOMBAY-4

Date 24/4/72

Respected Dr. Saheb,

I did not receive any news from your side since long. So, I am worried about your health. How is your health!

Please write we are all O.K. We are still

31/7

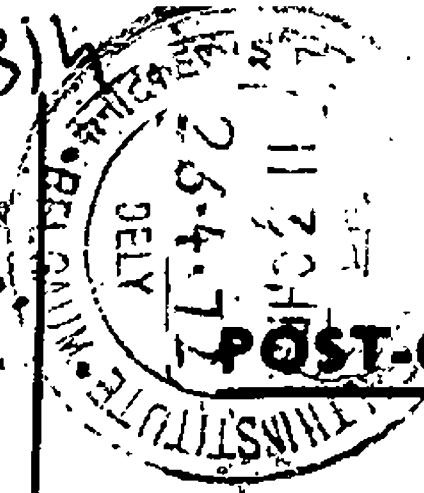

POST-CARD

elsewhere in a limited sphere. We propose to hold 4 day-camps at the end of the month.

Please write yours lovingly

Bhandary

To,

Dr. N. S. Hasabi

Karnataka Health

~~Co~~ Institute,

GHATPRABHA

Dist. Belgaum

Mysore State

DR HARDIKER DIAMOND JUBILEE TRUST

7, JANTAR MANTAR ROAD. NEW DELHI

315

Dated 2[illegible]

प्रति डॉक्टर

२५ तारखेस कंट्रोल व अप्पा सकाळी येथे आला. उद्या
सिंदेरा गोधी येथे येणार आहेत. रस्त्यावर दंगा असते
१० हजार स्वयंसेवक बंदूक गाडी आणि पोलिस आहेत. स्वयंसेवक
उद्या येतील. सर्व ठिकाणी मिटिंग. मी परवा येथून बंगलोर
ला जातो. दिल्ली ऑफिस प्रेसचे १ तारखेला बंगलोर होणाऱ्या
पत्रकार परिषद. ३ तारखेला सोलापूरला आल्याने आ
दोघांचे कार्यक्रम कसे व कोठे आहे हे पत्रकार परिषदेत कळेल.
आपले सोलापूरचे कार्यक्रम आटोपल्यावर मिरजेला जाऊ नका हि

मा.रजि.स्टेशनरी-ने सांगल्यास ते
येथील जाहिरातीची व्यवस्था करावी
असे कळवले. रोजगार. मोठी प्रकाशने
व ऑफ

आ
स.वा. इनामदार

316

Dr. N. S. Hardikar
Kasturi Nivas
Lalbaug
Dharwar
(Karnataka)

नवी दिल्ली
3/7 93-5-02

प. पू. कर

काही पोलंड्याने पक्षाधिकाऱ्यांच्या
मार्गदर्शनाखाली आंध्रावर येथे
आयोजित्यात Leaders Conference
मध्ये पडलो. त्यामुळे कार्यालयीन
पत्रे अद्याप व्यवस्थित पाहण्यास दिली
गाहीत तुम्हाला परवा देत

पोस्टाने आपल्याला बहुतेक
बहुधा यांचे बरोबर बोलावे
दरम्यान दोन-चार गाडी
आपण भेटू त्यांचे
गावावर याबाबतीत बोलावे
कदाचित तुमच्यावर योग्य ती कारवाई
करू शकतील तसे त्यांनी सुचवले.
पत्र पाठवावे. काही गोष्टी
देवत देईल. त्यांनी गावी जाणे
आवश्यक

P.T.

याबद्दल माहिती व रिपोर्ट पाठवून देणे.

७) संवादकार्या व इतिहासाच्या संबंधी जास्त मुक्तसंचार व्हावा करता पाठवलेली अभ्यास दौरा ही आवश्यक आहे.

८) ता १२ ते २८ पर्यंत नाशिक ग्रंथ अं. फेरी नं. रोकर आहे मी ११ तारखेला नाशिक रोकराचा पक्ष हेडे आम्हाला नाशिकला आहे.

९) मी १८ ते 22 तारखे पर्यंत मुक्तसंचार असल्याने तेथे काही कार्यक्रम आहेत. तारखेवर पण तेथे आहेत.

१०) मुक्तसंचार गेल्यावर कहाराव यांना व्याख्यानाचे संबंधी विचारणे.

११) श्री बहुगुणा यांना पोस्ट आफिस बद्दल पत्र लिहिले काही.

१२) डॉ. कसबेकर यांचे हातचे आपण पाठवलेल्या प्रस्तावाचे ते खाडाखोड योग्य दिवसांत चर्चा करून घेणार आहे.

आ.
प्रा. वा. डोंगरे

पु. डाकर,
मुख्यमंत्री - पंचायत राज आणि विकास
A.D.C. administrative Training Camp
& meeting of the Pradesh Heads यांचीन
कार्यक्रमात मीपुढीलकामाची हाती. आजच मी कळवा
शकतो.

पाटिलांचा दहशत आणखी बळजबरी यांनी पकडा
लवकरात लवकर आरोपींची डांबरणा इ.
दिवसात करता येईल असे आणावे. पार्लमेंट मेंबर
कडून reception, Corporation कडून reception
& Collector कडून reception हे तीन कार्यक्रम
आधीच ठरले आहेत. डॉ. वेदांच्या परवानगीशिवाय
दुसऱ्या कोणत्याही राजकारणी व्यक्तीची भेट घेऊ नये.
तसेच परवानगी शिवाय दुसऱ्या कोणत्याही व्यक्तीला
भेटू नये

523

Tele : 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS COM

President
D. Sanjivayya
General Secretaries
Dr. Shanker Dayal Sharma
Dr. Henry Austin
Treasurer
Shanker Dikshit

प्रिय श्री
१४.६.७८

पू. डॉक्टर

[illegible] कोल्हापूर [illegible]
[illegible] पाठवत आहे. आपण
त्याचा आपणास योग्य वाटेल त्या प्रकारे
उपयोग करावा. मी [illegible] कुणाचे फार
फार पाठवत नाही.

मी १२ तारखेस येथे आलो. येथे
निवडणुकीचे अर्ज शेवटचे भरावे आहे
मी उद्या रात्री पुण्यास जाईन. तेथे २२
तारखे पर्यंत राहीन. परत येथे येऊन
देहूरोडला जाईन.

बाकी सर्व ठीक आहे.

आपला
[illegible]

४७४६१
टेलीफोन : ४४४४३
४४४१०

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकर दयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

~~नवी दिल्ली~~
४, सी.डब्ल्यू.सी.

पू. डाक्टर,

आपणाला लोकसभा पोटनिवडणूक दोन्ही ठिकाणी नंदीवाले ठिकाणी आपली सेवादलाच्या ३० व्या वर्षाचे उत्सव प्रसंगी [illegible] सहभागीच्या सूचीत प्रमाणपत्र दिले होते त्यांनी नावे पुन्हा देत आहेत) कृपया यादी मध्ये बदल करावी आहेत. त्यांनी नावे स्वातंत्र्य सैनिक व सेवादलाचे प्रमुख कार्यकर्ते सरकारी रेकॉर्ड वरून घेतली तीव्र जाहीर त्या नावा बरोबर पाठवली आहे. काहींच्या जन्मतारखा पूर्ण नाही. आपल्याला जन्मतारीख आहे का? त्यांनी पत्ते ही पूर्ण पोहोचण्याजोगे नाहीत. हे सर्व पुन्हा आपल्याकडे पाठवत आहोत.

श्री रामराव यादव कडून हल्ली नेहमी पत्रे येतात. ते पुन्हा सेवादलाच्या कामात लक्ष घालू लागले आहेत ही आनंदाची गोष्ट आहे. त्यांच्या संबंधी पंचायत पाठवली आहे. आपल्याला माहिती करता यावी म्हणून पाठवत आहे. श्री सुरसाडे व नवीन कार्यालयीन [illegible] इकडे सर्वांनी खूप आनंदात आहे.

Telephone: 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

CONGRESS SEVA DAL

7, Dr Rajendra Prasad Road
NEW DELHI

28-7-72

My Dear Shri Sushilbabu,

Some of your observations made in your p.c. dated 8-7-72 have prompted me to pen a few lines as a loud thinking on my part. What I feel is, that the present period through which we and our country is passing is not in the sense of a common and much repeated phrase "a critical phase in our national life" but really, this is a period of change and turmoil. The nation as a whole has been put to such a high speed and tension that it is defficult for a number of people even senior and seasoned to follow it, grasp its implications in all of itss forms and to keep pace with it. As a matter of fact none is to blame for this. At the most it can be said that it is kala-ahima a saturated out come of in numberable developments in the past which could not bee realised or neglected earlier for one reason or the other.

As you have mentioned in your letter, there is chaos, indiscipline, uncertainty and whatnot. The values are changing and changing rather fast than we could think and even imagine. It is just like sitting in a fast train and looking at the outside landscape which as soon as it comes in our sight disappears giving place to newone. Only the things which are at a far of distancee seem to be slow or steady but we have very littel to do with them, hence we do not worry much about them. I think, the turmoil and the chaos which we see and feel is a result of nearness of the landscape and the fast speed of the train by which we are travelling. No doubt the "green" has taken place of "gray" and one does not find the sweet water and the nourishing solid which one gets in a hard chcoanut that in a green cocoanut. But knowing verywell the law of nature, why not wait or be certain of the expected maturity of the green cocoanut one day. Why every nature cocaanut like us expect the same hardness from the tender one and blame it when it was found lacking in it at that stage. Naturity or nearer to perfection means nearer to decline, that is stoppage of further development and ultimately becoming one with the so called death. I remember one poem in which a poet in a poetic mood appeals to a bud not to open but to remain a bud as the poet feared there is always destructi n after perfection. The risk of birth change(progress) and death is inherent in every thing and it is always occompanied with joy and pride. Why do we generally harp over black side and leave the promising side of a picture. The elders have misbehaved in many waays in the past and the out come has to be faced.

In adition to nearness and one sided view of the sight, we

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

CONGRESS SEVA DAL

Dr Rajendra Prasad Road
NEW DELHI
29-7-72

will have to give some time for the setting of the distrubed atmosphere the dust. It cannot permanently remain a turmoil. Things will have to settle some time. An order, discipline, values etc, though changed one will have to come out after settlement of the atmosphere. They may be different than ours but suitable and valuable to the then existing generation and their world. In a way I am rather optimistic about the out come and the results of this turmoil - which we term as something which is undesirable. The role that the seniors and matured persons have to play is to be sympathatic and one with the new atmosphere and try to channelise every thing in the light of their maturity and experience without creating a feeling of imposition or interefence.

I have tried to place my views in rather rough language. I hope you will try to understands it inspite of its defects.

Yours Sincerely,

(S. V. Inamdar)

327

४७४६१
टेलीफोन : ४४४४३
४४१०

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस

नवी दिल्ली

८. ८. ७२

अध्यक्ष
जगजीवन राम

महामंत्री
डॉ० शंकरदयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा

कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

पु. डॉक्टर,

या पत्राबरोबर आपणास आज दी. जीते पाठवलेल्या पुस्तकाची पावती पाठवत आहे. पुस्तके श्री रावेतांकडून आम्ही पी. यांच्या मार्फत घेतली. त्यावर २५% कमिशन दिलेले, पुस्तके खोकर व पोंगलच्या तोंडून पाचशेची आणि आठशे आणि स्वातंत्र्य सैनिकांच्या सन्मान च्या कार्यक्रमा करता श्री सुरेश कुरबजी यांना देण्यात येत आहेत

धन्यवाद आहे.

आपला
स.वा.जोशी

३२४

४७४११
टेलीफ़ोन : ४४४४३
४४१०

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकर दयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

नानाजी देशमुख
पु. ६. ८. २

पू. डॉक्टर

आपकी दि. ३१ व १ की पत्रे मिळाली.

दिवाळीच्या धामधुमीत पाठवता येत नाहीत म्हणून क्षमा करावी. स्वतंत्र अंक वगैरे काही नाही. म्हणून आपण आजकाल जाहिराती पण मिळत नाहीत. म्हणून फक्त अंकच पाठवले वगैरे मी काहीच लिहिलं नाही.

आपण स्वतःची काळजी घ्यावी. तब्येत सांभाळावी. तुमचे आशीर्वाद हवेत. पण तो जेव्हा काही नाही. नेहमीप्रमाणे पत्र पाठवत होतो. ते आता उशीर झाला नाही. पुन्हा पत्र पाठवत जाईन. त्यात प्रकाशनं वगैरे असतील. तात्पुरतं तुम्हाला माझ्या लिखाणाची आपल्या लिखाणाची संख्या कमी होती त्याची मी काळजी करू नये. काही संस्थांचे पत्र पहातो. श्री. महाराष्ट्र [illegible] करतो. मेरे ख्याल होने पर दो-तीन नाम प्रकाश इन्हें भेजने का भरसक प्रयत्न करता.

Who's who of Indian martyrs हे पुस्तक मी पाहिलं. फोटो व G.C. नोंदी मजकूर आहे. पुस्तक सरासरी आहे. बाकी ठीक आहे. एकंदरीत [illegible] प्रकाशन Publication Division [illegible] Social Welfare [illegible]

12 Paper
14 Stamp
12 & Post
1 Rain
1 Number
1/2 Quire
15 Paise
7/9/12

42

प्रथम खंडाचे संपादक म्हणून काही नावे. कदाचित
पुढच्या भागाचे असतील. Dr Jagadish Sharma
यांनी The National Biographical Dictionary of
India हे पुस्तक काढले त्यांची कितपत संमती आहे.
पहिल्याच्या व्यतिरिक्त ८-१० नावे काढली आहेत. हे पुस्तक
टिळक स्मारक संदर्भ वाटले नाही.

आशा आहे सर्व ठीक आहे. सुखरूप पोचले असेल.
शोधकार्यही आहे उत्साह चांगल्या निवडीच्या राहील.
आहे. तो Philips मशीन मोकळा झाली T.V. कि.
प्रयोग चालू आहे. लवकर संपेल अशी आशा. तारीख
पूर्वी इकडे यावे लागेल. श्री व्यंकटेश्वर नाटकाचे
Socialist India मध्ये आले. अभिनंदन.
Collected works of Jawaharlal Nehru
हे पुस्तक मागवावे का?

सस्नेह

ए. वा. देशपांडे

Telephone: 386494 (Five Lines)

330

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5 Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI

12.10.82

पू. डाक्टर,

मी काल राती अहमदाबाद-हून परत आलो. या वेळी तीर्थ सेवा दलाचे बरेच जुने लोक (जे जुन्या काँग्रेस मध्ये आहेत) भेटण्यास आले होते. त्यामुळे आनंद वाटला. सुशीला बाई पण आपल्या पतीसह तीर्थ आले होते व आम्ही एकत्रच रहात होतो. सुशीला बेनचा मुलगा अहमदाबादलाच नोकरी करतो. त्याने घर बांधले आहे. ३१ डिसेंबरचे सेवादल शिबीर तयार करण्याचे काम त्यांचे वर सोपवले आहे. या संबंधी आपल्या काही सूचना असतील तर त्याना सांगाव्यात. अहमदाबादला आमची पत्रे झाली आहे व विषयांची सूची पण त्यांना दिली आहे. ती final करून मग काम सुरू करतील.

गांधी नगरचे जी देसाई व शंकरी दोघेही भेटले. दोघेही उत्साही होते. त्यांचे काम दिसले. हरिजनांचे वस्तीत. व मी त्यांना तरुण सोबती दिले आहेत. या कामी सुरेंद्रनगरच्या आश्रमाची उपयोग होण्या सारखा आहे. व्यवस्था नव्हती. दोन्ही कुली आणले आहेत.

जी दिक्षीत यांची गाठ घेतली होती. ते म्हणाले त्यांनी सुमारास घटप्रभेस त्यांचे शिबीर आहे - पाणी कॉन्टॅक्ट करतील. त्यांनी आपण उत्तर दिले आहे त्यांचे सोबतीला. जी बहुगुणा यांचा पत्रव्यवहार होतो. ते त्यांच्याकडे तयार आहेत. ते म्हणाले डाक्टर म्हणतील तेव्हा जाईन. ते पोस्ट व टेलिग्राफ खात्याचे मिनिस्टर आहेत.

331

की तेंडुलकर यांचे मृत्यू संबंधी पाठवलेली तार मिळाली
असेलच. मी त्यांना सहानुभूतीचा जाबदार होता पण त्या दुर्दैवी
त्यांच्या मृत्यू झाला. २-३ दिवसांतले दाश्ररथ येथे त्यांच्या कुटुंबाला
बघण्यासाठी मंडळीना पाठवून येईन. त्यांचा मृत्यू कसेच्या
दवाखान्यात झाला देत आहे. त्याचे प्रमाण. संबंधी सेवाकऱ्यांच्या
नुसत्या आठवणी कोणी पाठवल्यास दवाखान्यात झाला/ झाल्याचा
पुरावा आहे. दवाखान्यात झाले असे जाहीर करत आहे. मे
त्यांचे संबंधी थोडे कोहीन पाठवले शक्य असेल तर पाठवावे.
तारीख ता. ९० दिवसांचा करता पुरवणे जात आहेत.
अजून बातमी पण आहे.
बाकी सर्व ठीक आहे

मा. वा. दातार

ता. क. आपली ए तारखेची पोस्ट कार्ड आताच मिळाले.
सोबत जोडून टाईप करण्यासाठी पाठवत आहे.
आपला हे दोन पारिच्छेद श्री दीक्षित यांच्या
कडे आहे. [illegible]

Telephone: 386494 (Five Lines)

332

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI 26-11-82

पू. डॉक्टर,

आपको दोन पत्रे ची दिरंगाईबद्दल पाठवलेल्या पत्राची नकला. ~~पत्र~~ पाठवलेले नीव

मिळाली. आपण सुचवल्या प्रमाणे ची दिरंगाईबद्दल ची पट्टी पण छापायला देणार आहोत. ~~पण~~ त्यांच्या पटपुरुषणाच्या बद्दल विचार न करता.

विरेंद्रबाबा ची तब्येती बाद्दलची बातमी आहे. ते दोन आठवडे बद्दल डॉक्टरांच्या प्रकाशनाला पण पाठवलेली आहे. त्यांच्या उपचाराची वाटचाल आहे. काही लोक ~~काही~~ काही ~~काही~~ आपल्या ~~आपल्या~~ आपल्या ~~आपल्या~~ ~~आपल्या~~ ~~आपल्या~~

आहेत. श्री उमाप्रसाद तिवारी यांचा कडून सेवादल विसर्जित व सेवादल सदस्य ~~व्यवस्थेच्या~~ यांचे उमेदवारच्या कामाला मदत करत पुढे मागे त्यांना व्यक्तिगत अडचणी तर कधी कधी माझ्या ~~माझ्या~~ अनेक वाटत नाव येतात. मुलाच्या ~~जन्म~~ दाखल्या (O) च्या सोबत हसा राजा (या नावाने पडलो तर कडगावचा कर-डाकतीचा) असतो. खुलासा.

तसेच दिल्लीचे पंडितजी गुजरातचे रतनजी धीमर (D.C. Congress O) व आपले मंत्री ~~यांना~~ हे मेरठच्या दृष्टीने जवळचे आहेत. ~~पण~~ हे सर्व व्यवस्थित ज्यास्त आहेत. नाहीतर शेवटच्या प्रसाद तिवारी चे नाव राखण्याचा हरकत नाही. कारण दूरचे संस्थापक सदस्य हे nomination करावयाचा. दूरचे डोके असणे व्यवस्था आहे. तेव्हा ~~ही~~ काम शेवटी यांचा सल्ला घेऊन आपण कायदेशीर nomination करून राखावे. श्री उमा प्रसाद यांचा येथील ऑफिसचा पत्ता देण्याची हरकत नाही. त्यांचा वाडीचा नाव व. चतुर्भुज तिवारी आहे व घरचा पत्ता पो. मेवानी डो. कानपूर हा आहे.

नी श्री नेवारराव येथे मेहुणगाव ते वंगळोरचा जाताना घाटपुरेस उतरतील असे वाटते.

आपल्याजवळ सेवादलाच्या दुसऱ्या कार्यकर्त्यांची माहिती विशेषतः पत्ता असतील ~~तर~~ त्यांची कार्ड पाठवून शक्य असेल तर तयार पाठवावेत. त्यात भरून्याच्या कार्यकर्त्यांवर खूण करावी.

दोन दिवसात, घरच्या कार्याच्या विशेष अंक काढणार आहे. त्याकरता आपणास काही पाठवावयाचे असेल तर १५ डिसेंबर पर्यंत पाठवावे

यं. सं. वा. रानडे

334

४७४६१
टेलीफोन : ४४४४३
४४४१०

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

नवी दिल्ली
2-12-82

अध्यक्ष
जगजीवन राम
महामंत्री
डॉ० शंकर दयाल शर्मा
हेमवती नन्दन बहुगुणा
कोषाध्यक्ष
द्वारिका प्रसाद मिश्र

पू. डॉक्टर

आपको दि. 26-11-82 ते पोस्टकार्ड लिहिले, ...
वेळी ठरल्याप्रमाणे कार्यक्रम ... आहे. या कार्यक्रमाची ...
वर गांधी नगर मध्ये सभा झाली होती. या कार्यक्रमाची ...
पुन्हा उजळणी करण्याचे येथे भरणाऱ्या काँग्रेस अधिवेशनाच्या ...
वेळी ठरल्याप्रमाणे रविवार दि. 5 डिसेंबर रोजी हा कार्यक्रम ...
ज्याचा detailed आणखी आणखी सविस्तर तपशील ...

कार्यक्रम हा दि. 5 डिसेंबर रोजी करावयाचा आहे.
पार्क
सभा मंडप, स्टेज माईक इ. ची, कार्यक्रम स्वरूप असे
राहील, सर्व प्रांताने प्रतिनिधी मंडळ येथून रोजच्या अंक व
प्रेक्षक प्रांताचे ~~विस्तारले~~ वरून येतील याचा सविस्तर तपशील
लोकांना कळवा. आपण पत्रकार परिषदेचे बाहेर आणखी तपशील
पण हा कार्यक्रम K.I.T. ची अडचण असल्याने ... मध्ये
हा ... गावात आणि वेगळ्या (आपल्याला सोयीचे
असेल त्याप्रमाणे) करावयाचा आहे. या कार्यक्रमाची ... करता ...
... आहे. कार्यक्रम ... चालू ... किती लोक येतील व
आणखी येतील याचा अंदाज कळवल्याने ... तर

(T R U E C O P Y)

Dated 26.12.1972

To
The Chairman,
Reception Committee,
74th Session I.N.C. Calcutta.

Dear Friend,

I am informed by the Pradesh Organiser Congress Sevadal West Bengal, that the Sevadal Volunteers Camp of the session was disbanded with the help of police on the instruction of the General Secretary of the Session. This is a serious matter, I have to request you to enquire into this matter as to how this incident took place with the knowledge and consultation of the member in charge sevadal or the All India Organiser who were present in Session Campus. The All India Organiser is always support to guid and control the field administration of Sevadal units throughout the country.

With regards,

Yours sincerely,

Sd/- S. V. Inamdar.

All India Organiser.

Copy to
Dr. Mazumdar,
Pradesh Organiser,
W. Bengal.

———oOo———

397

& CONFIDENTIAL

CONGRESS SEVA DAL

VISIT TO CALCUTTA FOR CONGRESS SESSION & DETAILS OF INCIDENTS THAT TOOK PLACE THERE

(23rd to 30th Dec 1972.)

I reached Calcutta on 25th Morning and was straight taken to Bidhan Chandra Nagar. My residence was just near the Session Pandal but rather away from the volunteers camp. I took a round of the Nagar and studied the arrangements. I also visited the volunteers camp took my lunch and dinner with them and addressed them the same night before retiring to my room. At about 12 O' Clock at night I was awakened by Shri Madanbhai who reported to me that there was some quarrel in the camp which resulted into a free fight with lathi and brick bats within two groups. Some slogans such as Priya Ranjandas Zindabad & Chhatra Parishad Zindabad. He clearly told me that it was all quiet and I need not go there as all the volunteers were now in bed. I thought of visiting the camp in the morning. But at 4 A.M. I was again awakened and infomed by Shri Payyavane of Maharashtra who had managed to slipped out of the camp and Shri Hardev Sharma of Calcutta that the camp was encircled by a strong police contingent and the volunteers were being packed up by force in police vans which were kept ready out side the camp. I was rather surprised as to how this action was being taken without my knowledge when I was available for consultation. I atonce became ready to go to the camp. But I changed my mind when I was informed that police vans with volunteers were already on move I went straight to the Park Hotel(a place rather away from my residence.) where the General Secretaries were putting up. It took half an hour to locate the rooms because of the ignorance of the hotel management. We(myself, Payyavane, Hardeoji, and Tiwariji) could meet Dr. Austine first. But he advised us to contact Shri Chandrajeet Yadav.

Through him we got the room No. of Yadavji and we could meet Shri Yadavji also with some difficulty as the man on duty was not prepared to disturb him at that early hour. Any how he agreed and we met Shri Yadavji who immediately took the matter with the Chief Minister on the phone. Yadavji requested the C.M. to let out the pradesh and district officers who were called to the Session for an All India meeting and special duty. To this the C.M. agreed and issued instructions to the police to bring back to the camp these officers and allow them to stay there. I met the I.G.P. in this connection who was very cordial and helpful. On my asking he told me that "We have no grudge against any one. The action was take under orders from above on the advise of the General Secretary of the Congress Session. We were asked to dis band the camp". He expressed his sorrow for the treatment/similar received by officer to other volunteers of Bengal. I was informed that the volunteers after being forcibly awakened with abuses kicks and dandas, were taken to different stations with orders that they should leave Calcutta without delay. So we had some difficulty to locate and collect our officers from places unknown to us as well as our Chester officers. They had no money with them to purchase tickets as their money was deposited in the camp office as per camp rules. They had no money in their pocket to have a tea or break fast or contact me or any other responsible person as no public conveyance could carry them free any where. It was a relief to me when by 10 a.m. most of the officers returned to the campsite/some in police vans and others in taxis or on foot. The camp remained in the possession of the police while we occupied a part of it for our use. A thought naturally came to my mind as to what I should have done if I had happened to stay in the camp or reach the camp before the volunteers were being packed. I thought I could have got the camp under control. I remember a similar situtation in the Bhubaneshwar Session in 1964 when a clash occurred in the Congress Seva Dal Camps between two

groups of students from 5 different districts who were volunteer There I took over charge and with the help of the all India unit put all volunteers in their respective quarters and posse put all entrances strong guards with lathis and with instruction to use force if necessary to stop violence. There also the police had entered the camp premises but I told them in strong words th they should not interfere in our internal matter and that if necessary the volunteers will be ordered to resist. As a result I was taken to the Chief police officers when the Chairman Reception Committee came to the police control room and the matt was ended these. The violent volunteers by that time were cooled down. They were taken to the kitchen for food and things becam normal after some time.

Personally I feel the action of the General Secretary or who so ever he may be was wrong in taking the help of the police to disband the camp when volunteers were actually in their beds. I as a head of the Organisation was not informed, nor consulted when such a step was being taken. The Chhatra Parishad may have become envious of the show that Seva Dal put up on the occation at the time of the arrival of the Congress President. As some from Chhatra Parishad had enrolled as Seva Dal volunteers it was just possible that some other mischiefous and voilent element had also any how got in to the camp as Seva Dal volunteers.

Use and relfance on police for Congress programmes is not a new phenomena after independence. The ministers who exercise no authority on many an occasions naturally reply more on police because of the sure men and material, and obedience from it This was rather carried too far to use them in disbanding the Congress volunteers themselves, especially when the Chief of the Pradesh volunteers had agreed to disband the camp in th morning. But perhaps the persons concerned thought that better counsel would previal and it would not be possible to disband Seva Dal camp in the morning.

To avoid bad incidents at the time of the Congress Session I had specially visited Calcutta a fortnight before and had discussions and asort of an understanding with the chairman and General Secretary of the Reception Committee. I had agreed that Seva Dal may be given certain specific duties which were comfortable to their training and all other duties may be entrusted to the volunteers that were recruited independently by the Chhatra Parishad.

Our next worry was the flag salutation functions. No local officers and volunteers were available to help and give us necessary material. We also found at the last movement that the box in which the session flag was kept was missing and it was not possible to get ready a new flag. So we had to use our cotton flag from the camp box which is always with us as a stand by arrangement. As the arrangements were not made known to the Seva Dal Officers, even the president was taken in haste by a wrong way, as there was no local person at the president's reside ce or at the flag base to guide us. This naturally put the president to much inconvenience and trouble and we were also ashmed of this exhibition of inefficiency on our part before the president and others.

At the flag salutation only the All India unit was in the flag base. When the flag saltutation was about to begin a singing party of men and women with muscial instruments entered the flag base and I was informed that the C.M. wants the song to be sung by the Seva Dal and the flag song to be sung by thatparty It was really shocking to me that the Seva Dal which always stood by the National flag and made it popular were being refused to sing the Flag song and the C.M. wanted it to be sung by those who perhaps have nothing to do with the Congress flag except the musical part of it. I for a while thought that let the C.M. and the song party be displeased and we proceed with our usual procedure. But I had to take instructions for

from the higher authorities who were present. One General secretary tried for the compromise, another advised to follow the C.M. The president advised not to prencipale crises ~~and the P.M. kept quiet~~ This resulted in a compromise and a chaos, unbrouni g for a solemn function such as flag salutation It may be notel ~~thx~~ here the tune of ~~Mx~~ Vande Mataram and Flag song was not the recognised one and all could not sing it well.

As the number of Seva Dal workers was very limited I had advised our All India Unit to post ~~volunteers one~~ or two Volunteers at each gate and a few on the dias. They were also instructed to with ~~draw~~ draw if chatra Parishad or ~~an~~ other volunteers appear on the scene. This was to avoid any clash or untowards incidents amongst ourselves. Personally I did not enter the Congress pandal which was not under the control of the Congress Seva Dal the official and the only recognised volunteers body of the Congress.

We had sittings of the Pradesh and district officers where we discussed about our programme and problems. Shri Yadavji visited the All India Officers meeting and addressed them. So also Dr. Austine.

I returned to Delhi after the session was over on 30th Dec.

(S. V. Inamdar)

342

PRIME MINISTER'S HOUSE
NEW DELHI
January, 4, 1973.

Dear Shri Inamdar,

I have your letter of the 1st January.

I am naturally distressed to hear about the incident in the Seva Dal Camp. I had vaguely heard that there was some trouble in the Camp but had no idea of the extent of it. I think you should have informed me the very first day.

As you know, I am not at all in favour of the police coming to our party meetings but Bengal has been through a long period of violence and disorder and many of our workers are still receiving threats of mrder. So one can not blame the Government for taking extra precautions. But this could have been done more tactfully. I am sorry for the inconvenience caused to you and members of the Seva Dal.

Yours Sincerely,

(Indira Gandhi)

Shri S.V. Inamdar
Congress Seva Dal
All India Congress Committee
5, Dr. Rajendra Prasad Road
New Delhi

डॉक्टर

डॉ. बंधू यांना आवश्यक्य पत्राची कॉपी कोर्टात पाठवता आहे. आपल्याला कळवा. कळविल्याची पोचपावती पाठवा. आपण केलेला रिपोर्ट व त्यानंतर पाठविलेला डॉ मुसुमदार यांचा अंजाळाचा रिपोर्ट देखील आवश्यक. मी आपल्या पाठविलेल्या रिपोर्टची कार्बन कॉपी देखील तातडीने पाठविली होती. त्याने कोर्टाचा इतर आदेश आहे. खोल खचले असून त्यामुळे दुरुस्ती खर्चाचा अंदाज आहे. कोणी अडचण होते होती. कळवता सविस्तर होईल. पत्राची व खर्चाची रक्कम कळवावी. कळते पोचपावती.

कोर्टात रेंगाळलेल्या खटल्यांच्या बाबतीत कोर्टाला खटला पाठविला आहे. हा खटला चालविताना येणाऱ्या अडचणी संबंधी कळविले. त्यासाठी कोर्टाने [illegible]

दारी रोवत पाठवदाव्या लागदावर
रुग्ण व्यक्ती तिला पाहण्या धावत

रचना

रेणुका कादंबरी

डा. कु. पद्मा कार्यक्रमा मोठ्याने
देण्या करता सेवादला श्री देवी सर्वांनी
आरक्षण्या स्वयंसेवक दलाच्या पत्नी
भरून पडल्या. मेळावा आरंभ सेवादलाच्या
पेटी पाठीने. सर्व सेवादलाच्या व रुग्णांचे
सेवादलाचा परिचय करून दिला.

Phone : 386494 (Five Lines)

३५५

Personal

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

१५-१-५३

पू: डॉक्टर,

आपको ता १३ चे पत्र मिळाले. डॉ वेद्यांचे पत्र व्याप
प्रमाणे डॉ पुरुषोत्तम यांचा रिपोर्ट करण्याकडाडा नाही ते
कळत नाही. हे सर्व संकाच दिवशी पोस्ट केले गेले होते.
डॉ. वेद्यांना पुन्हा पत्र पाठवत आहे.

कळकळ्याचा इतिहास व मराठी readings मराठी आहे
तेथे छात्र परिषद (कांग्रेस चा विद्यार्थी विभाग) बरोबर
कोणती व प्रकारची संघटना आहे. या संघटनेत Communist
मतप्रचाराला चांगलाच वाव दिला. या संघटनेचा प्रभाव तेथील
कांग्रेस कार्यकर्ते व पुढारी यांच्या वर पुरेपूर आहे. प्रभाव
दूर करण्या पेक्षा दोन "दिवस थांबा" असे सांगितले. तेथील पुढारी पण
या संघटनेस विरोध न करण्याचा. सध्याचा संघटना तेथे बहुतेक
मराठी स्वातंत्र्यवीर सावरकर छात्र परिषदेचा प्रमुख कार्यकर्ता
वाटत असावा. आपल्याला वेळी स्वयंसेवक संघटनेचा नाव
"सेवादल व स्वयंसेवक संघटना" असे ठेवले गेले व छात्र
परिषदेस स्वतंत्र स्वयंसेवक भरती करण्याची परवानगी
दिली गेली. प्रिय रंजन दासगुप्ती (P.C.C. चे जनरल सेक्रेटरी व
छात्र परिषदेचे प्रमुख नेता) यांनी छात्र परिषदेला
भरती होण्यास सांगितले. एकीकडे पुरुषोत्तम
पक्ष सेवादलाची भरती करत होते पक्ष त्याला कोणतीच्या
पुढाऱ्यांची पाठिंबा मिळत नव्हता. शेवटी काय (सेवादल
बाजूचे मराठी) हे तेथील परिस्थिती संबंधाबद्दलचे असे

वारकरी होता पण त्याची मुलाची वकिलाच्या आधारे फसवणूक
ती फारसा वेळ देऊ शकत नाही व नेत्या पदीवर त्याची छाप
पण पडणे कठीण झाले. तेथील ताजुक राजकीय परिस्थिती पाहून
साधारण १५-२० दिवस ही तेथे गेली, संवादाची स्थिती फक्त
होती Sound बिरकी नाही म्हणून तेथील अध्यक्ष
यांनी बुलेट व मोटारसायकल यांचे बरोबर पण, फक्त सर्व
बरोबर ~~नाही~~ नाही पोलीस, खाजगी सिक्युरिटी गार्ड यांनी
काही संवाद करता व बाकीची कामे फोन परिवाद्वारे
संयोजकांनी करावी. ~~त~~ त्यामुळे काही करता संवादाला
3000 स्वयंसेवक मुलींचा. सर्व मोठ्या शहरांना सांगितले
पण त्यांचा आग्रह धरला पण स्वयंसेवक फेरी करावे व
त्याप्रमाणे फक्त नाम मात्र झाली त्यात unwanted
व undesirable element व काही प्रमाणात फोन
परिवाद ~~का~~ कोणती मुलगी आणू ठेवू शकतो
घरातून वारंवार. ३५ तारखेला सभेला 3000 स्वयंसेवक ही
व फोन परिवाद 3 हजार (पण निराळ्या 10 काळा
त्यांचे रोखीत) स्वयंसेवक होते. ३६ तारखेला, मोठ्या
(काढून)
स्वागत. संवादाचा कडून चांगल्या प्रकार केला. दोन
वेळा कार्यक्रम थांबवा व त्यांचे बरोबर संवादाचा
record होता. Sound बरोबर संवादाचा चुस्त सुरक्षा
होती. त्यांची काही मागणी पाठवत आहे
सभा वारंवार परिवाद झाली. स्टेशनवरून फोन
परिवाद्वारे कोणी संवादाच्या गाडी मोटर
मोटरसायकल एक रद्द झाल्याचा आग्रह धरला. जमत होत
संवाद नाही. त्यातून त्यांनी सांगितले. रेल्वे
वेळेवर वारंवार

Phone ; 386494 (Five Lines)

३५७

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

याबद्दल संबंधी सरकारची मते मागवी आहेत.

१) खेड्यांची रहाण्याची व जेवणाची व्यवस्था गावची मंडळी पुढे येण्याबाबत आवश्यक होती.

२) संवादकांना पुरेसे संरक्षण पोलिस खात्याने द्यावे. Bad element पकडून पकडून आणणे करता होते.

३) दूरदर्शनवरील सभा ~~[illegible]~~ आणि आकाशवाणीवर ~~[illegible]~~ व्याख्याने यांची वेळ वाढवून मिळावी. गरजू भागात ~~[illegible]~~ व दाखविण्याची सोय करावी. ~~[illegible]~~ लोकांनी पण साथ दिली. हे गरजेचे preplanning motivated होती.

४) याबाबतची खेड्यात जागृती. तीनही पुरस्कारांची पोस्टरे व त्यांची संक्षिप्त माहिती रहाण्याचे appeal केले

५) ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. दिसत नाही. लोकसाहित्य व पुस्तकांचे प्रदर्शन आणि संबंधित पोलिसांनी येऊन त्यांचे गैरसमज दूर करावे व सभेच्या बाहेर काढावे.

६) मी हे सर्व पुढे पाठविले आहे. अजून काही आले नाही. कारण आपले सर्व काम पोलिसांच्या [illegible] पोलिस खात्यावर अवलंबून असते.

c) Asstt. Engineer यांना R.E. म्हणजेच Executive Engineer यांना Unit Clerk सोडून जाण्या-येण्याचा खर्च आपण मंजूर करावा. सदरचा खर्च Chief minister यांच्या Discretionary Fund मधून करण्यात यावा.

मी स्वतः Chairman R.E. यांच्याशी बोलणी करण्याचे कबूल केले व तसेच येथे मार्गदर्शन Confidential रिपोर्ट पाठविण्याचे सांगितले. या रिपोर्टवर सही करण्यापूर्वी सुधारणा किंवा त्यांची काही शंका असल्यास ती. या रिपोर्टची कॉपी काँग्रेस अध्यक्ष, जॉइंट सेक्रेटरीज, ट्रेझरर, मंत्री व जगजीवन बाबू यांना पाठवावी लागेल. या बाबत विशेष प्रयत्न करीत. बंगाल्यांच्या कार्यपद्धतीचा काही अनुभव नसल्याने येत्या (पुढील) मार्गदर्शनावर अवलंबून राहावे लागेल. सेक्रेटरी बरोबर या प्रकरणावर झालेले बोलणे उपयुक्त होते.

रा.

स. वा. टिळेकर

Phone ; 386494 (Five Lines)

349

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

22-9-03

पू डॉक्टर

सोबत लाख्वा नगरपालिकेची मृत्यूप्रमाणपत्रिकेच्या पाठवत आहे. हास्पीटलचा फार्म पाठवायचा होता. आता आपण ती तेवढी यांची इस्टेट म्हणून नोंदणी करण्याचा इरादा नाही. ती करून घेऊ नका

बाकीचा फार्म पण तेवढा ठेवू नका. सुवासिनीच्या सुरेखाची पासपोर्ट झेरॉक्स कॉपी सोबत आवश्यक पाठवणार होता. ती पाठवायची

श्री. दादा रावडे यांना सोबत घेऊन फार्म्स घेऊन जाऊन इस्टेट ऑफिसला दाखवून घेऊन जावे. फार्म्स अजून तसेच पडून नाही.

बिनाधूर कॅप्स करता जाताना प्रथम घरचे फोन घेऊन व नंतर पुढे जाऊन. येताना जमल्यास मारुती पेंडसेच्या विचार आहे. तिला तेथे सोडून पुढे जाऊन श्री. विजयालक्ष्मीला नमस्कार

सौ.

सौ. वासंती जोशी

Phone : 386494 (Five Lines)

350

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

22-9-63

पू. डॉक्टर,

डॉ वैद्यनाथ पुन्हा पाठवतो पण पत्ता मिळत नाही. विधान नगर पर्यंत पाठवत्या पोलची पी.सी.सी कडून चौकशी केली जाईल असे सांगतो. पण काही उपयोग झालेला नाही दिसतो आहे.

तेव्हा पत्ता पुन्हा एकदा ही विनंती यांच्याकडून मागवून घेऊन पाठवणार होता. पत्र तर अद्याप आलेले नाही. तरी त्यांची स्वीकृती पाठवण्यास ~~त्यांनी~~ सांगावे ही त्यांना पाठवतो की आहे ती पोहोच मिळत नाही.

श्री नंदकुमार हे इमारतीवरचा सध्याचा तेथील स्थानी (पाकिस्तान सध्या रहातात). हेही कारण असेल death certificate करता त्यांचा पुकारा केलेला आहे. तेव्हा पाठवीन.

सध्याचा खराडेचा पत्ता आणखी पत्रावरून पण नवीन नाव सेक्रेटरी म्हणून आपण कळविले पाठवत आहे. कोल्हापूरचा पत्ता पण पाठवत

3/5/

ક્રમાંક:- ટી P. M- Secretariat પક્ષ દ્વારા
નોંધવામાં આવેલ વિગતો વિરોધ કરવા
કરવા બાબત ખુલાસો રજૂ કરવા / માંગવા
બાબત

ઉપરોક્ત વિષયના સંદર્ભમાં જણાવવાનું કે
કરવામાં આવેલ ટાઈપ કરવા.

વધુ વિગતો નીચે

આ.

પી. વી. ડામોર

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

25-9-03

पू. डॉक्टर,

सौ. वत्सला नितीन नवलकुमार यांचे मिरजेतील कन्या रत्न आल्याचे कळून आनंद झाला. Death Certificate साठी सादर केलेला प्रमाणपत्राचा नमुना पाठवत आहे. Regular Certificate साठी प्रयोग होत असून तो पंधरा दिवसात मिळेल. श्री. नितीनकुमार आपल्या निवास स्थानी नाहीत. त्यांच्या वडिलांकडून या प्रमाणपत्रावर सही घेतली.

आपले पोस्ट कार्ड मिळाले. प्रौढांच्या प्रमाणे मुलांनाही मतदानाचा अधिकार असावा हा विचार आपण मांडला याचे स्वागत आहे. परंतु सध्या तरी intolerance च्या वातावरणात हे शक्य होईल असे वाटत नाही. अजूनही सर्वसाधारण माणसाला मतदानाचे महत्त्व कळलेले नाही. इतर देशांच्या तुलनेत आपल्याकडे मतदानाचे प्रमाण अत्यंत कमी आहे. त्यामुळे मतदारांची यादी दुरुस्त करणे हे एक दिव्यच आहे. त्यात मुलांचा समावेश करणे म्हणजे अजूनच घोळ होईल. सध्या तरी स्थानिक स्वयंसेवकांच्या मदतीने मतदारांची यादी अद्ययावत करण्याचा All India Congress

ज्या स्वयंसेवकांना स्थानीक स्वयंसेवक म्हणून घेता होता की तुमच्या काही हरकत नाही!

डॉ. वेदप्रकाश पण आले आहे. त्यांच्याकडे गोकाक येथे कार्यक्रम करता येईल का? स्वयंसेवकांचा व मानधनाची माहिती ई-मेल व्हॉट्सॲप करा. स्वयंसेवकांचा एक ग्रुप बनवला आहे

आपले विनम्र

रा. वा. देशपांडे

"स्वयंसेवकांच्या आधारे स्वच्छ" या नावाने निबंध स्पर्धा कार्यक्रमाची फोटो व माहितीचे एक पुस्तक प्रकाशित करण्याचा विचार आहे. आपण केलेले पाठवावे तर उपयुक्त मार्गदर्शक होईल.

हैं पिता श्री नन्दकुमार देव जी
वाशिष्ठ का स्वर्गवास दिनांक 6.10.92 को
समय 9 बजे दिन बलराम जी हास्पीटल
लखनऊ में हो गया है।

विष्णु दत्त वाशिष्ठ
S/o स्व. नन्दकुमार
वाशिष्ठ

Phone : 380494 (Five Lines)

355

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road
NEW DELHI-1

६-२:७३

पू. डॅक्टर

आपला पत्र मिळाला

सोबत बँकेचा अकौंट पाठवला आहे. खात्यात बेरा ठेवीच्या पावतीचा रु. ५०००/- fixed deposit पण ठेवलेला आहे. त्या फॉर्मवर आपल्या सह्या जरूर आहे. जेथे ✓ केला आहे तेथे सही करून पाठवावी. बाकीच्या गोष्टी मी दोन करून घेईन.

बाकी विशेष नाही.

स.

[illegible]

351

Phone ; 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

19-2-43

पू. डॉक्टर

आपला, दि 17 चे पोस्ट कार्ड मिळाले. आपली तोंडओळखी 2-3 वेळा, अगदी अल्पच पडला आहे. नीट बहुत प्रयत्न केला आहे तरीपण मागे पडत आहे. मनाची खटपट, ती करावयाची विद्वत्ता आहे त्याला अनुकूल मनःस्थिती होत नाही. नोकरीचे चांगले काहीच हात येत नाही. तरुणांना ती शिकावयाची आहे त्याप्रमाणे जागेवर मिळत नाही. अशी स्थिती आहे.

पुन्हा कार्यक्षेत्रात माझा संबंध आपली पत्रे रहू ; नवभारत व भारत स्वयंसेवक यांची आवी आहे. काँग्रेस सेवा दल (S.D.) चे उत्तर नाही.

श्री वाईना जवाहर पार्लमेंटरी कमिटीच्या मीटिंगवर बसवा हा नेहरू बहुत रडला आहे

Collected Works of Pt Nehru चा 2-रा. व तिसऱ्या भागात आपली काही पत्रे प्रकाशित झाली आहेत

बाकी ठीक आहे.

P.T.O

आपला विश्वासू

हनी नंदकुमार यांना हास्पीटल कडून पुरावा
मागा आहे तो पाठवता आहे. यांना काम होईपर्यंत
पहाने. म्हणजे पार्टी लोका डोळ्यांत आहे पण असून
त्यांचे कडून पुरावा मागा नाही. मागण्यावर पाठवीत
हास्पीटल नाव ~~वसंतराव~~
हास्पीटल पाठवणा मागे आहे

358

औषधालय आकारपत्र सं० ३४६

मरण-प्रमाण-पत्र

मैं, इसके द्वारा प्रमाणित करता हूँ कि श्री _____

जिनकी निबन्धन सं० (रजिस्टर नं०) _____ अवस्था _____ वर्ष

और धर्म _____ था और जो इस चिकित्सालय में दिनांक _____ १९ ई०

को भरती हुये थे, _____ के

कारण दिनांक _____ १९ ई० को _____

में कर गये।

अवस्थान (स्टेशन) _____

दिनांक _____ सन् १९ ई०

चिकित्सा अधिकारी

पी० एस० यू० पी०--०६३ आई० जी० सी० एच०--१९५५, च--३०० पुस्तकें

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
कांग्रेस सेवा दल

5 डी0 राजेन्द्र प्रसाद रोड
नई दिल्ली - 1
1/3/73

प्रिय भाई/बहिन,

मैं आपको इस पत्र द्वारा अपने दिनांक 29/1/73 के पत्र की याद दिलाता हूँ। उसमें 7 मई को डी0 हर्डीकर साहब को दी जाने वाली भेंट, आपके कितने प्रदेश तथा जिला अधिकारी इस कार्यक्रम में उपस्थित रहेंगे, क्या आप कुछ सांस्कृतिक कार्यक्रम भी करना चाहेंगे, आदि जानकारी मांगी थी। इस साल के वार्षिक कार्यक्रम पर आपके लक्ष, कांग्रेस तथा अन्य जगह सम्माननीय स्थान प्राप्त विशेष कार्यकर्ताओं के नाम विस्तृत जानकारी के साथ मांगे गए थे जो अभी तक प्राप्त नहीं हुए हैं।

2- अ0 भा0 अधिकारी (जूनियर ग्रेड) प्रशिक्षण शिविर जो पूर्वी क्षेत्र में करना है वह अब धनबाद (बिहार) में अप्रेल के अंतिम दो सप्ताहों में होगा। इस शिविर के लिए आपके प्रदेश से कितने शिक्षार्थी आएंगे। प्रवास खर्च नहीं दिया जाएगा।

3- अ0 भा0 महिला प्रशिक्षण शिविर विजापुर (मैसूर) में अप्रेल के अंतिम सप्ताह में होगा। उसमें आप कितनी महिलाएँ भेज सकेंगे। शिविर 5 मई को पूर्ण करके शिक्षार्थी प्रभात फेरी 7 मई के कार्यक्रम में उपस्थित रहेंगे। प्रवास खर्च नहीं दिया जाएगा।

आपका

(डा0 वी0 इनामदार)

[illegible]

प्रति:- जिला प्रमुख अधिकारियों के नाम।

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra
Prasad Road,
New Delhi-1.
1-3-73

Dear Brother/Sister,

This is to remind you of my letter dated 29.1.73 and the points there in as regards Gift to Dr. Hardiker on 7th May; how many pradesh and district officers would attend the programme; do you propose to present a cultural item there, I have not received the minimum targets onthe programme of the year nor the names of Dal workers who have attened some position in the Congress or elsewhere. Write in details.

2. The All India officers Training (Junior Grade) Camp to be held in the eastern zone will now take place at Dhanbad during the last fort night of April 1973. How many trainees you propose to send to this Camp? No travelling is being paid.

3. The All India Womens Training Camp is to take place in Bijapur (Mysorestate) during the last week of April. How many ladies you can send? The camp will be completed on 5th May so that all the trainees could attend the function on 7th May at Ghataprabha. No travelling is being paid.

Yours Sincerely,

S V Inamdar

(S. V. Inamdar)

Pradesh Heads
Copy to Dist. Heads

36

Phone ; 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

88/5548

20-3-63

डॉक्टर,

मी काही येथे आलो. आपला तो उच्च पोस्ट कार्ड वाचला. याप्रमाणे करत आहे. सोबत श्रीसत्यनारायण यांना पाठवला पत्र पाठवत आहे. त्या वरून आपल्या झालेल्या पत्राची कल्पना येईल. त्यानी आपल्याशी झालेला सर्व बोलणे कळविले आहे. माझा विचार आहे की विरोधी नेत्यांची संयुक्त बैठक [illegible] त्यानी तारीख व्यवस्थित ठरवून द्यावे. मी त्यांना तसे पत्र पाठवत आहे. संख्यात्मक तत्त्वाची कमीतकमी मर्यादा ठरवत असताना काही कारणाने कोणी आदेश करत असेल तरी मी २-३ दिवसात करता येईल असा होतो. परंतु जर पक्षाची अशी परिस्थिती पडल्यास पुढे कसा निर्णय घेतला जाईल ते तेथे पंधरवडे पर्यंत राहावे लागेल. यामुळे अडचणी निर्माण होत आहेत. प्रकृती सुधारत आहे. वरील परिस्थिती विनंती त्यानी कळविले असे दिसते.

माझी प्रकृती चांगली आहे. घरचे सर्व जण ठीक आहे

सत्यनारायण यांना माझ्याजवळ असलेल्या [illegible]
[illegible]

आपला
एस. एम. डांगे

341

New Delhi

26-3-73

My Dear Shri Nimbkar,

It is decided to honour Dr. N.S. Hardiker on 7th May 1973 at K.H.I. Ghataprabha in view of the Golden Jubilee Year of Seva Dal. The programme will be in the form of Expression of gratitude by Seva Dal workers from all over the country. To avoid political colour to this occasion. The Seva Dal Brotherhood (a registered body has sponsored the programme and different off shoots of Hindustani Seva Dal have agreed to participate in the same. It will be a one day programme. There will be mutual introduction of workers in the morning, Reception in the afternoon and Cultural programme at night. About five hundred workers are expected to attend. The D.C.C Belgaum has agreed to host the deligates and arrange for their food and lodging somewhere outside K.H.I. The programme was finalised in consultation with Dr. Vaidya & Dr. Hardiker.

Now as one interested in Seva Dal activity and as a close associate of Dr. Hardiker as well as the president of K.H.I. I request you to grace the occasion by your presence.

Thanking you and expecting an immediate reply, along with your suggestions if any.

Yours Sincerely

Sd/-

(S.V. Inamdar)
Chairman
Programme Committee

Shri V. Nimbkar
Amerind
15th Road Khar Bombay-52

Copy to Dr. Vaidya
C.M.O.
K.H.I. Ghataprabha

"COPY"

Phone : 386494 (Five Lines)

362

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

Ref No. SD/4136

५.४.७३.

डॉक्टर

आपला तारचा कार्ड वेळ्या पूर्वीच कार्ड मिळाले.

सेवादलाचे जे कार्यक्रम ठरवले होते त्यांच्या तारखांत काही स्थानीय कारणामुळे फरक करावा लागला. धनबाद येथे पाऊसामुळे आरवली स्थानीय शिबिर तीन दिवसांनी पुढे ढकलावे लागले. ती माला व मेदिनीपाडा विजापूर येथे होणाऱ्या होत्या. शिबिराची तारीख पण 2-3 दिवस पुढे ढकलल्या बद्दल बंगलोर हून फोन येत आहेत. कारण असे की हे बंगलोरच्या राष्ट्रीय पातळीच्या पारिवाद आहे व त्याला प्रमुख कार्यकर्ते पुढारी येतील, त्यांची व्यवस्था करावयाची आहे. धनबाद मध्ये कार्यक्रम आठवडाभर बंगलोरचा कार्यक्रम आठवडाभर त्याच प्रमाणे विजापूर शिबिराचा कार्यक्रम आठवडाभर. फक्त सेवादलाचा संस्कार वाङ्मय आहे याशिवाय तो मिळण्या कार्यक्रम जेवढ्या लवकर होईल त्यावर पाठवणे अवलंबून आहे. पण ते मिळण्या आधी आपण त्यांची तारीख पुढे ढकलावी

मा. सत्यनारायण व त्यांचे सहकारी विजापुर
रोड्वर, राजकीय परिषद व सभा कार्यक्रम करुं, अशा
बद्दीमुळे तीन कार्यक्रम रद्द करावे लागल्या बद्दल
दुःख-शक्तीदा यांनी शंका वाटते. विशेषतः पहिल्याच
कार्यक्रमासाठी बाहेरून लोकांचा तांतीदरम्यान
पाहुणे. [illegible] जमू दिवस राहून हे कार्यक्रम नसल्यामुळे
मुक्त पुढे सर्वांच्या सोईप्रमाणे त्यांनी तारीख पुढे
करावी असे वि. या बद्दल सत्यनारायण यांना पत्र
पाठवले आहे व त्यांच्या उत्तराची वाट पहात आहे
त्यांचे उत्तर आल्यावर पुढे कळवीत

आ...

स. वा. इनामदार

सी 22-23 मेघाप्रभा सोसा. पुणे 4

सेवा दल बिरादरी
७, जन्तर मन्तर रोड,
नई दिल्ली-१

SEVA DAL BIRADARI
7, JANTAR MANTAR ROAD,
NEW DELHI-1

(Registered under Registration of Societies Act)

364

Ref.

Date २८.२.७३

364

डॉ. वेद यांना स.न.

काल दिवसांनी इथून निघेतो आहे असे तुम्हांस कळविले होते. निघण्यापूर्वी निरोपाची भेटही आपणांशी होईल असे वाटले होते. पण तसे झाले नाही. थोडे दिवस तुम्ही तरी इकडे आला असता तर? तसे आपण आला असता तर बरे झाले असते.

७ तारखेच्या कार्यक्रमाचा तपशील पत्रक पाठवले होते. बिरादरीच्या सर्वसाधारण सभेत हजार रुपयांचा बंगलोर इतक्या कोऽ-ऑपची सुरुवात. पाहुण्या व्यापाऱ्यांच्या मार्फत १५० रुपयांचे शेअर्स घेण्याचे पत्र पाठवले आहे. त्यांच्या प्रतिसादाची पडताळणी २०-२५ दिवसांनी करण्यात येईल. या पैकी किती शेअर्सची खरेदी होईल याचा अंदाज आज करता येत नाही.

मी २२ तारखेस येथे येतो. श्री. [illegible] सांगोपांग चर्चा करू. तोपर्यंत [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

364

(38)

विजापुर
२६-२-०३

प्रो. वैद्य साहेब स.न.

मी परवा रात्री येथे आलो. गोकाकला बस थांबली. पुन्हा बस बदलून आलो. निघण्या पूर्वी तारघरात फोन करता आला नाही. मी. बन्नूर गौडा येथे आहेत. काका श्री सत्यनारायण आले व आम्ही परत बंगलोरला परत गेलो. त्यांचे बरोबर कार्यक्रमा संबंधी चर्चा केली व जेथे जेथे स्पष्टता नव्हती ती करून घेतली. मुक्काम व कार्यक्रमाचे स्पष्टचित्र घेवून परत गेलो. त्यांनी दिलेल्या प्रमाणे कार्यक्रमाची व्यवस्था करण्याकरता श्री रघुरामय्या तयार आहेत. रघुरामय्या यांचे व्यवस्थेत पुष्कळच फरक दिसून येतो. त्यांना व त्यांचे बाईला शक्य तितक्या लवकर घरपुरते पाठवण्याचे श्री. सत्यनारायण यांना स्वारस्य आहे. म्हणून कार्यक्रमाचे कोणते रकाने रद्द करायचे नाही. मी शेवटी दिलेले सारखे पुन्हा नवीन प्रस्तुत करणार आहे व आपण सत्यनारायण यांचे. मुक्काम इंदिराजींच्या P.A. चे घरी केलेले आहे. त्या घरापुरते श्रीमती इंदिरा गांधी डॉक्टरांना स्वतःच पत्र पाठवतील असे दिसते.

मी घरपुरते आपल्या दिनचर्येचा सर्व बदल सत्यनारायण यांना विचारले तेव्हा ते म्हणाले त्याविषयी फोनवर सांगतो म्हणाले. ~~कार्यक्रमाचे रेकॉर्डिंग करण्याचे ठरले~~ माझ्या दौऱ्याचे कार्यक्रमात बदल करण्यासारखे नाही. तो कार्यक्रम होता तसाच ठरल्याप्रमाणे घरपुरते बदल करण्याचा निरोप विचारला आहे.

काका येथील रोगाविषयक सुरवात झाली. उद्घाटनाचे वर्णन. जोराचा पाऊस पडला त्यामुळे वातावरण थोडे थंड आहे. तरी पण उन्हाळा जाणवतो.

बाकी विशेष नाही. डॉक्टरांना पत्र पाठवावे.

आ.
स.वा. जोशी
Govt. Girls H. School
Bijapur

पत्र डॉ. आंबेडकर यांनी पंतप्रधान पं. जवाहरलाल नेहरू यांना

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१

367

नेजापुर

२८-४-५३

प्रति : डॉक्टर

डॉ. बेडकर यांचे नावावर पाठवलेले पत्र मागण पाहिजे आहे. काल पुण्याचे प्रमोद पुंडा यांना दोन्ही सभागृहाचा रोखेरा करता येथून पाठवले होते. दोघांची मदतीला कार्यक्रमाचा व्यवस्थेला त्यांची मदत होईल.

मी मंत्रालयाचे नाव्या पाठ्या कार्यक्रमाची वाट पहात आहे. दोन्ही त्या बद्दल उत्तर करवा लागेल. ९ तारखेला पुण्याचे दौऱ्यात आहे.

ओलाक्डून घटपुजा दि. तिरडा नु वर
ती दोन टोकिटे काढून वर्ष तिरडी
करून घेण्याची व्यवस्था करावी
CHC चा रात्रीच्या महादेवी गोकरा
प्रेरणे पुंकरण जावळ्याचे माहे. जानेवार
मासिक दोष - मी व पाय जादू
असे मासिक टोकिटे I धारणी पं. जि.
ता वाकोड यांची जाहीर सभा होती. दि
व वारसेवरुन दुकान चेतीत. मेरा
रु. वा. डागवा

Dr. K. S. Hardikar
Asst. Professor
Rural Health Unit
Barwani (M.P.)

TAKHIGALTH INSTITUTE

स्वातंत्र्यवीर

१९३७ पंडितजींचा त्यांच्या कार्यकालातील बेळगाव धारवाड व कारवार काही भाग, यात. दौरा असायचा होता. त्या वेळी कर्नाटक प्रांतिक कमेटीचे चिटणीस होता. मी त्यावेळी प्रांतिक काँग्रेस कमेटीचा उत्साही सभासद होतो. पंडितजींशी माझा असलेला निकटचा संबंध पहाता या दौऱ्याची तांत्रिक जबाबदारी माझ्यावर होती. दोन पावणे दोन दिवसात करीत भेटीच जिल्हे पूर्ण करावयाचे होते. पंडितजी सभेची जनतेचे प्रेम पहाता त्यांच्या दौऱ्या वेळचा प्रमाण संपवणे ही कठीण गोष्ट होती. इकडे दौऱ्याची माहिती मी काही माहिती कळवायची यांनी राहायचे ठरवले होते.

सातच्या बरोबर पंडितजींच्या गाण्यांची करण्यासाठी मोटार करण्याकरता होतो. ती बंगल्यावर पोचली. पंडितजींचे गाणे आणण्याचे चपराशी होते. जनतेने स्वागत - यात्रेचे दौऱ्याची ही आवश्यक आहे. दौऱ्याचा पहिला टप्पा संपला व पुढच्या टप्प्यासाठी रवाना करण्याची घडी करावयाची आहे. पंडितजी टप्प्यात झाडाच्या अव्यवस्थेबद्दल करण्यासाठी आहेत! मी त्यांना कोठला तेव्हा हा अवघड मुद्दा "तुमच्या" कोण आहेत? करायचा कसा. मी परत जात आहे. हा दौरा कोणी आखला? कारण मुंबईचा दौरा करा. मी परत जात आहे.

मी रोतायचे त्यांना विचारले. "काय झाले?
झुरेजनरल रुग्णालयात आणखी अकरा-बारा जखमी
व्यक्ती आहेत. आपत्कालीन आणखीही पुरवठ्याची आवश्यकता
आहे. आणखी दहा डॉक्टर्स व नर्सेस यांची गरज आहे."
कितीतरी लोक उत्तेजित होऊन बोलत असल्याने
दोघांनाही काहीच धड कळत नाही.
त्यांची कथा ऐकण्यासाठी मी थांबलो. हॉस्पिटलच्या
आवारात दोघांनी पुरवठ्याच्या ट्रक्स उभ्या केल्या.
पण त्यांनी आणलेल्या औषधांचा साठा अपुरा होता.
रोगप्रतिबंधक लसी व इंजेक्शन्स यांची
आवश्यकता होती. ती आणण्यासाठी मी
परत जाण्याचा निर्णय घेतला. त्यांच्या
ट्रक्समध्ये जखमींना घेऊन मी परत निघालो.
रुग्णालयात पोहोचल्यावर मी डॉक्टरांना
औषधांची यादी दिली. त्यांनी ती
घेतली. त्यांच्या चेहऱ्यावर कृतज्ञतेचे भाव
होते. मी परत जाण्यासाठी निघालो.

यात दोन गोष्टी घडल्या. एक म्हणजे
नवीन अनुभवाला सामोरे जाण्याची
पंडितजींना सवय झाली. लागलीच त्यांनी
मला कल्पना असल्याने एक ट्रक्स घेऊन
मी परत येण्याची व्यवस्था करण्यात
येत असे. त्यांच्या डोळ्यांत कृतज्ञतेचे
भाव असत. त्यांच्या बोलण्यातून
अगदी स्वाभाविकपणे अत्यंत उपयुक्त
अशा, त्यांच्या दृष्टीने आपत्तीची
परिस्थिती उभी होत.

रत्नाकर्‍यात मुद्रण व्यवस्थापक म्हणून होती
तेथे आई, त्यांची अध्यक्ष मंडळात भेट
यांनी पंडितजींशी ओळख करून दिली.
पंडितजी वर्तमान पत्रातील गर्दी अनुभवून
दुर्ग त्यांनी ठरवले हे मंडळ आपले वर्तमान
पाळण्याचे पाहू लेखले. त्यावेळी जवळजवळ
स्थानिक पुढारी व कार्यकर्ते अध्यक्षपदाचे दावे
त्यांनी आपण आपल्यात पंडितजींच्या
वागण्याचा चर्चा चालू झाली. पंडितजी
हे वर्तमान पत्रात गर्दी होती पण त्यांचे
संबंध होते म्हणून उपाध्याय यानी
या बोलण्याच्या आवाजाचे आवेश
पाहून त्यांचे विद्यार्थ्यांचा कंठाळ्याचा
व पंडितजी. तोंड झुकवून गर्दी अनुभवत त्यांत
हे पेटू लागली. तोंड झाकत पंडितजींपर्यंत
आले ते आगदी रागाने कपाळावर ! पंडिता
डोळ्या खेळणाऱ्या आवाज स्वरात होता
स्थानिक पुढाऱ्यांनी पंडितं- ही चर्चा
अंकुरात तिलांजली लागली नव्हती अर्थात
पण तंतर कायम. पंडितजींनी त्या सर्वांना
आरंभीच्या घरची सर्वजण गुपचुप बसले
पण बोलण्यावर चुटपुट लावली मंत्रीच
वातावरण झाल्याचे हेरण्याचे त्यांनी उर्फ केले.
पंडितजी डोळे फोडून तापत तिखट
तोंडाच्या कोकरू रांगतही होता. त्याच्या कपाळी
आणा कपाळ्याही कार्यालयाची आठवण
राहात नसे. कपाळ
झाल्यावर ही

सर्वसंमतीने सर्वसंघाच्या बाजूचा प्रस्ताव मंजूर होत.

१९३२ साली सेवाग्रामच्या आश्रमाच्या बद्दलची बैठक मी बोलावली होती. सेवाग्रामच्या कार्याचे स्वरूप ठरविण्यासाठी ही बैठक होती. तीन दिवसांवर सेवाग्रामचे काही निवडक कार्यकर्ते या बैठकीला हजर होते. त्यांच्याशी चर्चा करण्याचे आणि त्यांचे आदेश घेण्याचे काम गांधीजींनी माझ्यावर सोपविले होते. त्यांच्या आदेशाप्रमाणे सेवाग्रामच्या कार्याची रूपरेषा ठरविण्याचे काम मी करणार होतो. गांधीजी आपल्या आश्रमाच्या संस्थेच्या कार्यकर्त्यांशी स्वतंत्रपणे चर्चा करीत असत. परंतु त्यासाठी एक सभा त्यांच्या अध्यक्षतेखाली आयोजित केली होती. सभेच्या दुसऱ्या दिवशी सभेचे कार्यवृत्त तयार करण्याचे काम करण्याची माझ्यावर सोपविण्यात आली होती. गांधीजींच्या कार्यक्रमाप्रमाणे प्रत्येक गोष्ट होत असे.

सभा संपेपर्यंत रात्रीचे दुसरे प्रहर उलटून गेले होते. आणि सकाळी लवकर उठण्याची सवय असल्याने मी झोपी गेलो. सकाळी उठल्यावर गांधीजींच्या सूचनांची संक्षिप्त टिपणे काढण्याचे काम करण्यासाठी मी बसलो. त्यां

या गर्दीत गांधीजी रेल्वेडब्यात त्यांची काय
दशा होईल हा विचारच अंगावर काटा
आणण्यास पुरेसा होता. थोडी माय
लेकरांत बुजबुज व नंतर डाऽडिक्रांचा
रोंधरव झाला. लोक गांधीजींच्या डब्यात
शिरू लागले. सर्वांनी
आपल्यात राष्ट्रीय सभ्यतेचे दर्शन
घडावे असे कोणीच विचारू शकले.
आयोजकांनी पाऊण तासाच्या प्रवासासाठी
केलेली सर्व गणिते व गांधीजींना बाहेरच्या
कार्यक्रमांचे दुपारी पहाऽऽयंत घोषणा जपू
डॉ हुजूर यांना आपल्याकडे आता आपल्या
लोकांची राहिली नाही या शोकाने तो
डब्यात उपस्थितांवर जबाबदारी
असली. पाऊण तास २-३ संवादकांच्या
कार्यकर्त्या रविवारी कोणीच नव्हते. त्या
सर्वांनी स्वयंसेवकाचे रूप नव्हते. फक्त पुरुष
पडला. थोडा विचार केला. लोकांच्या
आग्रहा तो पण मंत्री कोणी तरी व्यवस्था
करणे जरूर होते. ~~आणि विचार आला की~~
~~त्या डब्यात~~ सर्वत्र इरवर नजर टाकली व
अंदाज घेतला. ~~त्या~~ सर्वांचे अथांग राहणी होती
डब्या बाहेरच्या बाहेर पोलिसांचे असणे
दिसले. आतल्या बाजूला पोलिस
ट्रेनरात डब्यात आहे. एक कल्पना सुचली व
पोलिस ट्रेनरवर गेला. पोलिस अधिकाऱ्याला
भेटला त्याला एक रोमांचकारी
कथा सांगितली. वगैरे

त्यांच्या सी बांधवांचे विचारांची गांधीजींच्या
बाहेर येऊ राकतील / त्यांच्या तरुणाई यांचे उगार
नव्हते. गांधी ॲन्ड ऑडरि~~ली~~ त्यांच्याकडे
दहशती त्यांचा आदेश करत नसेल. पण
परंतु कारवाईचा पोलिस अस्त्र हेतु हात
समजदार पक्ष्य वारला! तो इथपर्यंत कधी
मागे येत नाही. " मी इथपर्यंत मार्ग स्वयंसेवक
असतो तर मी तुमच्या आज्ञेत नसतो. " त्यांनी
विचारले. तुम्ही स्वयंसेवकांच्या मतीने काम
गोष्टीना बाहेर पाठवू शकत! तुमचे स्वयं
संवेदनशीलता तर मी त्यांचे जागी ~~असते~~
तुम्हाला पोलिस ठेवायचे तयार नाही कारण
महात्माजी ना सुरक्षा तुमच्या इच्छेने
आश्रमाची महत्त्वाची वाटते. मी पत्र वाचले
हरकत नाही/ पण पोलिस चा! त्या पत्रात
महात्मागांनी कार्यकर्त्यांना अटकेची परवा न करता
घ्यायला पाहिजे पोलिस अधिकारी आश्रम
उभी केली व पाहिजे तर जास्त संख्येने भी
आंदोलन तयार करण्यास सांगत होते. मी माझ्या
सवयी अपेक्षेत्या 2-3 सेवादला कार्यकर्त्यांना
घेऊन पोलिस अधिकाऱ्यांना सांगत असलेल्या
ठरवले पाहिजे. पण काही असोत. मी
गांधीजींच्या बरोबर राहिलो. पाहिजे
कार्यकर्त्यांनी पोलिसांनी अटक
बरोबर बजावली होते. गांधी
आपल्या घोटाळ्या

पर्यंत. सुरवरू पांघरूण. पांघरूणाच्या
हजारी झुले. कोची चक्का बुक्की मेची गादी.
लोड ~~गा~~ रोतपर्ण पांगर्ण. पोडीय २-३ रानव
गेलो व्याका (सिगारेट ओढर केली व्यांनी
तीहासत होता धोवली! व्यांचे आकार
भारत विषय झाला!

इमारत बांधावयाची म्हणजे आणखी
पैसे मंजूर करावे लागतील. त्या
करता Income Tax Commission
कडून Income Tax Exemption
Certificate मात्र वर देणाऱ्या
विश्वस्तांवर सोपवण पडणार नाही
म्हणजे त्यांचा अर्ज केलेला आहे व
तो विचारात घेतला जाईल पुढे
आहे. ही माहिती इन्कम टॅक्स
बद्दल इन्कम आहे या दृष्टीने
गोळी आहे. त्याच प्रमाणे या इन्कम
कडून इमारतीची काही म्हणजे काही
साधन जागर कार्यकर्ते जमवणार नाही
असेही त्यांना लिहून दिले आहे.
(कार्यक्षम करता)

दोनशे मुलांची सोय होईल अशी इमारतीची जागा त्यांनी कोपरखैरणे
जवळ दाखवली आहे. पण ती
मात्र सोयीची नाही यासाठी परवानगी
विश्वस्तांकडे मी मात्र दाखल करावी

नवीन देवी 306
22.6.03

To Sir,

माझे वडील यांना विधवा असल्याने Foundation संबंधी माहिती स्वीकृत प्रदान आहे

जागा - R.K. Puram Sector II मध्ये जागा विकावी आहे. त्याचे क्षेत्र फळ 203 स्क्वेअर यार्ड आहे. या जागेची किंमत रु 1,69,000 रु यायची जागची. हे तीन आहे. या किंमती शिवाय दरवर्षी जागेचे दरवर्षी रु 1714.00 पै. ट्रान्सफर फी वेगळा यावे लागतात (आहे)

जागेला तारा घालून ठेवला कम्पाउंड घातलेले आहे. त्याच्या जागेच्या इमारतीचा प्लॅन तयार करण्यास दिला आहे. तो तयार झाल्यावर 2 महिन्यात कडून पास झाल्यावर बांधकाम सुरू करता येईल

From

2167

Dr. V.S. Kesavalu
Vpi. Agricultural
Res. Institute
Anyon Pet

प्रश्न हा आहे की खाजगी रुग्णालय
clinic चे करता फायदा ~~काय~~ येथे
जागेचे. कारण जागा कोहान आहे म्हणून
~~काय~~ त्या थोड्या ground आणि
ofternoon clinic चे करावयाच्या
त्या ground floor वर त्या सेवाभावाने
कोहान या दरम्यान करता येईल. पण त्या
सेवेची दरम्यान खरंच फायदा. ही
यशवंतरावांनंतरची बगारता विचार-ा
पडावा..

आज दूरध्वनी रु ४३२८ आहेत
पैकी रु २६५०० डिपॉझिट
घेण्यात आहेत.

दर वर्षी वेगळा गट

"सेवा"

V.P. Kolhapur

Phone : 386494 (Five Lines)

378

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

22.6.93

पू. डॉक्टर,

फार्म पोस्ट कार्ड किंवा अर्जाबाबत. परवा श्री टेंबे भेटून गेले. त्यांच्या केसची त्यांनी आठवण करून दिली. त्या बाबतीत मी प्रयत्न करत आहे.

श्री राज बहादुर सप्टेंबरच्या दुसऱ्या आठवड्यात घटस्फोटास जाण्याचा कार्यक्रम ठरवीत आहेत असे चौकशी करता कळले. श्री बहुगुणा यांनी असत काही ठरवले नाही.

गेल्या रांचीच्या दौऱ्यात श्री. संजीवरावांचे आंदोलन संपवावी. श्री सेठी इतर राहू शकले नाहीत. बिंदु-दोंग करता फोन अंकल करण्या संबंधात पत्र लिहावी. काका या संबंधात श्रीसेठी यांना पत्र लिहणार होते. त्यांनी सूचना आल्यावरून मी फिनिश्टरला अंकल करून पुन्हा केरल कोटा घ्यावा म्हणजे कसे काय जाऊ शकेल यासाठी फक्त रोका आहे. तसे अंकु

कार्यवाही नंतर तेथे काही तरी कार्य
सरु करण्याचा प्रयत्नात आहे
पोलीस याबाबत आहेत

आ.
सं.वा अधिकारी

379

Phone : 386494 (Five Lines)

380

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

3.2.63

पू. डेकर,

माझी मागीदा पत्र लेखकाची अस्वीकार्य परवा माझे बंधु दुबरहट्टा येथे आले होते. स्वयंसेवकांच्या हातीहारांचे दाखवून रु. पंचवीस त्यांना लेवडीने सांगितले आहे. त्याची पूर्तता करो नसल्या मुळे त्यास विलंब झाला. मला वाटते हे काम लवकर होता वेगळे होईल.

नंदकुमार यांनी जो हर्ष परिणामी त्या पत्र परत पाठवल्याबद्दल प्रकाशक ना जो हेवा आहे तुमचे वेळ कोठे पर्यंत करता येईल.

सोबत सही करता बँकेचे अंक स्लीप पाठवत आहे. मागे आपण अशी स्लिप सही करून देणे होती पण त्यावर स्टेप लावण्यात चुकी

झाल्या मुळे हो नवीन खरेदी रद्द हो
करून ती मागवावी. तरी चालू ही
पोच्ची मात्र रद्द करून ती परत पाठवावी.

१५-१६ तारखेस A.D.C. ची बैठक
आहे. त्या वेळी संबंधितांच्या
प्रदर्शनाचे उद्घाटन आपल्याला
बोलावले आहे
याची नोंद असावी.

स्व. वा. [illegible]

श्री सुशीला बाई यांना भेटी आहे.
त्यांची प्रकृती आता साधारण बरी
आहे. त्यांच्या बायकोच्या sickness
मीटिंग वेळी आपल्याला कळवू आहे.
त्यांचे पत्र आहे.

येथे परी सर्व आनंदात आहेत

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

पू. डाक्टर

आपको २८-१२-७३ चे पोस्ट कार्ड परवा मिळाले. माझे बंधू श्री पागे यांचेवरोबर इरवर गेले होते म्हणून कदाचित आपल्या पत्राचे उत्तर पाठवले नसेल. त्याना स्वतःचे काम करून इरवी करावयाचे असल्याने पुढे नेले होते असेल.

२-३ दिवसात मी आपणास टाईप करून शाखांची ७ ते १६ व २०-२१-२२ ही प्रकरणे पाठवत आहे. त्या बरोबर पुरवणीदाखल सर्व प्रकरणांची सूची पण पाठवत आहे. काही प्रकरणात रिक्ती असेल तर पाठवावयाची इरवी करावी लागेल असे वाटते

पाठवीचे प्रकरण आपण बरोबर वाचले
होते. त्याची अंकुशाची किंमत नाही. आपल्या
कडे आहे त्याची माहिती दुसरी आहे
पुस्तक वरचेवर आपल्याकडे महाराष्ट्र असावे
कर्नाटक पुकर या संवादाची खरी मजा
वाढवी आहेत कारण या प्रांतात मराठी
मानक किंवा पुस्तक खंडेकर

परीक्षेच्या वेळेस आहे वेळ नी क्रो
आणि नाही. तिकडचे चांगले चालू आहे
पण नीट्यो पास्त दर असतो. अं. स. चा संवाद

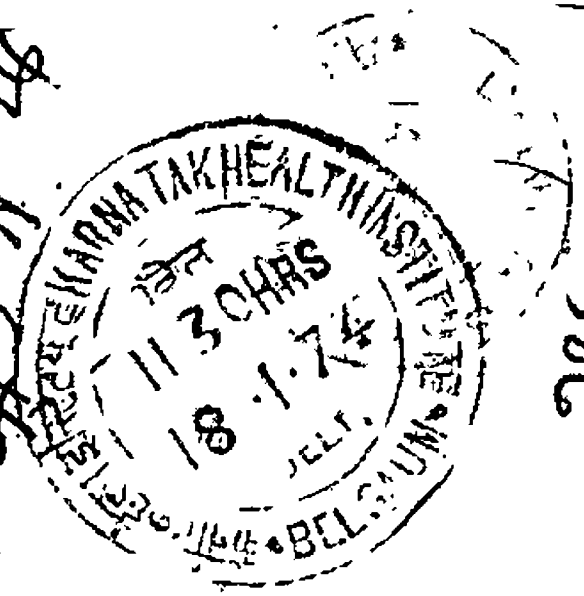

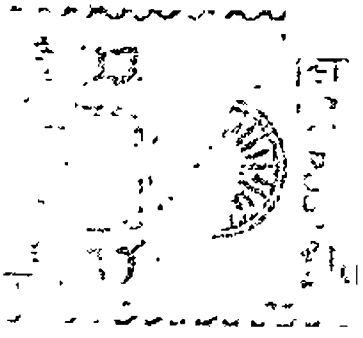

Dr. Y. K. Kalaskar
Asst. Professor
Karnatak

392

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

कांग्रेस सेवा दल

5 डा0 राजेन्द्र प्रसाद रोड
नई दिल्ली - 1
22/10/73

प्रिय भाई,

मैं आपका ध्यान निम्न परिपत्रों की तरफ आकृष्ट करना चाहता हूँ।

1. 22/9/73 - पैरा 2
2. 29/9/73 - पैरा 1(प्रथम हिस्सा) पैरा 2
(सुवर्ण महोत्सव वर्ष के दल समाचार के अंक में प्रकाशित करने के लिए आपके प्रदेश सेवा दल का इतिहास) पैरा 3
3. आपकी प्रदेश कार्यकर्ताओं की सभा की तारीख।

पत्र का जवाब तुरन्त अपेक्षित है।

आपका

(स0 खा0 इनामदार)

प्रदेश प्रमुख अधिकारियों के नाम

English version:

Reminder and attention to letters:-

1- 22-9-73 para 2
2. 29-9-73 para 1(first part) para 2(Prades history for Golden Jubilee number of Dal Samachar) and para 3.
3. Dates for the meeting of the pradesh officers.

An immediate reply is expected.

अखिल भारतीय कांग्रेस कमटा

कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

२-१-७४

पु डॉक्टर

मी कार्यालयीन परवा आलो. येथून कऱ्हाडचा व तेथून गणेशपुरी (महाराष्ट्र) येथे गेलो होतो दोन्ही ठिकाणी सेवादलाचे कार्यक्रम चांगले झाले गणेशपुरी येथे महाराष्ट्राचे शिबिर होते. कांग्रेस अध्यक्ष डा. राव व श्री यशवंतराव पण तेथे गेले होते. श्री पी के. सावंत यांच्या प्रयत्नाने पुढील वर्षी सेवादलाचे कार्यालय चांगलीच चालणार असे आहे

मुख्य येथील संचालकांच्या
कार्यालयाची पुनर्रचना करण्यात
यावी. Final Result देण्यात यावे
जेणेकरून संशोधनाचे काम
सुरळीत चालू होईल.

संशोधकांच्या सुविधा वाढविण्यात
याव्यात. पदोन्नतीचे धोरण
स्पष्ट करण्यात यावे.

Yours faithfully,

Ram Bolan
Karnataka

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra Prasad Rd
New Delhi-1.
29-1-74

Sub:- Annual Programme

Dear Brother/Sister,

You must have read in Dal Samachar of Jan 1974 of the tentative programme for 1974. It will be finalised in the meeting of officers at the earliest. You have to draw your pradesh annual programme in the light of the All India Programme. Send a copy of the pradesh programme for the year 1974 with the targets under each item along with the present position in the same. So far as we are concerned you will have the Pradesh officers' meeting at the earliest if it could not place during the last year. I will personally attend it.

2. The organisation has to be built up. I am enclosing a note in connection with this. Check up your pradesh organisation and do the needfull in the matter.

3. I hope you have read my article "Naya varsha aur naya karya" in December issue of Dal Samachar. As stated in the article our volunteers and units should take up to Congress work and Congress programmes which could make us conspecuous in the field of activity. That would also build up our new image if we were successful in this. We are taken as traditional with no initiative and new field of activities. You will think over this seriously and act.

The second point is recruitment. Let us begin this year with new recruitment and increasing our numerical strength and places of activity. Let the organisation be spread to the nook and corner of the pradesh. On and average there should at least be two volunteers for each polling booth. I would like to know the progress in this from time to time.

4. You will note that we have already posted "Manyata Patra of 1973" to the respective persons.

5. You will also see that all those trained in All India Camps are given some responsible position or disqualified because of inactivity or inefficiency. Report such names with reasons for our record.

6. As regards election work you have to be in contact with the agency of your p.c.c. as suggested in our letter dated 7-1-74 and send report to this office for information when ever such work is undertaken.

7. Through this letter I also want to remind you of the Bharat Nepal Maitri Yatra organised by Seva Dal Biradari. You will get the details in Dal Samachar of Dec. 1973.

8. The Anter Bharti Geetawali is out. Two copies are being sent to each pradesh office. One is for the office use and the other is for the use of the Pradesh Head. Others will have to purchase it. The price is seventy five paisas only; postage extra thirty paisas. V P can be sent for more than ten copies only.

Yours sincerely,

(S. V. Inamdar)

To

Pradesh Heads

CONGRESS SEVA DAL

General Organisational Guidence.

i. Office:- The office is an important coordinating and stabilising factor. Its regular working, prompt attention to correspondence and presence of a person who can work with some sense of responsibility is necessary. The pradesh office should be an example, the district officers could follow. What is the position of your Pradesh and district offices of Seva Dal? It is better to reorganise them as effective agencies of contact and communication.

ii. Tours:- Tours and visits keep the units alert and active. They act as encouragement to active workers and a check on irregularities and bogus reporting. Through visits we come in close contact with our workers, their thinking and activities. Visits are specially necessary in case of "follow up" work after training camps, meetings and circulars. Expenditure on tours and visits should have a priority in the budget next to office. The tours should have specific purpose and they should never be "flying" ones. I would prefer spending on a tour of a part time worker, than spending on the pay of a whole time worker, with no money to provide for his tour.

iii. Activity:- I hope you read my articles in Dal Samachar of August and Sept. on "Work for Seva Dal". You should also note the points appearing in the side column on page one. Seva Dal has to be locally active and useful to the Congress and the local public first. Seva Dal being a district pradesh and an all India body, deserving persons should be sent to participate in programmes organised at higher levels, otherwise the local people would have no incentive and a broad vision. The programmes to be followed at pradesh, district and local levels should have continuity of purpose and attempts towards progress. This can be done by planned activities only. Seva Dal not only has to act as messengers of the Congress ideology but should activity participate in all political programmes of the Congress and the day to day political developments, not as individuals but as a team, as a unit. Whenever we hear of any major event or programme we should immediately think of the Role that Seva Dal could or should play in it. We should have our share or contribution in every national problem or development. If this was not possible what is the good of having a Seva Dal organisation of the Congress?

iv. Staff and Assistance:- We are really short of workers I mean suitable workers. I wish, by the end of this year we should be in a position to have reasonably efficient and adequate staff at the pradesh and district levels. Every Pradesh and district head should have at least two competent and responsible assistants. A few days back I had called a couple of names from the pradesh heads, of their immediate assistants; but the response was not so satisfactory and the names sent were really not independent workers.

I feel we hesitate to distribute work and give freedom of action to assistants and share responsibility with others. Of course there is other side to this problem also which has to be taken into consideration. In selecting workers we shall have to see whether he or she is sufficiently free to move and work even at odd hours; also he or she could work in Seva Dal for a reasonable periods and last but not the least he or she should be useful as a field worker or as a specialised worker. I would like to draw your attention to the point that a wrong worker is liable to be a nuisance, a problem. It is advisable to pick up workers trained in camps, or at least get the worker trained at the earliest by sending him to a training camp.

v. Routine:- An organisation should necessary have some routine. It is like a thread that keeps the flowers in a garland linked to gether and beautifully arranged. Here are a few routines which need insistance.

1. Regular and fixed meetings of members in a month.
2. Reports from, and visits and circulars to places of activity.
3. Working of office at regular hours.
4. Putting every member in a unit and under a Nayak.
5. Removing inactive members at the end of the year.

An organisation has to be built up, the Seva Dal can be built as stated above.

29-1-74

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४९४

391

2 ● 2·74

प्रिय डाक्टर

श्री उमापुरकाद यांनी नावावर पाठवलेले कार्ड मिळाले
पण केवळ त्यांनी पत्रात उल्लेख केल्याने मी
त्यांना मानपत्र त्यांनी पुन्हा मागितल्याने वरील पाठवलेले
त्यांचे Confirmation Art Medicine Cyanamid चे
आहे. ~~[illegible]~~

पुस्तकाबद्दल केवळ पुस्तकाच्या उपयोगाचे संदर्भ
त्यांना हवे होते. रामकृष्ण हे सेवाग्राम आश्रमाचे.

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

393

2 1.68

पू डाक्टर

आपला पत्र चे कार्ड मिळाले. त्या प्रमाणे कार्ड (
रोड चा पोचल्याने) मिळाले होते. पण काम झाल्याची
कळवले.

ची चैतुकाचा हल्ली कोल्हापूरला आहे. काही महत्त्वाच्या
त्याला पॅरॅलिसिस झाला होता. त्याला पुढे paralysis मारू
त्यानंतर त्याला हॉस्पिटलमध्ये दाखल केले. पोटाची दोन वेळा
ती साधारण व पायाचे मसल आपरेशन करावे लागले. पुढे
त्या खेळाचा पण्य कायमचा लागला. त्यामुळे चालत नाही
गाडी आहे. ती तोपर्यंत करतोय्यर आणले आहे. त्यामुळे

मा. पालकमंत्री जगदीशप्रसाद स्कंधावर
दौरा : औषधशास्त्र अकादमी
यांची भेटीविषयी पत्रिका

आ.
म. वा. आठवले

Dr. K. S. Hedke
Exp: Pharmacology
Prof. Belgaum
Karnataka

३९८

तवा source of income नाही. मी त्याला
काही पैसे काय देणे. इस्टेट फक्त
काही मदत करणे जास्त मोठ्या
व्यापारांबद्दल आणि गोवर्धन
बद्दल आहे

घरोघरी पैसे मोठे व्यापारांचे
पण कुरघोडी मोठे सर्वदा गोधनाचे
शेतकरी गावे

Dr K S Hardikar
Civil Lines
Belgaum
Karnataka

394

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra Prasad Rd
New Delhi-1

5-2-74

Dear Friend,

Here are our impressions in the form of suggestions as regards your pradesh. I request you to examine them and do the needful in the matter and write to this office.

The All India programme for the year 1974, has been published in Dal Samachar of Jan. 1974. You will kindly see it and finalise the programme for your pradesh in the light of that. We do feel that every pradesh should have a special activity of its own as per its requirements, suitability and liking. You consider this point and decide yourself. It is not necessary to repeat that we need more whole time workers if necessary paid ones and full facilities should be offered to the workers to move in their jurisdiction with a view to organise guide and supervise the Seva Dal work,

This year at the beginning it would be advisable to concentrate on recruiting, thus increasing the places of activity and number of volunteers. As suggested by the Congress President there should at least be two trained workers for each polling booth. Let us try to reach this target. There was also an equally important suggestion that Seva Dal units should make Congress programme their own and be more active in the Congress field than at present. This will make the Seva Dal more helpful to the Congress and conspicuous in the public. Seva Dal should undertake public programmes one after another, rather continuously.

I hope we will have a meeting of the Chairmen Seva Dal Boards and Pradesh Chief Officers at the earliest so that we can exchange views and find solutions to our problems.

Thanking you.

Yours sincerely,

(S. V. Inamdar)
All India Organiser

To

The Chairman
Pradesh Seva Dal Boards

Copy to Pradesh Chief Officers.

396

14-3-52

अखिल भारताय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

प्र. डाक्टर

आपको ता ७ के कार्ड आज (फेब्रुवारी) मी मिळा
पण पाठवायचे होते. श्री मेहुलाका यांनी प्रकृती सुधारत
आहे. दूरध्वनी केला होता. चार-दोन दिवसांत
मोपानची देता येतील. त्यांना अजून सुट्टी आहे. त्यांना
लिहिले आहे पण ते आजारी असल्याने पत्र देतील
(विश्रांतीसाठी) आहे. त्यांना रु १३५/- मनिऑर्डर
पाठवली आहेत. अजून एक महिना लागेल. तो
रुपयाची त्यांनी फेडण्याचा त्यांनी काही विचार केला
नाही. विचारीन.

Rec'd on 24-3-74

598

21-3-74

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

पु. डेक्कर

"[illegible] डा. हडकर यांचे सहवासात हो कोल्हापूरा माहेरा झाल्या दक्षतेनंतर ध्यानात सुरवात केली होती. पण अशातऱ्हेने सर्व लोक प्रेरित होण्याचे बेळगावी महान कार्य यशस्वी झाल्याने सुरुवातीची सैनिकांना पुस्तक रूपाने प्रेरणा करण्याची इच्छा आहे. लोकांना प्रकाशन करण्याचे तयार आहेत. सर्व कोरमध्ये तयार आहेत. पुस्तक फार मोठे नाही पण ३०-५० पानांचे होईल. त्याला सर्व कोरचे 2-3 दिवसांत पाठवीत आहे. कोणी सूचना आवश्यक असल्यास कळवावयात.

1807 397

Dr N S. Hardikar
KH 1. Ghalabrabka

Dist Belgaum
(Karnataka)

मी पेंढरकरांचा यांनी पेन्शन तक्रीबरो
आहे पण अजून येत नाही. त्यांत
डायाबेटीस पण आहे.

मागे त्यांच्या आजारपणावर काही
खेरच खोड्यं होत. त्यांची एक प्रत
माझ्या कडे होती. पण ती मी प्रो. संपतरावांना
दिली होती. त्यांनी त्यांच्या कोणाची
प्रत आहे का?

बाकी बरं आहे.

आ.
स.वा. जोशी

To
Dr. V.S. Kandlikar
Asst. Librarian
Univ. Bellary
Karnataka

349

CONGRESS SEVA DAL
OF
BOMBAY PRADESH CONGRESS COMMITTEE

Tel. Nos:
26 13 02
26 13 03
26 13 04

"Congress Sadan",
Mahapalika Marg,
Azad Maidan,
Bombay.

28th March 1974.

Honourable Sir,

Under the auspices of Bombay Pradesh Congress Seva Dal and Silver Jubilee of Independence Celebration Committee, we are holding an Exhibition of photographs of the struggle for independence at "Congress Sadan", Mahapalika Marg, Azad Maidan, Bombay-1 from 8th April to 13th April 1974.

We request you to send your messages on this occasion and oblige. Your message will encourage the dedicated Sainiks of Congress Seva Dal, Bombay to work hard and make this Exhibition a great success.

Awaiting your message.

Yours truly,

Vasantrao Mengde,
Chairman,
Congress Seva Dal
Bombay Pradesh.

B.D.Nakashe, J.P.
Pradesh Sanyojak,
Congress Seva Dal,
Bombay Pradesh.

Bhanushankar Yagnik,
Convenor,
Silver Jubilee of
Independence Celebration Committee.

काँग्रेस सेवादल

(मुंबई प्रदेश)

जाहिर निवेदन

मुंबई शहरातील सर्व जनतेस कळविण्यास आनंद वाटतो की, काँग्रेस सेवादलाच्या विद्यमाने दिनांक ६ एप्रिल ते १३ एप्रिल १९७४ पर्यंतच्या राष्ट्रीय सप्ताहाच्या कालात भारतीय स्वातंत्र्याच्या चळवळीवर आधारीत फोटोचे प्रदर्शन काँग्रेस रा दलाच्या आवारात आयोजित करण्यात आले आहे.

स्वातंत्र्यप्राप्तीसाठी १८५७ च्या स्वातंत्र्य संग्रामापासून ते १९४७ चे स्वातंत्र्य मिळेपर्यंत अनेक नेत्यांनी व असंख्य जनतेने अतोनात हाल अपेष्टा सहन करुन आत्म बलिदान केले. परक्या इंग्रज सरकारविरुद्ध जीवाची तमा न बाळगता बंड, सत्याग्रह अन हकार शिक्षणाद्वारे जनजागृति अशा अनेक मार्गांनी लढा दिला व इंग्रज सरकारला जेरीस आणून भारत देश स्वातंत्र्य केला. स्वातंत्र्य चळवळीतील अनेक पुढारी व तरुण यांना स्वातंत्र्य प्राप्तीचे स्वप्न ... स्वतःच्या नयनांनी दुर्दैवाने पाहण्याचे भाग्य मिळाले नाही. पण त्या सर्वांनी केलेल्या अमोल त्याग व बलिदानामुळे आजचे स्वातंत्र्य आपण उपभोगीत आहोत. तरी त्या... प्रसंगाचे चित्रण करुन आजच्या स्वातंत्र्य प्राप्तीनंतरच्या तरुण पिढीस त्याची माहिती करुन देण्यासाठी व त्यापासून स्फूर्ती घेण्यासाठी सेवादलाने सदरहू प्रदर्शन आयोजित केले आहे.

तरी मुंबईतील आप जनतेने सामाजिक व शैक्षणीक संस्थानांनी हे प्रदर्शन पाहून सुवर्ण संधीचा लाभ घ्यावा.

आपला सहकारेच्छु

पी. पी. नरकाशे

जे. पी.

प्रदेश संयोजक काँग्रेस

सेवादल मुंबई प्रदेश

काँग्रेस सेवादल
मुंबई प्रदेश काँग्रेस कमिटी

402

— निमंत्रण पत्रिका —

दि. 1/4/74

स. न. वि. वि.

आपणास कळविण्यास ~~अत्यंत~~ आनंद वाटतो की, मुंबई प्रदेश स्वातंत्र्य रौप्य महोत्सव समिती व मुंबई प्रदेश काँग्रेस सेवादल यांच्या विद्यमाने श्रीयुत बा. ता. महाराज स्वातंत्र्य सैनिक कोल्हापूर यांच्या स्वातंत्र्य चळवळ संग्रहाचे प्रदर्शन काँग्रेस सदन, आझाद मैदान, येथे दिनांक 7 एप्रिल 1974 ते 13 एप्रिल 1974 पर्यंतच्या राष्ट्रीय सप्ताहाच्या काळांत आयोजित करण्याचे ठरविले आहे.

कु. रजनी पटेल अध्यक्ष, मुंबई प्रदेश काँग्रेस कमिटी ~~उपरोक्त~~ रविवार दि. ७/४ रोजी प्रदर्शनाचे उदघाटन संध्याकाळी ठीक सहा वाजता करणार आहेत.

आपले नम्र,

वसंतराव येंगदे, चेअरमन प्रदेश सेवादल बोर्ड	वी. वी. नक्काशे प्रदेश संयोजक काँग्रेस सेवादल मुंबई	भानुशंकर याज्ञिक संयोजक स्वातंत्र्य रौप्यमहोत्सव विधि समिती

Phone ; 386494 (Five Lines)

403

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

30.3.68

प्रिय डॉक्टर,

३.४ दिवसांपूर्वी श्री सुब्बाराव यांचे पत्र आले होते. त्यांनी आपला वरील बँकेची कर्जाची पत्रे यावर तपशील आधारित होते आले होते. त्यांना उत्तर पाठविले आहे.

कर्जाच्या सर्वांची पडताळणी करून योग्य असतील त्यांना मंजूर करावी व काही करण्या संबंधात कोणत्या, अशी त्यांची सूचना आहे. ही कल्पना योग्य आहे. पण प्रश्न हा आहे की सर्व राष्ट्रीयीकृत बँका प्रामुख्याने समाजसेवी, सरकारी, निमसरकारी, स्वयंसेवी अशा संस्था धार्मिक संप्रदाय व कुठल्या वर्गाकडे दुर्लक्ष झालेल्या क्षेत्रांची बहुतेक बोलत आहेत व आपल्या परीने प्रयत्न करत आहेत. तेव्हा अशी कोणती नवी गोष्ट आहे की त्यांच्या उद्देशाने आणखी एक स्वतंत्र प्रयत्न करून पाहिले पाहिजे. असा प्रयत्न यापूर्वी केला गेला आहे का? त्यांच्या कडून - बँकेकडून अपेक्षित असे प्रयत्न यापूर्वी आहेत व त्यांच्या बँकांच्या नवीन प्रयत्नांना हातभार लावता येऊ शकेल का? त्या दृष्टीने काय करता येईल? प्रत्येक कारण आणि स्वतंत्र बाबतीत की "सोप्पे कोणी तरी करून पाहावे" पण आपण तसे हा दृष्टिकोन आणल्या. शेवटी व त्याचे ही प्रत्यक्षिक करून पाहावयाचे असल्यास शेवटी, त्यात यशाची संधी कशी देता येईल ही शेवटी आहे. पण तसे प्रत्यक्षिक पण लागू होण्यासाठी असली पाहिजे. पण असे वाटते की आपली एखादी कोणतीही बँका आणि आपले त्यासाठी

आगरा राजकीय पक्षाची उभी केलेली नरवूत तो अनेक औतिहासिक परिणामांचे प्रक्रिया (process) आहे. भूतकालात घडलेल्या अनेक घटनांचा तो एक प्रतिक्रिया (reaction) आहे परिपाक (result) आहे. ती केवळ वाईट आगरावेदूप दिसली तरी त्यातून नवजीवन निर्माण होणार आहे हयाला तर्वेवूत ती तोडण्याचा प्रयत्न न करता त्याचे वर्तुळ पूर्ण प्रयत्न केला पाहिजे! हे काम कठीण आहे. निश्चित दिशा आणि योग्यता असल्या शिवाय हे काम कोणाकडूनही होणे कठीण आहे. आपल्या डोक्या सरकार वरील घडला असल्याचे वेगवेगळ्या आपल्याला सारखी करण्याच्या गोष्टी त्या त्या स्वरूपा प्रकारे सर्वांना, अत्यंत वाईट, कारणीभूत व्यक्ती: पदार्थ, नैतिक अनैतिक, सत्त्विक क्रूर, वगैरे वगैरे पण त्या दृष्टीने होत असलेला आगर इतिहासाचा असल्या असलेला तेव्हा त्याच्या तीव्र हो "सुपरकॉन्टेक्ट" डेग्री वुल्फवरती कमीजास्त होती. दिसून येते. घडलेल्या काळात प्रत्येक गोष्ट बघता, त्यांची मूल्ये बघताना वगैरे गोष्टी आपल्या स्वीकारता येत असल्या त्यातील अनेक "नॉर्मल" "स्वाभाविक" त्येती आगर परिवर्तन न्यूत स्वीकारून त्या त्यांना गोल्ड करण्याचा प्रयत्न, का करू नये! आज घडत असलेल्या जास्तीत होत आहेत की त्या गोडसे गोंधळल्या सारखे होत असलेल्या तर्हेवार काही तरी चमत्कारिक व अघटित असे घडत आहे असे वाटते. उदाहरणार्थ आगरी नीतीच्या कल्पना उत्पत्तीतल्या तारे त्यात फार पूर्वीच्या कल्पना पुसार होती तरी मोठा फरक होत आलेला आहे! पण आजचा फारक फारच जास्त होत असल्या मुळे तो भयानक व समाज नाशक वाटतो. पण असे वाटे की आजच्या कोणत्याही घटने कडे ऑब्जेक्टिव्हली दृष्टीने पाहून त्या समजणे कठीण आहे. व त्यावर उपाय शोधून काढणे त्या पेक्षाही कठीण आहे. ऑब्जेक्टिव्ह दृष्टीचा म्हणजे आपली दृष्टी की "कोणतीही गोष्ट अशीच असली पाहिजे, अशीच केली गेली पाहिजे अशीच मानली पाहिजे वगैरे. त्या पेक्षा तिरकी सरळ दृष्टी ठेवून अयोग्य, विकृत मनोवृत्ती नाहीत वगैरे.

Phone : 386494 (Five Lines

1105

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

2

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

30-3-68

जरोदा पत्रा बरोबर त्याला एक आरवेला भारतीय युवक आदिवासी यांची सूचना पण दिली आहे. भारत सेवादलाच्या या करता पत्र्याच्या घरून उपयोग होऊ शकेल असे त्यांनी सुचवले आहे. शेतकऱ्यांना पाईप इरत्यातून त्याच प्रकारे सरकारची आर्थिक मदत केल्यास पण भारत सेवादलाच्या कारच्या शेतीचे पण प्रयोग होतील. त्याच्या प्रयोगाचे इतर प्रांतात पण ठाव होऊ शकतो नाही. भारत सेवादलात सेवादलाच्या दोनेक शिस्तीचे संघटन वगैरे गोष्टी होत्याच. दुसरे उदाहरण भारत सेवक समाजाचे आहे. ही संस्था पण फार वर्षे प्रभावी राहू शकली नाही. त्यातील सेवेचे केवळ बांधले होते, त्याच्या मागे सरकारी मदतीचे महत्त्वाचे होते. दुसऱ्या कोणत्या संस्थेचे नाव लक्षात नाही इतके महत्त्वाचे काम या संस्थेशी संबंधित होते. मग त्यांचे पण असे का व्हावे हा विचार करण्या सारखा प्रश्न आहे.

कोणत्याही आरवेला भारतीय युवक संघटनेत व्यापक व संयुक्त नेतृत्वाची, आपल्या कार्यास योग्य अशा कार्यक्रमाची व तत्त्वांची आवश्यकता असून शकेल असा आधार आवश्यक असल्याची जाणीव आहे. श्री खत: यांच्या बाबतीत आंधारतीच चालू पडता ~~असल्याचे~~ असल्या सारखा आहे. यात्रेचा उद्देश फक्त डोक्यातील विचार बाहेर येऊन ते दुसऱ्यांना करण्या पेक्षा दुसरा नाही. कोणत्या तरी ते पोडावत तोंड दुसऱ्या दिशेने पाडणे आवश्यक वाटते म्हणून या पत्र द्वारे ते करण्याचे आहे. इतकेच बाकी विशेष नाही.

स. वा. देशपांडे

No. 6

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-110001

April 15, 1974

Dear friend,

It is decided to hold the All India Annual Camp of Congress Seva Dal at Faridabad from 13th to 19th May 1974. The camp is meant for those who had undergone training in an All India Training Camp and are active at present. The object of this camp is to explain the Annual Programme of Seva Dal and brief the trained workers, on the present political conditions in the country.

As the camp is an important one I have to request you to help the Pradesh Chief Officer of Seva Dal in sending up to ten workers (as qualified above) and make necessary financial arrangement by P.C.C. in connection with their travelling.

Thanking you

Yours sincerely,

(Chandrajit Yadav)
General Secretary

To
The President,
Pradesh Congress Committees

HC/-

CONGRESS SEVA DAL
ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
5-DR. RAJENDRA PRASAD ROAD
NEW DELHI.

15.4.74

Dear Brother,

Here is a circular sent to the trainees of the All India Camp who are expected to join the All India Annual Camp refered to in circular dated 15.3.74. The Camp will now take place in Faridabad. Here is also a copy of the letter from Shri Chandrajit Yadav addressed to the PCC President to offer help to the workers in travelling expenses. You will try your best to get the necessary help. Any way attempt should be made that all the active workers qualified for the camp attend it Let me know their names immediately as you get them. Exceptions can be made in admission for those who were trained in All India Camps but were not sending regular reports. But they should assure activity and send regular report in future.

Yours sincerely,

S V Inamdar

(S.V. Inamdar)..

To.
Pradesh Chief Officess.

108

CONGRESS SEVA DAL
ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
5-DR. RAJENDRA PRASAD ROAD
NEW DELHI.

Sub:- All India Annual Camp. 15.4.74

Dear Brother/Sister,

This is in continuation of our circular dated 15.3.74 to the Pradesh. Here are the details of the camp.

Date : 13th to 19th May Place Faridabad (W. Rly.)
Address: C/O Kshetriya Congress Committee, Mathura Road, Faridabad, Dist. Gurgaon, (Harhana).
Admission:- Those who have under gone Training in an All India Camp and are active at present.

Kit:- Complete uniform and usual camp kit.
Travelling:- Every one will have to arrange for ones travelling. Try aid from the Pradesh or the concerned Congress Committee.
Study:- Read published Dal litrature, Dal Samachar and Adhayayan Patrika, of 1973 & 74 and publications of A.I.C.C. before one attends the camp.
Programme:- Revision of Seva Dal training with specialisation in one subject from physical and practical group.
2. Annual programme for 1974.
3. Discussions on proposals or schemes from Dal workers (these should reach the A.I. Office one week before the camp).
4. Synposium on:-
i. Future vision of Seva Dal
ii. Role of Seva Dal in the Congress organisation and progress of the country.

Those who wish to participate in the above, will send their points on one/or more subject, to the All India Office before one week of the camp.

5. Talks on:-
i. Current trends in Democracy, Socialism, Secularism, Social justice and International affairs.
ii. Present political conditions of the country.

Questions on these can be kept ready to place before the lecturer.

This is an important camp and every one trained in All India camp and active is expected to attend it. Names should reach the All India Office ten days before the camp. The workers will reach the campsite by the evening of 12th May, 74.

Copy to Pradesh Chief Offices
To the trainee All India Camp.

Yours sincerely,
S.V. Inamdar
(S.V. Inamdar)
All India Organiser

Phone : 386494 (Five Lines)

५०१

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

१७.४.७४

पू. डॉक्टर

पंडितजींनी आपणास दिलेल्या आकाशवाणी केंद्र स्थापन करण्याच्या कामी आपले होते. त्यांचे मी दोनदोनदा उच्चार आपल्या माहितीकरता सोबत जोडले आहे. ते बरोबर आहेत की. पटना येथे आपण दिलेल्या ठोरक सभा वाटते सर्व तारीख मध्ये प्रकाशित झालेल होतील व राजीवजींच्या वाग्दत्त आपल्यावर त्यांनी ते गांधीजींच्या वर पाठवले होते.

इकडे सर्व ठीक चालले आहे. १३ मे पासून नवलगड फरीदाबाद येथे अ.भा. बालक शिबिर घेण्याचे ठरवले आहे. त्यात सेवा दलाचे स्वरूप व आजची देशातील स्थिती यांचा प्रामुख्याने विचार केला जाईल.

मी आता आपले चरण मराठीतच दाबत असते आहे. ते सेवादल कार्यालय

प्रस्ताव संदर्भात स्वरूपात आपला.

सुरेशदा वाकूचे पत्र आले आहे. त्यात
अकुल कलाकारांचे जवळ आपला आरोग्य केंद्रात
होत असलेले आले आहेत.

पंढरपूरला आता हॉस्पीटल बघून घरी
गेलो. त्यांची तब्येत अजून सुधारली नाही.
त्यांचा दवाखर्च रु ५००/- येईल असे.

आपला
[illegible]

Phone : 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

President
Dr Shanker Daval Sharma

General Secretaries :
Chandrajit Yadav
Smt. M Chandrasekhar
Smt Purabi Mukherjee
Aziz Iman

Treasurer
Uma Shanker Dikshit

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

April 15, 974.

Dear Shri Dewani,

Yours letter of 11th instant to hand today. I have not come across the article referred to in Panditji's letter. As a matter of fact I also tried to find it out but could not succeed. But I discussed during talks long ago, that it was about change of Congress leadership. Dr. Hardiber perhaps suggested in that article that young leadership should came forward to lead the Congress. He did not mention anything (name or otherwise) about the then leaders of the Congress. Perhaps Mahatmaji interpreted it in different light which Dr. Hardiber did not meant. I do not exactly remember but it is just possible that Rajaji and some of the ashramites drew the attention of Mahatma'i to that article which was published in a local paper in Patna when Dr. Hardiber was there during the first quarter of 1934 for Bihar relief work. It is a fact that Dr. Hardiker's method of work was not liked by the Ashramites and some of the Congress leaders. But Panditji had an open mind and always helped him.

Yours sincerely,

(S.V. INAMDAR)

Shri V. Dewani,
Research Officer,
Jawaharlal Nehru Memorial Fund,
Teen Murti House,
New Delhi-110001.

अ[redacted]ल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

१८.४.७४

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

पू. डॉक्टर

आपको दा १२ च पत्र व त्यांबरोबर पाठवलेल्या हुव्वारावरचा पत्राच्या प्रती व आपली नोट मिळाली. माझे कार्यालय पत्र मिळाले असेलच. विष्णू पंत आता कार्य सुरु करतील. त्यांना प्रकाश-आचार नियमित मिळतो का ते विचारावे.

दुसरा बाई ने [redacted] मध्ये मुंबईस जाणार. मी कदाचित जून मध्ये तिकडे येईन त्या वेळी व जमल्यास त्या पूर्वी शक्य तितक्या लोकर ने मध्ये सेवाचा विचार करत आहे. पुनो झोरा यांच्या पार्टी ने २२ पर्यंत आहेत. म्हणून तारा बाई संजीवका (तात्यांचे) घेवून मुंबईस गेल्या तरी

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

614

20-2-62

प्रिय डॉक्टर

वरील दिवशी झाडी मी आपणास पत्र पाठवू शकलो नाही. ता १३ ते १८ पर्यंत फरीदाबाद येथे सेवादलाचा वार्षिक शिबिर होते तिकडे गडबड होती. झाडाच पत्ता आला. तोपर्यंत वेळ नव्हता. या महिना अखेर आपणास भेटण्या

मला इथे तात्पर्यंत थोडावे लागेल.
उदाहरण द्यायचं Telegram चे पत्रीतताना
जाईल. मला धडपडेल येथपर्यंत नेहा लागेल
एवढं लागलेलं मला आहे. मग त्यापुढेही
जाव्यास लागेल. त्या १० मला पुरेल येथ
तीन. विचार तरी करा तरकार. ॥

रवि. वा. [illegible]

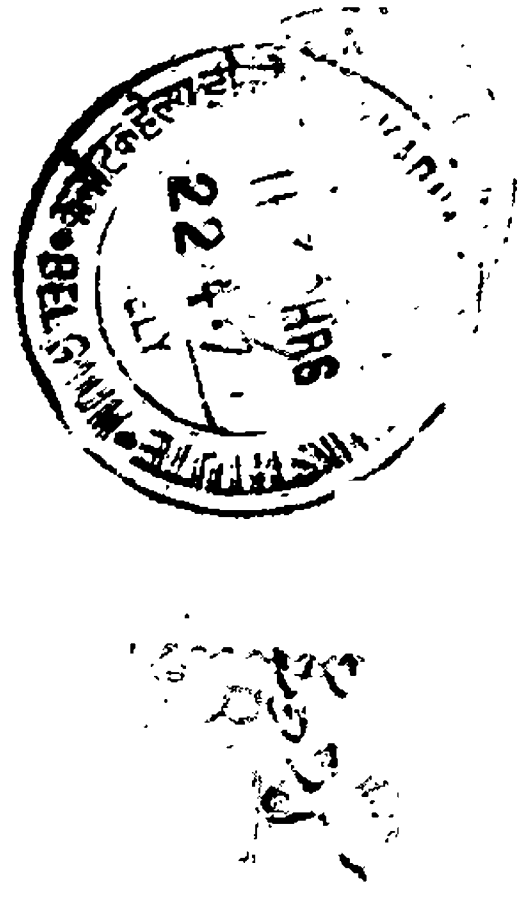

415

4458

Dr K. Hardikar
C/o I. Ghalaprabha

Dist Belgaum
(Karnatak)

41C

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
कांग्रेस सेवा दल

5 डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड
नई दिल्ली - 1
24/4/74

प्रिय भाई/बहिन,

आपको वार्षिक शिविर फरीदाबाद सम्बन्धी ता० 15/4/74 का पत्र मिला होगा। आपके प्रदेश से कितने और कौन कार्यकर्ता इस शिविर में आयेंगे उसकी जानकारी तुरन्त भेजें। शिविर महत्व का होने से महत्व के सब कार्यकर्ता उपस्थित रहें इसकी कोशिश कीजिए। प्रवास खर्च के लिए श्री चन्द्रजीत यादव द्वारा प्रदेशाध्यक्ष जी को भेजे पत्र की सहायता लीजिए।

पत्रोत्तर की अपेक्षा में।

आपका
[signature]
(स० वा० इनामदार)

प्रदेश प्रमुख अधिकारियों के नाम

'इअ'

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी
(कांग्रेस सेवादल)
५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४९४

२५-४-५७

पू. डॉक्टर,

पं. जवाहरलाल नेहरू स्मारक निधीसंबंधी पोस्टरांच्या फाड्या, पैशाची कॉपी आणणारा निरोप्या सरदार परवा श्री. शास्त्री यांना भेटण्यास गेला होता. त्यानी आपल्या पक्षातील चार-पाच जणांची व त्यांच्या पदप्रमुखांच्या भेटीची वेळही ठरविली. त्याप्रमाणे आपल्या फलटणच्या सेवा दलाच्या अधिकाऱ्यांना त्यांनी करावे काय चार-पाच ओळी

सेवेच्या स्वप्नाच्या प्रीतीपुर्ण
शुभेच्छांचे पुष्करेजाने के
दिवशी व संगवत नही. पुढाच्या
पारंधी आता संपत्या आहेत

आ.
सं.वा. जगदाळे

Dr. K. S. Kolhe
Kolhi Hospital
Near Belgaum
Maharashtra (India)

419

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra Prasad Rd.,
New Delhi-1.
9.5.74

Dear Brother/Sister,

The country is facing a critical situation with the starting of the Rly strike. I hope you are following the developments and the statements issued by the Rly minister and other officials from time to time. We have to make known the facts to the public. The other side is to cheque rumours and incorrect information from spreading. There is also a constructive approach to this situation. The Seva Dal can form small squads and offer services locally to the Railway authority and also try to help the public with a view to reduce their hardships. It is rather difficult to issue specific instructions in this connection as the situation would differ from place to place and time to time. You have to understand the situation and act in an organised way and with determined mind. You will issue guidence to the subordinate units accordingly.

We hope to discuss such situations and formulate a plan of action in the Annual Camp that is taking place in Faridabad.

Write what you were doing!

Yours sincerely,

S. V. Inamdar

(S. V. Inamdar)

To

The Pradesh Chief Officers.

420

CONGRESS- SEVA DAL

Instructions issued in the All India Annual Camp Faridabad in connection with the Annual Programme 1974

i) Attempts shall be made to send to the Junior Officers Training Camps all district level officers, who have not attended an All India Training Camp. A few promising workers can also be sent to these camp as exception.

ii) A Workers Training Camp will be conducted by each pradesh. The attendence should be maximum. The duration of the camp will ten days and the course framed by the All India Office will be followed. Workers who have sainik training and are working as officers at local, block ,district etc levels can be called to this camp.

iii) Each district should have a sainik training camp. The duration will be one week.

iv) Attempts shall be made to have on and average two volunteers for each polling booth.

v. The local units should work regularly and they should be present in every Congress programme- big or small. They should keep themselves informed of the incidents and developments in their own localities.

vi) With a view to build up funds for Seva Dal an admission fee of Rs-1/- and Rs- 2/- shall be collected from each trainee in the Dist. and Pradesh level training camps respectively. The money thus collected will be utilised for the respective areas. Like wise Dal day collection willbe made and utilised for local work.

vii) A classified list of technicians and persons useful for particular type of work will be maintained at Dist. and pradesh offices for emergency.

General Instructions

i. Attempts are to be made to increase the number of whole time honourary workers.

ii. To recruit and appoint competent workers.

iii) The dist , The pradesh & All India office should be in a position to check and control indiscipline in efficiency and undesirable personal behaviour.

iv. Cells or pockets of Seva Dal activities in addition to the present geographical structure, willbe developed by competent and most active workers in their respective places.

v) The list of an organisation lies in its trained and reliable workers, the time they devote, their capacity to mobilise a good number of volunteers, skill in taking the Congress Committee with them and

their initiative in organising independent public programmes.

vi. Every member of Seva Dal is under the local nayak. So far as service is concerned a local unit is under the chairman of the Seva Dal or the General Secretary of the concerned Congress Committee.

vii. There should a "Song unit" at each place, that can correctly sing vande mataram and other national songs. In absence of such a unit no public flag salutation programme should be organised by Seva Dal.

viii. Seva Dal volunteers will participate more and more in Congress programmes and will conduct or guide them whereever possible.

ix. More and more Kendras will be conducted by Seva Dal. Like wise sports competions on a large scale will be organised at local, district and pradesh levels, and big shileds can be offered to the winning teams.

x. Every member of Seva Dal should become amember of Seva Dal Biradari so that some financial help could be secured from Biradari for Seva Dal activities.

xi. It is the duty of the officers of Seva Dal to keep the office bearers of their Congress Committee(that often change) properly posted with the policy programme, methods discipline etc of Seva Dal. any ignorance about Seva Dal on the part of the Congress office bearers should be treated as neglegence of the concerned Seva Dal officer.

xii. Under the present conditions when baseless stories and rumours are intentionally spread against Congress Committees , Congress leaders and Congress Govt, it is quite necessary that such things durin discussions should be flatly refuted at the outset. But attempts shoul be made to find out the facts, and do the needful in the matter.

xiii. Change:- Trainees in a camp when being introduced to the distingu ished Guest, those standing should do "Namaskar" as a respect to him

19-5-74 S. V. Inamdar

422

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra Prasad Rd
New Delhi- 1

28-5-74

Dear Brother/Sister,

Here is a copy of the decisions taken and instructions issued in the Annual Camp held at Faridabad. The detailed report of the camp will be published in Dal Samachar of June 1974. An explanatory note on the discussions is also sent here with. You will carry on your work on the lines stated in the same. I propose to write a few articles in Dal Samachar on each item discussed in the camp.

In view of the note discussed in the Annual Camp and the expected future developments I have to write that.

i) The Officers Registers should be very well maintained and kept up to date at the district and pradesh office of Seva Dal. Officers mean, workers holding positionsright from the local level to the Pradesh level. The Register should at least be from 1970 or the date from which the Seva Dal started functioning in that area.

ii) Registers of every training camp of not less than seven days should be seperately maintained and preserved in the district or pradesh office as the case may be.

iii) A General Register of all members of Seva Dal who have undergone at least the sainik training course shall be maintained at the Pradesh and district office.

iv) An activity register of the workers of Seva Dal who carry on conduct any special unit or activity other than usual routine programme of Seva Dal should be maintained in the district as well as in the pradesh office. This should contain a page for each such worker in which the developments and progress will be noted.

Note:- i. Change of Register to new one shall be communicated to the All India office immediately(ii) Insist on reports and inspection.

v) You will try to have in Seva Dal as many whole time honourary workers as possible.

Instructions

vi) As stated in the start collecting admission fee ofRs 1 and Rs 2 /- respectively in district and pradesh level camps with a view to cultivate the habit of financially helping the organisation.

vii) Enlist members for Seva Dal Biradari. The membership fee per year is Rs. 5/- for ex- and present volunteers of Seva Dal, Rs. 10/- for sympathisers and Rs. 100/- or more for life members. Receipts willbe sent as soon as the money is received in the name of Secretary Seva Dal Biradar.

7, Jantar Mantar Road, New Delhi.

viii) Try if you could have training camps or classes for Congressmen to give them Primary Training Course or shram Shibirs of not less than a weeks duration.

ix) Maintain a list of Technicians and of persons with special skill. They should be Congress sympathisers and reliable.

x) Excourage our workers to participate in large number in Congress programmes in uniform or with Seva Dal badge.

A reply is expected.

Yours sincerely,

(S. V. Inamdar)

To

Pradesh Chief Officers

All India Trainees and Copy to dist offices

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra Prasad
Road, New Delhi-1
1-6-74

Dear Brother/Sister,

I hope you have my letter dated 28-5-74 along with the decisions and an explanatory note on the instructions issued in the Annual Camp. I was sorry to find that you could not attend the Annual Camp. The active trainees of the All India Camp form an All India nucleous of Seva Dal. Hence they have to be more disciplined, active and efficient. You will try your best to work on the lines of the instructions sent to you with the said circular.

Now I would like to know from you:-

i. Whether you conduct or desire to conduct a special unit or a special activity of Seva Dal in your area. Give me the subject.
ii. Whether you are interested in public openion and vigilence work and whether you wish to do this work? What is your past experience in this line?

I want to draw your attention to the three points given at the end of the General Instructions meant for the All India Trainees.

Yours sincerely,
S V Inamdar
(S. V. Inamdar)

To
Commander
Trainees All India Camps.

"IA"

प्रिय भाई/बहिन, 1/6/74

मेरा ता० 28/5/74 का परिपत्र वार्षिक शिविर के निर्णय, हिदायतें और स्पष्टीकरण के साथ मिला होगा। आप वार्षि शिविर में नहीं आए इससे मुझे दुख हुआ। अ० भा० प्रशिक्षण शिविरों में शिक्षा प्राप्त कार्यकर्ता का एक माने में सेवा दल का 'अ० भा० न्युक्लियस' है। उनमें अनुशासन, क्रियाशिलता और क्षमता विशेष तौर पर होनी चाहिए। आशा है इस परिपत्र के द्वारा आपको भेजे मार्गदर्शन पर आप चलने की पूरी कोशिश करेंगे।

अब मैं आपसे निम्न जवाब चाहता हूँ।

1. क्या आप कोई विशेष कार्य या टुकड़ी चलाते है? किस विषय की?
2. क्या आप जनमत व सतर्कता कार्य (निगरानी) में दिलचस्पी रखते है इस प्रकार के कार्य का आपको अनुभव है।

ता० 28 के परिपत्र के साथ भेजी हिदायतों के अंत में आपके लिए तीन और हिदायतें है, वे देखो।

आपका
स. वा. इनामदार

सम्बन्धित
अ० भा० प्र० शिक्षार्थी के नाम

'इअ'

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra Prasad
Road, New Delhi-1
1-6-74

Dear Brother/Sister,

I hope you have my letter dated 28-5-74 along with the decisions and an explanatory note on the instructions issued in the Annual Camp. I was sorry to find that you could not attend the Annual Camp. The active trainees of the All India Camp form an All India nucleous of Seva Dal. Hence they have to be more disciplined, active and efficient. You will try your best to work on the lines of the instructions sent to you with the said circular.

Now I would like to know from you:-

i. Whether you conduct or desire to conduct a special unit or a special activity of Seva Dal in your area. Give me the subject.
ii. Whether you are interested in public openion and vigilence work and whether you wish to do this work? What is your past experience in this line?

I want to draw your attention to the three points given at the end of the General Instructions meant for the All India Trainees.

Yours sincerely,
S V Inamdar
(S. V. Inamdar)

To

Concerned
Trainees All India Camps.

"IA"

प्रिय भाई/बहिन,

1/6/74

मेरा ता० 28/5/74 का परिपत्र वार्षिक शिविर के निर्णय, हिदायतें और स्पष्टीकरण के साथ मिला होगा। आप वार्षि शिविर में नहीं आए इससे मुझे दुख हुआ। अ० भा० प्रशिक्षण शिविरों में शिक्षा प्राप्त कार्यकर्ता का एक माने में सेवा दल का 'अ० भा० न्युक्लियस' है। उनमें अनुशासन, क्रियाशिलता और क्षमता विशेष तौर पर होनी चाहिए। आशा है इस परिपत्र के द्वारा आपको भेजे मार्गदर्शन पर आप चलने की पूरी कोशिश करेंगे।

अब मैं आपसे निम्न जवाब चाहता हूँ।

1. क्या आप कोई विशेष कार्य या टुकड़ी चलाते है? किस विषय की?
2. क्या आप जनमत व सतर्कता कार्य (निगरानी) में दिलचस्पी रखते है इस प्रकार के कार्य का आपको अनुभव है।

ता० 28 के परिपत्र के साथ भेजी हिदायतों के अंत में आपके लिए तीन और हिदायतें है, वे देखो।

आपका
स. वि. इनामदार
(स० वि० इनामदार)

सम्बन्धित
अ० भा० प्र० शिक्षार्थी के नाम

'इअ'

Telephone: 386494 (Five Lines)

425

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road
NEW DELHI

12.६.७४

पू. डाक्टर,

मी काल रात्री येथे आलो. प्रदेशकेंद्रात निघाल्यावर सांगली, कोल्हापूर पंढरपूर, सोलापूर व पुणे येथे गेलो होतो. मुंबईत पण टिळक भवन मध्ये व दिवा येथे कार्यक्रम होते.

यावेळी थोड्या काळजीच्या पण स्थितीत भी प्रत्यक्ष नसून आलो होतो पण आपली प्रकृती बऱ्याच प्रमाणात बरी झाल्याचे वाहून आनंद झाला. डॉ. वैद्य यांचे तार व विमला तार पण मिळाल्या. आपली प्रकृती सांगली मिळत आहे. अनेकांचे फोन आले हर अनेकांचे फोन यांचे पोचले स्वरोस्व- रूपी आपल्याला वाटले.

मुंबईत श्री महाराष्ट्र यांची गाठ घेतली. त्यांचे म्हणणे असे की प्रचाराचे प्रचारात आपली हुशारी आपल्याला त्यांच्या पूर्व जयपाल व प्रचारात यांच्या स्वभावाची - वागण्याची माहिती पूर्ण - पटीने आहे. त्यांचे पत्ता ते विचारतो आहेत. संघाचा इतिहास श्री. गाडगे पुस्तकाचा काही बरोबर छापून देऊ शकतील का याचा त्यांनी विचार

तरी ५ हजार रुपये होईल असा त्यांचा अंदाज आहे.
दिवा याबाबतीत काय करावे हा प्रश्न आहे. आपण सोबत
फटकळ यांना पण घेऊन पहावे..
बाकी विशेष नाही

आ.
स. वा. नाईक

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

कांग्रेस सेवादल

२४ राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४५५

पू. डाक्टर

माझे मोठीचा एक मित्राचा मेसचा. त्यानी
मी पाटियाला येथे गेला होता. आता परत आला
तेथे अधिकारी शिक्षण सिल्वर चालू आहे की
मुलाला चालू ने पण असा आहे. ता असावी
आहेत. पुण्याच्या मेळात ही मुलगा यानी
असावेत पण गोंधळली होती. त्या बद्दल माझी

प्रसाद पेढ्यांची होलसेल ऑर्डर
देण्यासाठी मुंबईकडे जाणारी
पार्सल गाडी रेल्वे नं.
दि 25 रोजी सुटणार असल्याने
ऑर्डर घेऊन जाणारे आहेत
तरी ऑर्डरी पाठवाव्यात
ही विनंती

श्री. प्रकाश मुतालिक
Shri. Prakash Mutalik
Belgaum
Karnataka

Phone : 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

६.७.७४

पू: डॉक्टर

आज अनेक निवडीच बातमी देण्या करता हे पत्र लिहीत आहे. मागे मी माझ्या रिटायरमेन्ट संबंधी कळविले होते. ~~मला~~ त्या प्रमाणे माझे रिटायरमेन्ट करण्यात यावे. परंतु डॉक्टरांनी Department Heads च्या बैठकीत, ज्यात त्या माझ्या रिटायर करण्याचा निर्णय झाला होता, सूचना केली होती. त्याच वेळी हा निर्णय कळविण्यात यावा असे पण सांगितले होते. मी आपणास पत्र लिहून कळविले होते. पण पाटियाला येथून परत आल्यावर आपल्या भेटीत डॉ. सेक्रेटरी यादव यांनी कळविले की तसे कळविले तुमच्या पत्रावर रिटायरमेन्ट ऑर्डर्स ~~काढण्यात~~ काढण्यात आल्या आहेत. मात्र त्यात अनेक

ज्या म्हणून न सांगता adviser म्हणून
नवीन पोस्ट उपलब्ध करून त्या जागेवर
दुसरा नवीन व्यक्ती.. या किंवा काढून
व काही किंवा तसेच ठेवणे
सांगता येत नाही. adviser ची पोस्ट
पण त्यासाठी दिवस पडावा लागेल असे
वाटत नाही. ती अंक Rep gay
arrangement असावी. दुसरे म्हणजे
All India Cyanide म्हणून काही
नेमणार हे पण त्यांनी अजून सांगितले
नाही. हे आपल्या माहिती करता
कळवीत आहे.

पुढे काय होते ते पुढे पाहू

शु.

सं. वा. दुनाखे.

Phone : 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

9.3.88

पूज्य डाक्टर

आपको १० पैसा फिंकाको. आपण आपल्या कोरबू तेंवार कांही तरेचडल्य ती शेका प्रकारचा केली आहे. पण तसेंच कांही आरबा आंत फका वाटला. वाही. इकडे ती कोरबू कोपाल्या वाचल्या नाही आका. नरबा. फका वाटले मानून येथून वर चढवल्या येथीका स्वाफ फधल्या कोकाची फना मोवला नवीन ज. रुक्मिणीका आपल्या कल्पनप्रमाण पेवाढ्या चाचाव ही इच्छा. त्याच प्रमाण ती कोपाल्य फारस्ना. मेढा नाही मगर कन्फ्यूज करता नाही म्हणून इरत्वाची मोवला याचेची त्याका फारची मेता मारायचा! मगरेचर काय आरबा ता

काय रंगाचा आपण कोंडाड्या प्रकाश
दरवाजा पडी जो हाईडा दा दा पहाव
हवा घोरप आहे

उधा दारा बाहेर बुडा येथे येतीड
येथे आहा पाखरा पोगडा बड कोंबडा
आहे. त्या हर्ड हवा थंड आहे

आ.
स्व. वा. हिरकर

Phone : 386494 (Five Lines)

433

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

23-7-67

पू. डॉक्टर,

माझे काही पोस्ट कार्ड किंवा अंतर्देशीय की तुमचे गोडा यांचे बरोबर काही मजकूर देण्या करता म्हणून Gray Coal Fresh या पुस्तकाच्या आणखी 20 प्रती पाठविल्या आहेत. की सत्यनारायण व श्री तुमचे गोडा यांजकडून जाता ना. पत्रप्रपंच आपणास फोन पुढे जाणार आहेत.

आपल्या पोस्ट कार्डात माझ्या रिटायरमेंट बद्दल आपण पुन्हा चौकशी केली आहे. हो गोष्ट कोणत्या अगदी थोड्या वेळाने होईल असे मला वाटते. Advice म्हणून किती दिवस व कोणत्या स्थितीत चालेल याची मला कल्पना नाही. माझ्या पुढे पुढील पुस्तकांची व्यवस्था व रचना आहे. दुसरा प्रश्न म्हणजे इतके दिवस करत असलेले सेवाकार्य सोडावे वाटते की नाही व नाही त्या

तुमचे

स्वरूपांत ते मीकरत्व राहील. "पदा" ची कला
तिलाची काळजी नाही तसी काम करण्याचा
स्वभाव व स्वतंत्रता वैगेरे जरूर आहे. व
स्वभाव हेच त्यांचे स्वरूप काय असेल
काही दिवसांनी स्पष्ट होईल. रिसायरमेंट
हा शब्द पडला कसारा वाटतो. रिटायरमेंट,
"सर्व्हिस" यांचा अर्थ आपल्या येथे वेगळा
व वर्षानुवर्षे करत असलेल्या कामाला
तसेच पद A.D.C. पदाचा कामाचा तोकरीचे
स्वरूप प्रमुखाच्यावर त्याचेवर नोकरीचे
नियमच लागू होणे स्वाभाविक आहे. पुढे
काय होईल ते मी आपणास विहीनच.

आपण योग्य वाटले तर याबद्दल
नीलाते इंदिराजींना कळविण्याची घाई करणे
नाही. आपण विठ्ठलचे वाटले तर त्यांना
लिहावे. इंदिराजी व दीक्षितजी यांच्याशी याम
कोणत्याही पदाधिकाऱ्यांत आपल्या नोकरीचे
असे कोणी नाही. सैन्यदलाच्या कोणत्या
खात्याचा आपण पदाधिकाऱ्यांपैकी कोणी
.. पर्क केलेली नाही
माणसांची विशेष नाही

आ.
स.वा.इनामदार

435

Telephone : 386494 (Five Lines)

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE

President :
Dr. Shanker Dayal Sharma

General Secretaries :
Chandrajit Yadav
Smt. M. Chandrasekhar
Smt. Purabi Mukherjee
Aziz Imam

Treasurer :
Uma Shanker Dikshit

5, Dr. Rajendra Prasad Road,
NEW DELHI-1

१२.६.८४

पू: डॉक्टर

आपको पत्र लिखावा. त्या प्रमाणे आपण पत्र
लेखा पत्र की जल्दी शांता काकू मी खेत तेवून
दिला त्यांनी ते काकजी पूर्वक वाचला आपल्या प्रकृतीची
चौकशी केली व उत्तर वाचून आम्ही वाचला.

आपले चारित्र दोष करण्या करतां व "डॉक्टर
यात्र्या संदर्भात हे लिहिण्या करतां. तो पोस्टाने पाठ-
विल्यामुळे थोडा उशीर झाला हे वाचून तुम्ही
लिहिण्या प्रकाशित करतां. अशा रीतीतां ते काम करतांना
थोडे दिवस पडाव लागला.

संवादाचा इतिहास पण प्रसिद्ध करण्याची
त्यांची इच्छा आहे. पण मला वाटते आपण बंगलोरला ते
लिहून घेतले असता तर तेथेच छापता आला. असो. आता
सर्व टाकणी चांगली होणार नाही. आपल्या जवळ असलेली
प्रत आहे ना. तो Xerox मधून वापरता येईल का
का मी येथून दुसरी कॉपी पाठवून देऊ? आपण कळवावे त्या
प्रमाणे करतो. या बाबतीत पुढे पण व्यवहार वगैरे करावयाचा
असल्यास कोणत्या पत्त्यावर व नावावर करावा ते पण

जाहिर

येथील तलाठी मंडळ संबंधी पावसाळा पर्यंत पर्यायी व्यवस्था करणे बाबत. याबाबत आपणास विनंती पत्र देऊन आपणास कळविण्यात आले होते. त्यानुसार आपण तात्पुरती व्यवस्था केली असल्याचे समजते. परंतु आपली व्यवस्था अपुरी असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

आपला

प. वा. इनामदार

Type Done Copy

" I feel that Sevadal Biradari need not be particularly associated with any political party with all powers in me as a Sanchalak and Chairman of Biradari I am also not in a position to guide or help in the activities of the Biradari because of my old age. According to the constitution of the Biradari, in the absence of the Sanchalak the Akhil India Gyanee of the Congress Sevadal is to exercise all his powers. I think that the constitution be so changed that all my powers as Sanchalak

उज्जैनर मेलरोड
नवीदिल्ली
२६.९.५४

पू. डाक्टर,

आपल्याकडून व रोबट 23 ला
मी आपल्या कमालीच्या वाट पहात होतो
दोन्ही पोस्ट कार्ड आज मिळाली. आपल्या
ही 2.3 पत्रे मिळायची बाकी आहेत.
या रिटायरमेंट बद्दल दोन्ही अंक
पोस्ट कार्ड यथोचित स्थिती संबंधीच्या
माहितीच. विस्तृत पत्र व तिसरा मुद्दा
संबंधी विस्तृत संबंधी काही सूचना व
व्यवस्था बाबतचे पत्र = मुद्दा या पूर्ण मला
पत्र उज्जैनर मेलरोड नवीदिल्ली या
पत्त्यावर पाठवावीत.

माझ्या रिटायर मेंटच्या अनेक कारणं A.C
टाळ्याची कर-त खर्च कमी करणे हा आहे.
रिटायर केल्या शिवाय माझ्या मागून उगवे-
ल्याना रिटायर करणे शक्य नव्हते म्हणून मला
रिटायर कर-तच पुन्हा Advice म्हणून नोकरी
या करता काही मानधन दिले जाईल. पुरारा
नेही दरम्यानच्या काळी झालेला आणती
केली देवघेव चालू ठेवा व सांगता येतच राहो. फार

[illegible]

[illegible] Type the new Copy

" I feel that Sevadal Buradari should not be particularly associated with any political party. With all powers in me as a Sanchalak and Chairman of Buradari I am also not in a position to guide or help in the activities of the Buradari because of my old age According to the constitution of the Buradari in the absence of the Sanchalak the Akhandra Upasana of the Sangam Sevadal is to exercise all his powers. I think that the constitution be so changed that all my powers as Sanchalak

be exercised by a Chairman or a president elected by the General Council or a General meeting of the members of the Seva Dal Biradari. This may be treated as my approval as a Sanchalak to any of the above proposals as required by the constitution

N S Hardikar
Sanchalak and Chairman ~~Sanchalak~~

[illegible] वरील ठराव आज्ञा पत्र [illegible]
[illegible] आहे. परवा आज्ञा पुस्तिकेत करता
[illegible]
[illegible]

[illegible]

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

६, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

My dear Sh Mangole

I hope you are in Kalaprabha with Sooler. I had posted all the letters you gave me. I contacted Sh. Gopalkrishna of Ministry of Health on the phone twice and had a talk about Dr. Vaidya's letter which you gave me. How I see him personally and write. Dr Vaidya's The result of our talk. How is Sooler health? Did Sooler get my letter - a p.c.?

Yours

S.V. Mangole

७ जनपथ रोड
५५३ नवी दिल्ली
२८.११.८४

श्री विठ्ठलराव याना सप्रेम:

आपल्या नावावर "सेवादलाची पन्नास वर्षे" (इतिहास) या माझ्या पुस्तकाची दोन्ही खंडांची फ़ाईनल पाच्वली होती. ती दिल्लीची फ़ाईनल कॉपी. ती श्री. साठे रोड वरील बंगलीत तुम्हा आपल्या करत्यांनी स्वाधीन करावयाची आहे. ती करावी. या पुस्तकाची एक प्रत आपल्या पाच्वली होती पण ती अपूर्ण व अस्पष्ट होती. त्यातल्यात एक संच. पोलादपूरला. तेव्हा ती प्रत मला दुरुस्ती करता पाठवून देणे. त्यासंबंधी माझ्या एक पोस्ट कार्ड पाच्वले आहे ते मिळाले असेल.

डॉक्टरांच्या प्रकृतीबद्दल आता दुःखाने बेंदा बेंकी कळवतो. गावकर मार्फत डॉक्टरांना सांगा दिलवावीत

"सेवादल विशेष" "यात्रेच्या" धारणा संबंधी मंजूरी मी डॉक्टरांची मागवली होती. डॉक्टरांच्या प्रकृतीचा विचार करून पत्राची उत्तर पाठवणे इष्ट जर त्यांना सांगा. सारखे

देवरूप चालक कैसा मला वाटतो याही, हे सर्व घडता मला अनपेक्षित होती तरी कधी तरी ही होणारच होती त्यात तक्रार वाजवू काही नाही.

माझ्या बरोबर काम करणारे श्री उमाशंकर तिवारी यांच्या बाबतीत गेली १-२ महिने असे घडत होता. आता पुष्कळच घडला आहे. तो त्यांचा स्वभाव आहे. माझीच्या माझ्या जागेवर दुसरा कोणी योग्य माणूस यावा असा होती, व त्या जागेस योग्य नाही तसेही त्यांना स्पष्ट शब्दात सांगितले होते त्यामुळे पुष्कळच नाराज होणे स्वाभाविक होते. या जागेवर दुसरा कोणी येवू नये याबद्दल ते सर्वांकडे व्यक्तीची मते त्यांच्या करत होते व तसा प्रयत्न करत होते. ही माझ्या बरोबर काम करत होते व मी त्यांचे दोघा बद्दल कोणाशी कोणत्याही स्वरूपाची ही कल्पना असणे आवश्यक होते कि मला हा माणूस योग्य वाटतो व माझ्या विश्वासातील आहे. Central केंद्रा नाही त्यांचे वागणे व बोलणे फारच स्वार्थाच्या पातळीचे असते. तसेच त्यांचे पारसनेरलाचे राहणीमान He is a life-long bachelor and not a committed one. राहणी ही साधे असल्याने बराचसा पगार त्यांना शिल्लक राही. व शिवाय घरचा शेतीवाडी (मालगुजारी) असल्याने त्यांना उंची राहणी जगता येत नाही. पण त्यांनी घरच्या सर्वांना स्वावलंबन शिकविल्याचा अनुभव घरून घडला आहे कारण

रन्हे [illegible] या बाबतीत काही [illegible]
तिच्या मनात [illegible] आहे. [illegible] सारखे
गोंधळ आता [illegible] शिवाय असं वाटत नाही.
Advise म्हणजे मी काय काम करावं हे सुचवणं
एवढंच नाही. मी विचार करतो की आता
काही तरी नवीन evolve करावं. काही [illegible]
आड येणार नाही असा तोडगा काढून दोघांचं
समाधान होईल असं काम करावं. त्या दृष्टीने
समाधानाविषयी नवीन व्यवस्था
बदल होईल असं [illegible]

[illegible]

[illegible] नियमित पैसे [illegible]
[illegible] काम [illegible] पैसे
[illegible] पण [illegible] 3-4
[illegible] [illegible]
[illegible] बरोबर आहे. [illegible]
[illegible]

आपण [illegible] काही बोलू?
[illegible] नाही.

[illegible] या नवऱ्याच्या [illegible] करणारी [illegible]
[illegible] पण [illegible]

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

यात्रा व्यवस्था करने का है। आप
जो निर्देश दें पत्र लिखने की कृपा करें।
आप के आदेश अनुसार कार्यवाही
की जाएगी। इस संबंध में आपके
स्वीकृति प्रकाश के लिए
पत्र लिखा है। कृपया
इस संबंध में आवश्यक
कार्यवाही करें।

धन्यवाद सहित भवदीय

[illegible]

Dr. K. S. Hedgewar
Ex. Sarsanghchalak
Rashtriya Swayamsevak Sangh
(Kesava Kunj)

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

१२-७४

१-१२-७५

पू डॉक्टर

सेवादलाच्या इतिहासाचे manuscript मी श्री वेदांताहून घेतले पाहिले हा त्या विषयाचे अभ्यासक, मी तसेच पुण्यातील काम रोड यांचे प्रकाशन आपली योग्यती सुधारली आहे त्यामध्ये फिरून लिखाण केले पाहिजे आणि वाचला इतकी सर्वांनी वर पाहिले आहे

Dear Sir,
भारत सरकार - हिंदी वार्ताकार
यांचे होत असलेले संवादकार्यक्रमाचे
लेखी मार्गदर्शन पहाण्यात येत
नसल्याने

आ.
सं.वा. डोणदार

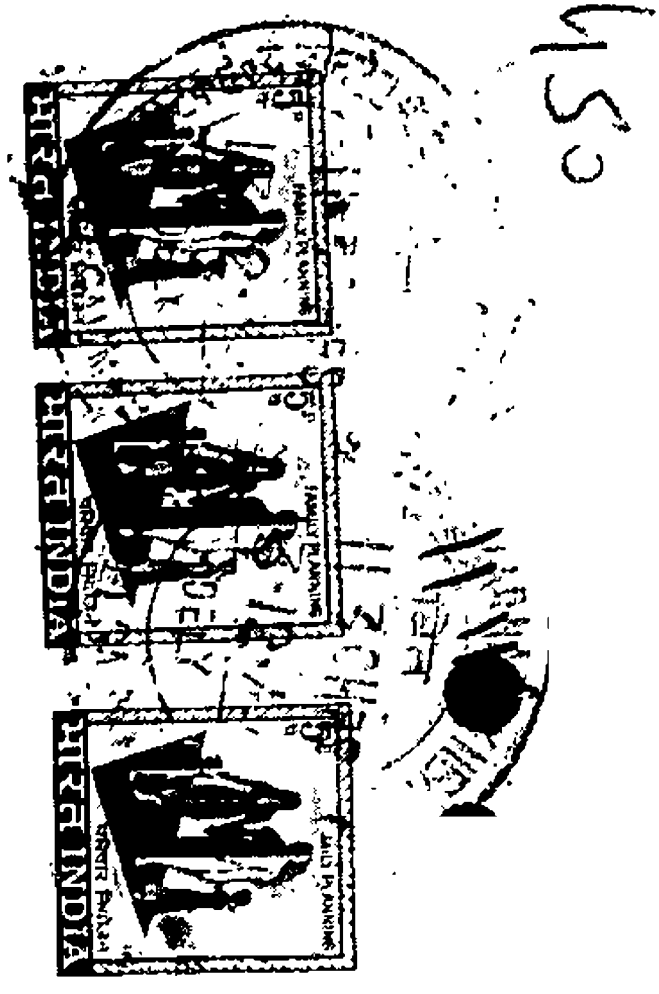

Dr. K.S. Hedulkar
Asst. Editorial
Rajbhasha Unit
Bank of Baroda
Baroda-1

अखिल भारतीय कांग्रेस कमेटी

(कांग्रेस सेवादल)

५, डा० राजेन्द्र प्रसाद रोड, नयी दिल्ली-१ फोन—३८६४६४

ALL INDIA CONGRESS COMMITTEE
CONGRESS SEVA DAL

5 Dr. Rajendra Prasad Rd
New Delhi-1

All India Annual Camp - Faridabad

Explanation on points discussed in the camp

i. Junior Officers Training Camps:- The object is to have every officer at pradesh and district level a trained one and that each pradesh should have some trained spare officers for appointments in future. The camps will be in different zones in the country and it is expected that pradeshes send their trainees to the nearest camp to save travelling expenses. These workers will also be useful to conduct sainik camps at district level as well as in camps that may be conducted by the Congress Committees in future.

ii. Pradesh Training Camps-Officers (Local, blocks, districts etc) who have at least sainik training should be called in the pradesh camp. They should be given workers Training Course prepared by All India office. The object is to make them understand present political problems and know the Annual programme. There will be Seva Dal training also in this camp. Maximum number of officers should join the camp to make it impressive.

iii. Sainik Training Camps:- These should be at dist. level. The object is to have regular training to as many Seva Dal volunteers as possible.

iv. Two volunteers for each polling booth:- This isnecessary from election point of view. As a first step there should be average two volunteers for each polling booth. These may be even un trained but they should at least have a badge, uniforms can be got realyat the earliest. If khadi was not available easily white cotten can be used for the volunteers only. Seva Dal should always have a very large number of volunteers to make it a volunteers force of the Congress.

v. Participation in Congress programmes:- Some leaders complain that Seva Dal is not seen any where. As a matter of fact it should be seen every where and on all occasions. This is possible only when Seva Dal volunteers attend every Congress programme even the Executive Committee meeting as volunteers for management. In functions ofthe different wingsof the Congress they can also be

454

present as visiters. They should take initiative and be active on all fronts of the Congress but keep in mind that they were primarily Seva Dal volunteers and bound by certain discipline. On all these occasions uniform or even a Seva Dal badge willmake us conspecuous. Local units can be said to be working regularly if they meet at least onee in week.

vi. Funds:- A number of complaints are received from workers about "no finaicial help" from the Congress Committees. As a matter of fact it is an old proposal that we should try to stand on our own legs and at the same time attempts should be made to get financial help from the Congress Committees. But we do not seem to be serious about this. We collect Dal Day Fund for local work. Why not collect from our members some amount in training camps or such other functions as admission fee. We can collect one or two ruppe or more in this way from every trainee or participant. The amount thus collected can be utilised for the respective area dist, or pradesh as the case may be. The amount willnaturally be a small one but it will inculcate the habit of giving something to the organisation in the form of funds. Again in this you do not need receipt books and all the botheration that accompanies it.

vii. Central Fund:- A proposal for Central Fund was also discussed in the camp. But it was not fund practicable for the present, as it involes rules and approval of the Congress authority and also because of problem of keeping accounts etc. An other proposal was also put forth for consideration. It was proposed that if every member of Seva Dal becomes a member of Biradari, Biradari can build up a good fund and it can be utilised for at least certain particular types of Seva Dal activities. Biradari being a registered body with full voice to the Pradesh Heads there should be no difficulty in getting the aid as well as the security of the funds is also assured. Any Seva Dal unit can deposit an ear marked amount with conditions if neccessary, with the Biradari which can be made available at any time.

1-6-74 S. V. Inamdar

(इन सब नुक्तों का हिन्दी में विस्तृत स्पष्टीकरण जून तथा आगे के दल समाचार में पढ़ने को मिलेगा।)

ROLL.NO:-16

DR N.S HARDIKER

PAPERS

CONTD. FROM:- FILE NO 90 PAGE NO 130

TO

FILE NO 91

S.P.A
27.12.83

CONTD. IN NEXT ROLL

MICROFILMED BY

NEHRU MEMORIAL MUSEUM

AND LIBRARY

TEEN MURTI HOUSE

NEW DELHI

DR N. S. HARDIKER

PAPERS

MICROFILMED AT

GHATPRABHA

ROLL NO:- 16

DR N.S. HARDIKER

PAPERS

CONTD. FROM:- FILE NO 90 PAGE NO 130

TO

FILE NO 91

S.P.A
23.12.83

CONTD. IN NEXT ROLL

MICROFILMED BY

NEHRU MEMORIAL MUSEUM

AND LIBRARY

TEEN MURTI HOUSE

NEW DELHI

DR N. S. HARDIKER

PAPERS

MICROFILMED AT

GHATPRABHA